

ספרי' - אוצר החסידים - ליונאוויטש

קובץ
י"א ניסן
- שנת הקו"ף חי"ת -

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

י"א ניסן
שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ותשע לבריאה
שנת הקהל

KOVETZ
YUD-ALEF NISSAN
SHNAS HAKUF CHEIS

Published and Copyrighted by

Vaad L`hafotzas Sichos

788 Eastern Parkway, Brooklyn, New York 11213

Tel: (718) 774-7200 ● Fax: (718) 774-7494

5767 ● 2007

Printed in the HOLY LAND

בס"ד.

פתח דבר

לכבוד יום הבהיר, יום עשתי עשר לחודש ניסן - חודש הגאולה - נשיא לבני אשר², אשר "הוא יתן מעדני מלך"³,

יום הולדת הק"ז והתחלת שנת הק"ח של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, מהרה יגלה אמן כן יהי רצון,

בו מתחילים לומר מזמור ק"ח בתהלים, על פי תקנת הבעש"ט לומר מזמור תהלים המתאים למנין שנותיו⁴,

הננו מוציאים לאור קובץ הכולל: מזמור קן עם מפרשים⁵ (כפי שנדפס בספר "יהל אור", עם ליקוט ביאורי רבותינו נשיאנו⁶ על פסוקי מזמור זה.

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לביטול ופריצת גדרי הגלות, ובעיני בשר נראה בקיום נבואתו העיקרית של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, נביא דורנו - בשורת הגאולה "בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם" - "הנה זה משיח בא" "לאלתר לגאולה", ו"מלך ביופיו תחזינה עיניך" בהתגלות מלכותו לעין כל תיכף ומיד ממש.

מערכת „אוצר החסידים"

ימות המשיח⁸ י"א ניסן ה'תשס"ט (ה' תהא שנת סגולות טובות)
ברוקלין, נ.י.

(1) שמו"ר פט"ו, יא.

(2) לשון הכתוב - נשא ז, עב.

(3) לשון הכתוב - ויחי מט, כ. וראה לקוטי לוי יצחק אגרות-קודש ע' שכד-ה. ע' תיט.

(4) מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - נדפס ב"קובץ מכתבים" לתהלים ע' 214. אגרות-קודש שלו ח"י ע' נג. וש"נ.

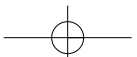
(5) לתועלת הרבים, נוסף על הצילום מהקאפיטל כפי שהוא מופיע ב"יהל אור", העתקנו מחדש את המפרשים על הקאפיטל, והוספנו עליהם את פירוש הרד"ק והמלבי"ם. כמו כן הובאו ביאורים על פסוקים אלו, כפי שהם מופיעים בקאפיטל נז וקאפיטל ס.

(6) רשימת הספרים והמקומות (העיקריים) שמהם לוקטו ביאורים אלו: כתר שם טוב. לקוטי אמרים ואור תורה להה"מ, תורה אור ולקוטי תורה. מאמרי אדה"ו. פירוש המלות - לאדמו"ר האמצעי. מאמרי אדהאמ"צ. תהלים יהל אור, אור התורה - להצ"צ. מאמרי אדמו"ר מהר"ש. מאמרי אדמו"ר מהורש"ב. מאמרי אדמו"ר מהוריי"צ. לקוטי לוי יצחק. שיתות ואגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א. וכמובן - מכתבי האריז"ל.

לפעמים נכפל אותו פירוש בפסוקי המזמור בכמה דרושי ורשימות רבותינו נשיאנו, אבל מכיון שכל נשיא הוסיף ביאור ופירוש הענין בסגנונו המיוחד - העתקנו בכ"מ גם פירושים הדומים (ומיוסדים) זה לזה. חלק מביאורי הפסוקים המופיעים בספר זה - נכתבו במקור כביאור על אותם פסוקים בפרקים אחרים בתהלים (למשל הביאורים עה"פ "למען יחלצון וגו'" נאמרו על אותו פסוק בקאפיטל ס, פסוק ז).

(7) ראה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 792

(8) ע"פ מענה מ"יא ניסן תנש"א, וראה סה"ש ה'תשנ"ב ח"א ע' 173: "בימינו אלה - ימות המשיח - שבהם נמצאים עכשיו".

מפתח

1 תהלים מזמור קח

ביאורי רבותינו נשיאינו על מזמור קח

כללות הפרק

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

- 7. א. משיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז תשמ"ז
- 8. ב. משיחת י"ב תמוז תשמ"ז
- 9. ג. משיחת ט"ז תמוז תשמ"ז
- 9. ד. משיחת ש"פ עקב, כ' מנ"א תשמ"ז

ק"יח, א - שיר מזמור לדוד

כ"ק אדמו"ר הזקן

- 10. ה. סידור (עם דא"ח) ע' רעז, ג-ד
- 11. ו. לקו"ת ברכה צח, ג ואילך
- 12. ז. סה"מ תקס"ו ע' קג

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- 12. ח. יהל אור ע' תרכח ואילך
- 13. ט. אוה"ת בראשית ע' תתקו
- 14. י. אוה"ת סידור ע' כ

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

- 14. יא. משיחת ש"פ מצורע, שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט
- 15. יב. משיחת י"א ניסן תשמ"ט
- 15. יג. משיחת י"א ניסן תנש"א

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

VI

- 15. יד. משיחת יום ב' דחה"ש תשכ"א
- 16. טו. משיחת ש"פ אחרי תשמ"ו
- 17. טז. משיחת ח"י אלול תשמ"ו

כ"ק הרה"ג והרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק

- 95. יז. לקלוי"י הערות לזהר ח"ב ע' רפב

ק"ח, ג - עזרה הנבל וכנור אעירה שחר

האריז"ל

- 18. חי. שער הכוונות, דרושי הלילה דרוש ד

הבעש"ט

- 18. יט. כש"ט סרנ"ט

הרב המגיד

- 18. כ. לקו"א ס"ט
- 19. כא. לקו"א ס"י
- 19. כב. או"ת סר"ב

כ"ק אדמו"ר האמצעי

- 20. כג. פירוש המלות פב, ב

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

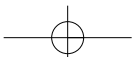
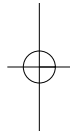
- 20. כד. אג"ק ח"ג ע' קלד ואילך

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

- 21. כה. לקו"ש חט"ז ע' 361 ואילך
- 25. כו. משיחת ב' דחגה"ש תשכ"א
- 26. כז. משיחת ז"ך תשרי תנש"א

כ"ק הרה"ג והרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק

- 26. כח. לקלוי"י הערות לזהר בראשית ע' נג

VII

מפתח

קח, ד - אודך בעמים הי ואזמרך בלאמים

ביאורים על פסוק זה ראה אות א, וב.

קח, ה - כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- 28. כט. ביאורי הזהר שמות ע' רכה .
- 28. ל. אוה"ת בראשית ע' צה, א .
- 28. לא. אוה"ת בראשית ע' שסו, ב .
- 28. לב. אוה"ת בראשית ע' תרנה, ב .
- 29. לג. אוה"ת שמות ע' תתה .
- 29. לד. אוה"ת שמות ע' תתפ ואילך .
- 29. לה. אוה"ת שמות ע' א'תריז .
- 30. לו. אוה"ת שמות ע' א'תריז ואילך .
- 30. לז. אוה"ת שמות ע' ב'צג ואילך .
- 30. לח. אוה"ת שמות ע' ב'תרכה .
- 30. לט. אוה"ת שמות ב'תרכז .
- 31. מ. אוה"ת שמות ע' ב'תשנט .
- 31. מא. אוה"ת שמות ע' ב'תשעד .
- 31. מב. אוה"ת שמות ע' ב'תתקצ .
- 32. מג. אוה"ת שמות ע' ג'קט .
- 32. מד. אוה"ת במדבר ח"ד ע' א'קיא .
- 33. מה. אוה"ת דברים ע' רפא .
- 34. מו. אוה"ת דברים ע' א'ריד .
- 34. מז. אוה"ת דברים ע' א'רטז .
- 34. מח. אוה"ת נ"ך ע' פט .
- 34. מט. אוה"ת נ"ך ע' תשצא .
- 34. נו. אוה"ת נ"ך ע' תתנ .
- 35. נא. אוה"ת נ"ך ע' תתצז .
- 35. נב. אוה"ת נ"ך ע' א'קעז .
- 35. נג. אוה"ת סידור ע' קמד .

VIII

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

- 36. נד. סה"מ תרכ"ז ע' קצא ואילך
- 36. נה. ד"ה ולקחתם אגודת אוזב תרל"א ח"א
- 37. נו. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קכו
- 37. נז. ד"ה ואשא אתכם תרל"ח
- 37. נח. ד"ה ואשא אתכם תרל"ח

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

- 38. נט. סה"מ תרמ"ז ע' קז
- 38. ס. סה"מ תר"ס ע' קלה

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

- 38. סא. סה"מ תרנ"ג ע' קצד

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

- 39. סב. ברכת עריוה"כ להת' שי'
- 39. סג. אג"ק ח"א ע' שיט ואילך

קח, ו - רומה על שמים אלקים ועל כל הארץ כבודך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- 40. סד. ספר החקירה עט, א
- 40. סה. אוה"ת בראשית ע' תרלב, ב
- 40. סו. אוה"ת בראשית ע' תרלג, ב
- 41. סז. אוה"ת נ"ך ע' תנט

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

- 41. סח. סה"מ תרפ"ד ע' שלז ואילך
- 42. סט. סה"מ תש"ט ע' 150

IX

מפתח

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני

האריז"ל

- ע. שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ו 43.
- עא. שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב פירוש תיבת באהבה 43.
- עב. שער מאמרי רשב"י פרשת בראשית 43.
- עג. פע"ח, שער העמידה, פרק ג 43.
- עד. פע"ח, שער העמידה, פרק כ 44.

כ"ק אדמו"ר הזקן

- עה. לקו"ת דרושים לסוכות עת, ד ואילך 44.

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

- עו. יהל אור ע' רט 46.
- עז. יהל אור ע' צו 48.
- עח. יהל אור ע' תקסו 49.
- עט. ביאורי הזהר ע' תרעו 49.
- פו. אוה"ת בראשית ע' קיד, א 50.
- פא. אוה"ת בראשית ע' קפ, ב 50.
- פב. אוה"ת בראשית ע' שלח, א 50.
- פג. אוה"ת בראשית ע' שמ, א 51.
- פד. אוה"ת בראשית ע' שפג, ב 52.
- פה. אוה"ת בראשית ע' תפד, ב 52.
- פז. אוה"ת בראשית ע' תפה, ב 52.
- פח. אוה"ת בראשית ע' תרצא, ב 52.
- פח. אוה"ת בראשית ע' תרצט, ב 53.
- פט. אוה"ת שמות ע' תכח 53.
- צ. אוה"ת שמות ע' תעא ואילך 53.
- צא. אוה"ת ויקרא ע' קפא ואילך 54.
- צב. אוה"ת במדבר ע' עה 54.
- צג. אוה"ת במדבר ע' א'סא 55.
- צד. אוה"ת דברים ע' קכא 55.
- צה. אוה"ת דברים ע' רנט ואילך 55.
- צו. אוה"ת דברים ע' תתרעד ואילך 55.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

X

56. צו. אוה"ת דברים ע' ב'תקלא
56. צח. אוה"ת נ"ך ע' שסב ואילך
57. צט. אוה"ת נ"ך ע' תתקצט
57. ק. אוה"ת נ"ך ע' א'עה
57. קא. ד"ה ושאתם מים בששון תרט"ו

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

58. קב. סה"מ תרכ"ו ע' קעה ואילך
60. קג. ד"ה והיה אמונת עתיך תרל"א
60. קד. ד"ה אני לדודי תרל"ג
61. קה. סה"מ תרל"ה ח"ב שיא
61. קו. ד"ה וחג הקציר תרמ"א
62. קן. ד"ה והיה אמונת עתיך

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

63. קח. סה"מ תרנ"ד ע' שכח ואילך
63. קט. ספר המאמרים תר"ס ע' יב
63. קי. ספר המאמרים תרע"ח ע' תז
64. קיא. סה"מ פר"ת ע' קיד

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

75. קיב. סה"מ תשי"א ע' 293

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

75. קיג. ד"ה נתת ליראך תשל"ו סה"מ מלוקט ח"א ע' קצה
76. קיד. ד"ה למען יחלצון תשי"ד סה"מ תשי"ד ע' 147
82. קטו. משיחת י"ג תמוז תשי"א
82. קטז. משיחת י"א סיון תשמ"ג
83. קיז. משיחת ליל י"ב סיון תשמ"ג
85. קיח. משיחת ליל י"ב סיון תשמ"ג

מפתח

XI

קח, ח - אלקים דבר בקדשו אעלזה אהלקה שכם ועמק סכות
אמדד

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

85. קיט. אוה"ת נ"ך ע' ו

קח, ט - לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

86. קכ. אוה"ת ויקרא ע' תתקכו ואילך

86. קכא. אוה"ת נ"ך ע' ע ואילך

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

87. קכב. סה"מ תרכ"ז ע' רפו

קח, י - מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת
אתרועע

האריזי"ל

88. קכג. פע"ה, שער יום הכפורים, פרק ד

88. קכד. עץ הדעת טוב, פרשת בלק

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

88. קכה. אוה"ת שה"ש ע' תרא

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

88. קכו. ד"ה ועשו לי מקדש תרל"ב

89. קכז. ד"ה ועשו לי מקדש תרל"ב

קח, יג - הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם

הבעש"ט

89. קכח. כש"ט סרפ"ז

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

XII

הרב המגיד

- 90. קבט. לקו"א ספ"ה
- 90. קל. או"ת סקנ"ב

קח, יד - באלקים נעשה חיל והוא יבום צרינו

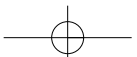
האריז"ל

- 91. קלא. ע"ח שער כא, פרק ב מ"ת
- כ"ק אדמו"ר הצ"צ
- 92. קלב. אוה"ת במדבר ע' תסט ואילך
- כ"ק אדמו"ר מהר"ש
- 93. קלג. ד"ה אם כסף תלוה תרל"ח

השמטה

- כ"ק הרה"ג והרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק
- 95. יז. לקלו"י הערות לזהר ח"ב ע' רפב

קובץ
י"א ניסן
– שנת הקו"ף חי"ת –

מפרשים נוספים על הפרק

רש"י

על תהילים פרק קק

(ב) נכון לבי - נאמן עמך. אף כבודי - הוא מה שאני משורר לך, ד"א אף כבודי - אף לפי כבודי לא אמנע לשורר לו ולא אחלק לעצמי כבוד:

אעירה שחר - דרך שאר מלכים השחר מעוררם ואני מעורר את השחר שאני קם הצות לילה שהנבל והכנור מעוררני כמו שאמרו רבותינו כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד כיון שהגיע חצי הלילה רוח צפנית מנשבת בו והוא מנגן מאליו:

(ה) מנגן שמים - וכתוב אחד אומר (תהלים נ"ז) עד שמים פירשו רבותינו כאן בעושין לשמה כאן בעושין שלא לשמה:

(ו) וענני - שכל עמך וידידך תלויין בי:

(ח) אלהי דבר בקדשו - שאמרו ויבא העת ואעלו בדברו, (תהלים ס' ח). אחלקה שכם - אחלקה ארץ אויבי ישראל, שכם חלק כמו (בראשית מ"ח) שכם אחד על אחיך, (ועמך סכות אמדד

(י) מואב סיר רחצי - כלומר עבדי ושמי ככלי תשמיש שמשמשין בו. על אדום אשליך - עבודתי שיהיו מלכיהם נוטלין מנעלי ברגלי. אתרועע - אריע להם קול ליראם מפני: (יא) מי יובילני - לימות המשיח לפשוט יד בעשו בערי מבצרים, מי שנחני כבר על אדום שהייתי בהם בגיא מלח שמנה עשר אלף:

רש"י

על תהילים פרק נז

(ח) נכון לבי אלהים נכון לבי - נאמן עמך במדת הדין ונאמן עמך במדת הרחמים:

(ט) עורה כבודי - ולא אישן עד שלש שעות בכבודי כשאר מלכים. עורה הנבל וכנור - העירה אותי אתה הנבל וכנור התלוי על מטתי תפוח לצד הצפון וכיון שמגיע הצות לילה רוח צפנית מנשבת בו ודוד עומד ועוסק בתורה. אעירה שחר - אני מעורר את השחר ואין השחר מעוררני:

(ו) יחלצון - ינצלו מרע. הושיעה ימינך - אשר השיבות אחור בתחוק

הנבל וכנור עורה את עצמך לומר לה' בעת אעירה אותך בשחר:

(ה) מעל שמים - חסדך עולה מעל השמים ר"ל יותר גדולה מערך גבהות שמים. אמתך - אמתת הבטחתך גדולה כערך גבהות השחקים:

(ו) רומה - הרים עצמך לשבת על השמים ר"ל הראה לכל שאתה יושב בשמים ממעל ומשלה ידך בתחתונים כי אפילו חלש למעלה לגבור יחשב וכמ"ש גבור למעלה. ועל - הראה על כל הארץ כבודך:

(ז) למען - בכדי שידידך יחלצון הושיעה למנו בימינך וענה אף לי:

דבר בקדשו - ברוח קדשו דבר ע"י נביאיו שאעלו ואשמה במלכותו כי אנצח את העובדי גלולים. אחלקה - מקומות העובדי גלולים אחלק חלקים לישראל בחבל המדה:

(ט) לי גלעד - כי ראה ברוה"ש בימי רחבעם תחולק המלוכה לכן אמר בימי יהיו כולם תחת ממשלתי. מעוז ראשי - החוקק לשמור ראשי מן האויב. מחוקקי - יהיו שרים שלי הכל ממני:

(י) סיר רחצי - ר"ל אעשה בהם כל תשמישי כרצוני כקדורה המוכן לרחוץ. עלי פלשת - על פלשתים אריע בקול להומום ולהפחידם:

מי יובילני - מי הוא הנותן כח בידי לכבוש עיר מבצר ומי נחני עד אדום: (יב) הלא אלהים - הלא כל זה הוא מנך אלהים אשר נזתנו עד הנה ולא יצאת בצבאותינו ר"ל כמו הצרה שהיינו בה מאז היתה על אשר נזתנו כן התשועה היא ממך ולא בדרך מקרה: (יג) הבה - אתה תן לנו עורה מן הצר הצורך והמכחישיך כך כי תשועת אדם היא שוא ואין בה תועלת:

(יד) באלהים - בעזר אלהים נעשה כח להתחוק שהוא ירמוס את הצרים לנו:

מצודות ציון

על תהילים פרק קק

(ב) כבודי - כן תקרא הנשמה:

(ג) שחר - בקר:

(ד) בלאומים - באומות:

(ו) יחלצון - ענין הוצאה:

(ח) שכם - ענין חלק כמו כי תשימני שכם (תהלים כא):

(ט) מחוקקי - השרים נקראים

אויביהם עליהם. וענני - כי אם תענני יחלצו הם שאני נלחם בשבילים:

(ח) אלהים דבר בקדשו - שיקבץ הגלות וזרעו ימשלו בהם (סא"א), ד"א אלהים דבר בקדשו שאהיה מלך עליהם. אעלוה - בישועתו, בפי' אחר מצאתי

אלהים דבר בקדשו לעורני כדכתיב (שמואל ב' ג) כי ביד דוד עבדי אושיע את עמי ישראל. אחלקה שכם - אחלק להם שכם בנכסי אויביהם. ועמך סוכות אמדד - סוכות זה איני יודע מאיזה אומה היא לא ידעתי סוכות שבאו לו ישראל כשנסעו ישראל מרעמסס היכן הוא, ובפירושים אחרים מצאתי אחלקה שכם, אחזור להם נחלת יעקב אביהם, ועמך סוכות אמדד, כשאחלקו לישראל שכם וסוכות בקצה ארץ כנען היה כמו שמצינו תחלת ביאתו של יעקב לארץ דרך סוכות שכם, ד"א ועמך סוכות אמדד, סוכות לשון צורות ודמיונות כמו שנאמר ואת סכות מלכם. אמדד - אני מודד את צורתם כמו שנאמר (שמואל ב' ח) שני חבלים להמית ומלא החבל להחיות (סא"א):

(ט) לי גלעד - למלוך עליהם. מחוקקי - שרים שלי מחוקק לשון שררה שמחוקק ושולח ספרים ומצוה כמו (בראש"י מ"ט) לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו (סא"א):

(י) מואב סיר רחצי - אשתמש בהם כסיר של נחושת המוכן לרחוץ בו. נעלי - מסגר שלי. עלי פלשת התרועעי - התחברי על ממשלתי להיות משועבדים לי כי גת מארץ פלשתים וכן עזה שכבשן דוד:

מי יובילני עיר מצור - או לעיר מבצר לכבוש את בצרה אם לא אתה תעזור אותי על מבצרי אדום מי יובילני ומי ינחני עליהם, בפירושים אחרים מצאתי כן על מבצרי אדום אשר נחיתי עתה עליהם:

(יב) ולא תצא - ואינך יוצא:

(יד) יבוס - ירמוס:

מצודות דוד

על תהילים פרק קק

(ב) אלהים - אתה אלהים הנה לבי נכון עמך להאמין בך ולזה אשירה ואומרה לך. אף כבודי - אף נשמתי תשיר לה' כפי רוחניותם:

(ג) עורה - אמר בדרך מליצה אתה

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

מתוקקים כי הם ישימו החוקים:

(י) סיר - קדרה. נעלי - מלשון מנעול הסוגר. עלי פלשת - כמו על פלשת. אתרועע - מל' תרועה:

(יא) יובילני - ענין הבאה. נחני - נהג אותי:

(יב) זנחתנו - עזבתנו. בצבאותינו - בצבא היוצא במלחמה:

(יג) הבה - נהגה. עורת - כמו עורה:

(יד) חיל - כח ואומץ. יבוס - ענין רמיסה ודריסה כמו כפגר מובס (ישעיה יד):

אבן עזרא

על תהילים פרק קח

(ב) נכון לבי - שאשיר:

אף כבודי - נכון כדרך שמה לבי ויגל כבודי ורבי משה אמר אף כבודי תזמר:

(ג) עורה - דרך משל שיעיר הנבל מאליו בעת שיעיר השחר ורבי משה אמר כי אעירה פועל יוצא כמו וירעני וטעם עורה הנבל כי אני אעירך בשחר:

(ד) אורך - אמר אומרך בשחר במסתרים גם אומרך ביום בגלוי:

(ה) כי מעל - יותר וטעם ועד שחקים שאין העין רואה גבוהים מהם:

(ו) רומה - הטעם אומרך בלאומים וזאת היא זמירתי שאודיע כי גדול מעל שמי' חסדך ואתה אלהים הראה שאתה רם על השמים בהושיעך אותי על כן אחריו למען, שאר המזמור פירשתי במזמור על שושן עדות והוא במזמור ששים:

(ז) כי מעל - יותר וטעם ועד שחקים שאין העין רואה גבוהים מהם:

(ח) רומה - הטעם אומרך בלאומים וזאת היא זמירתי שאודיע כי גדול מעל שמי' חסדך ואתה אלהים הראה שאתה רם על השמים בהושיעך אותי על כן אחריו למען, שאר המזמור פירשתי במזמור על שושן עדות והוא במזמור ששים:

אבן עזרא

על תהילים פרק ס

(ו) למען - תחסר אות ב"ת ורבי משה אמר כי הימין הוא הפועל דרך משל הפך ותושע לי זרועי:

(ז) אלהים - כמה טעמי' הזכרתי כי כח שם הפועל בעבר גם בעתיד וככה זה אלהים דבר בקדשו בדבר קדשו בדרך נבואה לשמואל שממלכתי תעמו' על ישראל לא כממלכ' שאול וטעם שכם היא העיר וככה סוכות וטעם אחלק' שלעולם תהיה בחלקו ואפקיד עליה פקיד:

(ח) לי - טעם שכם וסוכות שהם ליוסף על כן גלעד ומנשה ואפרים בעבור

מקדם אלו האומות, ולא האומות, וכן אמר בנבואת ישעיה לימות המשיח לעתיד (ישעיה יא, יד) ועפו בכתף פלשתים ימה יחדיו יבואו את בני קדם אדום ומואב וראשית בני עמון. והנה זה המזמור כולו נאמר פעמים כי מחלת המזמור עד למען יחלצון ידיך הוא במזמור נו, ומן למען יחלצון ידיך עד סוף המזמור הוא במזמור ס, אלא שיש שינוי מעט במלות שונות והענין אחד.

והנה הקודמין נאמרו על דוד עצמו, וה המזמור נאמר על ימות המשיח, ואמר המזמור על לשון בני הגלות ועל לשון מי שהוא מורע דוד שתהיה לו המלוכה.

(ב) נכון לבי אלהים, אמר אע"פ שאני בגלות זה כמה שנים לא נואשתי מן הגאולה, אבל נכון ובטוח באל שיהגאלנו ואו אשירה ואומרה, ומלת אלהים היא קריאה. אף כבודי, הנפש תקרא כבוד כי היא כבוד הגוף. והנה טעם אשירה - בפה, ואומרה - בכלי, ואף נפשי תזמר בעצמה במחשבות השכליות. ויש לפרש אף כבודי דבק עם עורה ראש הספסוק ויהיה טעם עורה לשני', אל הכבוד ואל הנבל, וכן אמר במזמור האחר (נו, ט), עורה כבודי עורה הנבל וכנור.

(ג) עורה הנבל, על דרך משל שיעורר הנבל מעצמו, וה"א הנבל - ה"א הקריאה כה"א (במדבר לג, יט) הקהל חוקה אחת לכם. אעירה שחר, אמר עורה הנבל ועורה הכנור בעת שאעיר אתכם לומר בכל שחר ושחר. או פירושו בעת שאעיר עצמי משנתי בשחר להודות שמך בהם אומר להם עורו.

(ד) אורך בעמים יהוה, במזמור האחר פירשנו בעמים בלאומים במשפחות ישראל, כמו (דברים לג, יט) עמים הר יקראו, (שופטים ה, יד) אחרך בנימין בעממך, ובוה המזמור נפרשנו בכל העמים, כי כל העמים ילוו לירושלם בעת הגאולה כמו שכתוב (זכריה ב, טו) וגלוי גוים רבים אל ה' ביום ההוא. בלאומים, הלמ"ד שרש מן (בראשית כה, כג) ולאום מלאום יאמך, והלמ"ד רפה לקהל וראויה להדגש, וכמוה (ויקרא יד, נו) מחית בשר חי בשאת, (שם יג, י) ולשאת ולספחת, והדומים להם.

(ה) כי גדול מעל שמים, במזמור האחר (נא, יא) אמר כי גדול עד שמים, שאמר דוד על עצמו, ובוה שאומר על ישועות

היות בית יוסף בצפון ארץ ישראל ויהודה בנגב וכן כתוב יהודה יעמד על גבולו מנגב ומעוז סמוך ולא תשתנה בעבור היותו מפעלי הכפל:

(ז) מואב - ארחץ ארצם כמו סיר, הנה מצאנו פה עלי פלשת התרועעי הפוך ור' משה הכהן פירש בו הנה על אדום שהוא חוק אשליך נעלי חשבי אתה פלש' שהתרועעי עלי כדרך שמה בחור בילדותיך בואו בית אל:

(יא) מי - הייתי מחשב מי יובילני לעיר אדום שהי' במצו' אף אני הייתי משיב לנפשי יעשה זה השם שנהני עד אדום והנה מחשבתי נהפכה בעבור הלא אתה אלהים זנחתנו והטעם מה יעשו צבאותינו אם לא תצא עמכם:

(יג) הבה - תן, ת"ו עורת תחת ה"א כמו ושבת לנשיא או הוא חסר ה"א והטעם עורת':

ישוא תשועת אדם - כנג' צבאותינו: (יד) באלהי' - מתנבא ברוח הקדש שהוא יצא באחרונה:

רד"ק

על תהלים פרק קח

(א) שיר מזמור לדוד, זה המזמור נכתב רובו במזמור ס' ושם כתוב כי נאמר זה המזמור בהצותו את ארם נהרים, ושם פרשנוהו. ושנה אותו הנה לא ידענו למה, ואפשר כי שם נאמר על הענין שזכר ועתה אמר אותו על העתיד.

לפיכך לא זכר בזה מאותו ענין המלחמה דבר, והפסוקים אשר שנה בזה שנאמרו באותו המזמור נכון פירושים על קבוץ הגלויות, שישבו ישראל למקומם, כמו בענינם שם, ששבו את המקומות אשר לקחו מהם מלכי ארם.

ומה שזכר בפרט אלה המקומות שכם, וסכות, וגלעד, וזכר מן השבטים מנשה ואפרים, לפי שמלכות יוסף תשוב לעתיד תחת מלכות יהודה, כמו שכתוב בנבואת יחזקאל (יחזקאל לו, יט) ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידי ואמר (שם, כד) ועבדי דוד מלך עליהם, ורועה אחד יהיה לכולם ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד. ומה שזכר מואב פלשת ואדום, ואינם במקומותם לימות המשיח שכבר גלו כל האומות ונתערבו אלה באלה ואין היום גוי מיוחד אלא ישראל לבדם, רוצה לומר המקומות שהיו בהם

רד"ק

על תהלים פרק קח

(א) שיר מזמור לדוד, זה המזמור נכתב רובו במזמור ס' ושם כתוב כי נאמר זה המזמור בהצותו את ארם נהרים, ושם פרשנוהו. ושנה אותו הנה לא ידענו למה, ואפשר כי שם נאמר על הענין שזכר ועתה אמר אותו על העתיד.

לפיכך לא זכר בזה מאותו ענין המלחמה דבר, והפסוקים אשר שנה בזה שנאמרו באותו המזמור נכון פירושים על קבוץ הגלויות, שישבו ישראל למקומם, כמו בענינם שם, ששבו את המקומות אשר לקחו מהם מלכי ארם.

ומה שזכר בפרט אלה המקומות שכם, וסכות, וגלעד, וזכר מן השבטים מנשה ואפרים, לפי שמלכות יוסף תשוב לעתיד תחת מלכות יהודה, כמו שכתוב בנבואת יחזקאל (יחזקאל לו, יט) ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידי ואמר (שם, כד) ועבדי דוד מלך עליהם, ורועה אחד יהיה לכולם ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד. ומה שזכר מואב פלשת ואדום, ואינם במקומותם לימות המשיח שכבר גלו כל האומות ונתערבו אלה באלה ואין היום גוי מיוחד אלא ישראל לבדם, רוצה לומר המקומות שהיו בהם

מפרשים נוספים על הפרק

כמו שהיית עושה בתחלה, לא תעשי כי כבר נכנעת תחתי. וזהו שאמר במזמור האחר הוומה לזה אשר בספר החמשי (תהלים קח, י) עלי פלשת אתורעע, היא התורעעה מתחלה אבל עתה אתרועע אני עליה.

(יא) מי יובליני עיר מצור, כמו עיר מבצר, וכן (זכריה ט, ג) ותבן צור מצור לה, (דה"ב יד, ה) ויבן ערי מצורה ביהודה. אפר, מי יובלני לערי הגוים האלה המצורות אשר כבשתי עד אשר נכנעו תחתי, בפלשתים ובמואב ובארם. וכן מי נחני עד אדום להכניעה תחתי? מי עשה זה אלא האל יתברך? והו שאמר (יב) הלא אתה שונחתנו קודם לכן בהתגברם עלינו ולא היית יוצא בצבאותינו עתה כשרצית בנו נתת אותם כלם תחתינו כי איך היה בנו כח חכש הגוים האלה ואנחנו מעט והם רבים אם לא עזרתך שהייתה עצמו?

(יב) הנה לנו עורת מצר, וכמו שעורנו עד הלום כן תעורנו מכל צרה שתודמן כי אין תשועה אלא תשועתך כי תשועת אדם שוא היא. ועורת בתי"ו כמו בה"א כי תבוא תי"ו שלא בסמיכות פעמים. כמו (שמות טו, ב) עזי וזמרת יה, ווולתו רבים.

(יד) באלהים נעשה חיל, אם איובינו רבים נעשה חיל וצבא באלהים הוא יבוס צרינו, ופרוש יבוס ירמס, כמו (זכריה י, ה) בוסים בטיט חוצות.

ר"ק

על תהלים פרק נו

(ו) רומה על השמים להושעיני מידם והראה על כל הארץ כבודך וידעו הכל כי להי' הישועה ולא יתכן מלבדעיו להצילי יחיד מיד רבים הסובבים עליו תמיד. ופרוש רומה עד"מ כאלו עד אתה לא היית רם ולא יכולת להצילני מידם.

(ח) נכון לבי אלהים, הכפל לחוק הענין. ומלת אלהים קריאה. אמר אעפ"י שאני נרדף תמיד נכון לבי בקרבי ובטוח בך שתושיעני מידם ושאיירה ואזמרה לך על הצלתי.

(ט) עורה כבודי, כשתושיעני מידם אשירה לך בפה ובכלי ואומר לנפשי, שהיא הכבוד; עורה לחבר דברי שיר ותודה, וכן אמר לנבל וכנור; בעת אעירה שחר, דרך משל, עורה, שיעורו

יכולה להצילנו מידם וכאלו ימינך בצרה עמנו, לפיכך הושיעה ימינך כדי שיחלצון ידידך, וענני בתפילתי זאת. (ח) אלהים דבר בקדשו, דבר ברוח קדשו להיות ממלכות ישראל לי. ואעלונה, בממלכתי. אחלקה שכם ועמק סכות אמדד, אמר המקומות האלה לפי שהיו בחלק אפרים ולפי שהמליך אבנר את איש בשת בן שאול על ארץ הגלעד ועל אפרים לפיכך אמר אלהים דבר בקדשו כי על כל בני ישראל אמלך. וכן עשה שהמליכנו על הכל. וטעם אחלקה ואמדד ר"ל שהכל יהיה ברשותי.

(ט) לי גלעד, ואחר שזכר אפרים זכר כל ישראל, והפרטים שזכר לשבט יוסף והם כל ישראל וולתי שבט יהודה. וטעם יהודה מחקקי כי המלך יקרא מחוקק, כמו (בראשית מט, י) ומחוקק מבין רגליו. והמלכות מיוחדת היא, כלומר יהודה מושלי הוא בכל עת, והואיל והאל המליכני על כל ישראל לטוב להם עשה להצילם על ידי מיד שוסיסה, ואעפ"י שבאו עתה האויבים בארץ ואני מלך, לא יעמד זה כי ברצון האל אתחוק אני עליהם ואשימם מרמס רגלי. והו שאמר מואב סיר רחצי. ובדרש (פרקי ר' אליעזר, פרק יז) כשעתידי הקב"ה לקבץ גליות, ראשון הוא מקבץ גלעד לפי שגמלו חסד אנשי יבש גלעד עם שאול ועם בניו. אמר הקב"ה: אני נותן שכרם לעתידי, ראשון אני מקבץ גלעד, שנאמר לי גלעד.

(י) מואב סיר רחצי, כלי תשמישי יהיה שאעשה בהם כרצוני. ופרוש סיר הכלי שישפך אדם בו מי רחיצת הכלים ומי תשמישו של אדם. לפיכך אמר סיר רחצי לא סיר שמבשלים בו. על אדום אשליך נעלי, שהיו מרמס רגלי, וכן היה, כמ"ש (ש"ב ח, ב) ויך את מואב וגו' ותהי מואד לדוד לעבדים, ובאדום אמר (שם ח, יד) ויהי כל אדום עבדים לדוד. ובכלל אדום היה ארם, ואעפ"י שלא זכרו כי ביחד היו במלחמה ושניהם הכה יואב ואבישי כמו שפרשנו, וכן הוא אומר בארם (שם ח, ו) ותהי ארם לדוד לעבדים. עלי פלשת התרועעי, דרך גזום, או דרך לעג, דרך גזום כמו (קהלת יא, ט) שמח בחור בילדותך, כלומר, ותראה מה יקרה באחריתך, או דרך לעג, כיון שהכניעם דוד כמ"ש (ש"ב ח, א) ויך דוד את פלשתים ויכניעם, אמר התרועעי עלי,

ישראל אמר מעל שמים, כי החסד יותר גדול שיוציא עם אחד מעמים רבים אע"פ שנשקעו בגלות זה כמה שנים, עד שחשבו כל העמים עליהם כי לא יצאו לעולם מתחת ידיהם, והוא יוציאם מתחת ידם על כרחם, ולא עוד אלא שהם עצמם יביאום אל ארץ ישראל בכבוד גדול בצבים ובפרדים ובכרכות (ישעיה סו, כ), זה החסד הוא גדול מאד, עד שראוי לומר עליו גדול מעל שמים. ואמר ועד שחקים אמיתך, ולא אמר מעל שחקים כמו שאמר מעל שמים, לפי שהאמת אינו דבר יתר אלא דבר הראוי, והחסד הוא היתר על דבר הראוי, והאמת הוא שיגאלנו האל וישיבנו לארצנו וראוי לו לעשות זה, כי כן הבטיחנו כי על כל פנים יגאלנו, ואם יארך זמן הגאולה בעונינו, ומה שהבטיח לנו ראוי לו לקיים דברו וזהו אמר. ואם נצא בעצמנו, דברו יהיה קיים, אבל שנצא בכבוד גדול עד שיהיה לנו מה שנאמר (ישעיה מט, כג) והיו מלכים אומניך וגו' ונאמר (שם סו, יב) על צד תנשאו ועל ברכים שושעו, ונאמר (שם סא, ה) ובני נכר אכריכם וכורמיכם, ושאר הנחמות הכתובות עלינו זהו החסד הגדול. ואם תאמר גם זה הוא אמר כיון שהבטיחנו בו, יתכן לומר, כי לא הבטיחנו בזה הדבר הגדול, אלא אם כן נהיה זכאים, אבל הגאולה, על כל פנים תהיה בזמנה בין זכאים בין חייבים. אלא שאם נהיה זכאים יחיש עתה (ועין סנהדרין צח, א).

(ו) רומה על שמים אלהים, רומה, על דרך משך, כאילו בימי הגלות אינו רם על שמים למשול על האומות ולהוכיחם עלינו, כמו שאמר הנביא (ירמיה יד, ט) למה תהיה כאיש נדהם כגבור לא יכול להושיע, וכן אמר ה' יתברך שמו על הישועה (ישעיה לג, י) עתה ארומם אנשא, ואמר (מזמור מו, יא) ארום כגוים ארום בארץ. ועל כל הארץ כבודך, פרוש והראה על כל הארץ כבודך.

(ז) למען יחלצון ידידך, מן הפסוק הזה על סוף המזמור מפורש במזמור האחר עד מה שפירשתי במזמור זה.

ר"ק

על תהלים פרק ס

(ז) למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני, האויבים חושבים כי אני ימינך

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

להם ע"ד הפלא והנס, שזה מיוחד (ח) אלהים - לעומת שאמר ועניי, יספר מענה אלהים, אלהים דבר בקדשו - ואמר לנו, אעלזה אחלקה שכם - עת שאחלק עיר שכם ואמרד עמק סכות - ר"ל מה שהאויבים כבשו עיר שכם וחלקו שללה ביניהם ומדדו אדמת עמק סכות לירש אותה, בזה אעלזה ואשמח, כי ע"ו.

(ט) לי גלעד ולי מנשה ואפרים - יתקבצו גלעד ומנשה ואפרים לי לעזרת, והתאורו לצאת לקראת מנשה ומעוז ראשי - יהיה יהודה מחוקקי - כי התחברו כולם אל דוד לצבא, ועי"כ.

(י) מואב סיר רחצי - יהיו עבדים לי להשתמש בהם כמו בכלי הרחיצה כי סימן העבר הוא חליצת נעל רבו והולכת כליו לבית המרחץ כמו שאמרו חו"ל, ומואב ישמשו רחיצה ועלי אדום אשליך נעלי - שזה סימן שיהיו עבדי, עלי פלשת התרועעי - התחברי רק שחדלו להלחם אתו:

(יא) מי - מזה מביא ראה שה' לא עזבם גם בתחלה, ומה שהניח שיכבש האויב את שכם ועמק סכות היה לטובתם כדי שעיי"כ יפלו בידם מואב ואדום ופלשת, כי הלא מי יובילני עיר מצור - איך כבשתי את עיר בצרה אשר באדום שהיתה עיר מצור, וגם מי חנני עד אדום - הלא גם להגיע עד שם לא היה אפשר בדרך הטבע, והיה רק בישועת אלהים:

(יב-ג) הלא - מזה מבואר נגלה, כי מה שאתה אלהים ונחתנו - תחלה ולא תצא אלהים בצבאותינו - זה היה לטובתנו, כדי הבה לנו עזרת מצר - כדי שתכין לנו בזה עזר נגד הצר, שע"י שונחתנו תחלה הוא היה ההכנה לנו כי שוא תשועת אדם - רק.

(יד) באלהים נעשה חיל - שעל ידי זה ראינו שבלא עזר אלהי אין לנו תשועה, ולא נושע ברוב חיל רק באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו - ולא חכנו ועוצם ידינו עשה זאת:

להתגבר על יצרי, נכון לבי - ולא אשלה ידי בו, וע"ו אשירה ואומרה - שמנעני מבוא בדמים:

(ט) עורה - או התעוררו כל רגשות נפשו, כבודו ששכן לעפר עד עתה, עתה התעורר, עז"א עורה כבודי - הנבל וכנור מנעים זמירות שדמם ונדהם עד עתה, התעורר בנועם זמירותיו, עז"א עורה הנבל וכנור - עתה אעירה שחר - שמש ההצלחה שחשך עד הנה יתחיל לזרוח, ואעיר השחר של שמש ההצלחה כי כאור בקר יורת שמש, ר"ל כי עתה הכיר שאול עצמו את כבודו, ואמר אליו צדיק אתה ממני, ידעתי כי מלך תמלוך:

(י) אורך בעמים - ההודאה על הטובה, והומר הוא ספור שבחיו ותהלותיו, זה יהיה בלאומים שיש להם דת, אספר להם תהלת ה' כי גדול הוא מעל כל אלהים:

(יא-ב) כי גדול עד שמים חסדך - ששני ההנהגות הנקובות בשם חסד ואמת, נמצאו גם בשמים ובשחקים, וכבר התבאר פסוק זה באורך למעלה (ס' ל"ו), במ"ש ה' בהשמים חסדך אמונתך עד שחקים עיי"ש, וזה מגביל פה נגד מ"ש רומה על השמים אלהים - שזה מגביל נגד אקרא לאל עליון שהוא ראשית הסבות שבאים ע"י השמים והמזכרת כי הכל הוא ע"י ההשגחה גם בשמים, ונגד מ"ש לאל גומר עלי שגם בעת שע"פ הסבות הנמשכות יתחייב שלא אושע, תהפך את הסבה האחרונה ותגמור הדבר לישועה שזה מצד הנס הגמור שהוא ג"כ מתמיד בהנהגת ה', וזה ע"י הנס שבא מן השחקים, וכמו שהארכתי בזה למעלה שם, וא"כ רומה על השמים אלהים

מלבי"ם על תהילים פרק ס - באור הענין

(ז) למען - אחר ההצעה הזאת אומר, למען יחלצוני ידידיך - שישאל ידידיך יחלצוני חלצי צבא למלחמה נגד האויב, אני מבקש הושיעה ימיך - שתושיע

מעצמם. אעירה שחר, בעת שאני אעיר נפשי לומר בכל שחר ושחר. או פרושו, בעת שאני אעיר עצמי משנתי בשחר להודות אם שמך בהם ואמר להם: עורו.

(י) אורך בענים ה', ואו אורך בעמים. וכפל הענין במלות שונות כמנהגו. ופרוש עמים ולאומים משפחות ישראל, כמו (דברים לג, יט) עמים הרי יקראו, (שופטים ה, יד) אחרך בנימין בעממך. (יא) כי גדול עד שמים, אודה לך כי חסדך שעשית עמי ואמתך גדול עד שמים, כמו (מזמור קג, יא) כי כגבוה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו. וכבר פרשתי חסד ואמת.

(יב) רומה, שנה הפסוק פעם אחרת לחוק התנהג והבקשה, ואין בנייהם שנוי אלא שהראשון השמים בה"א וזה שמים בלא ה"א.

מלבי"ם על תהילים

פרק קח - באור הענין

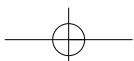
(א) שיר מזמור לדוד - המזמור הזה הוא לקוח משני מזמורים שכבר נאמרו, מן פסוק ב' עד פ' ז' נאמר בסוף מזמור נ"ז בברחו מפני שאול במערה, שהיה בתכלית היאוש ונושע פתאום, והתעורר כבודו ואור שחרו, ומן פסוק ז' עד סוף המזמור הוא סוף מזמור ס' ששם ספר ג"כ שכלל ישראל היו בתכלית היאוש, ונדמה להם שה' עזבם ופתאום נושעו, ואח"כ חבר שני הענינים למזמור בפ"ע לומר לה' על תשועת היחיד ועל תשועת הכלל, ולזכור על ידו הנס שנעשה לו ונשעשה לעמו, ופרטי פרושי הכתובים כתבנו למעלה במקומות הנזכרים, עיי"ש:

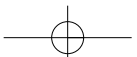
מלבי"ם על תהילים

פרק נו - באור הענין

(ח) נכון - מצייר עתה עת שנפל שאול ביד דוד במערה, ואנשיו הסיתו אותו שיהרגו, והוא מתחזק נגד יצרו, ואומר, נכון לבי אלהים - הלב הוא הכח הממשלה אשר בנפש, הוא נכון

ביאורי רבותינו נשיאינו על מזמור קח

כללות הפרק

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

א

"ב תמוז הוא גם יום הולדתו של בעל הגאולה, אשר, בשנה זו מתחילה שנת הק"ח. ובמזמור תהלים השייך לשנה זו - נאמר: "למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני"³:

"ידיך" - קאי על כל ישראל שנקראו ידידים⁴, היינו, ידידים להקב"ה, כולל גם ענין הידידות בישראל עצמם בין זל"ז - אהבת ישראל ואחדות ישראל.

ועי"ז נעשה "הושיעה ימינך וענני" - ענין הגאולה, היינו, באופן דמושיע את הימין, ועפ"ז האופן ד"וענני", שאף ד"ימינך" כשלעצמה היא המשכה נעלית ביותר⁵, ניתוסף בה' "הושיעה", ישועה, מבחי' ש"ע נהורין⁶, פנימיות עתיק⁸, שיתגלה לעתיד לבוא⁹.

וענין זה נעשה באופן גלוי לעיני כל העמים - "אודך בעמים ה' ואזמרך בלאומים"¹⁰, היינו, נוסף על הגאולה דארבעה שחייבים להודות שבמזמור ק"ז, אשר "יאמרו גאולי ה' אשר גאלם", שהיא (א) גאולה פרטית, (ב) בעשרה מישראל ותרי

(1) ראה קונטרס משחות ש"פ חו"ב, י"ב תמוז תשמ"ו ס"ב. וש"מ.

(2) קח, ז. וראה גם ד"ה למען יחלצון ידיך פר"ת (סה"מ פר"ת ע' קיד ואילך). ראה לקמן ע' 64.

(3) להעיר שהענין ד"למען יחלצון ידיך גו"י" בקאפיטל ק"ח (דיום ההולדת) שייך גם לשנת הששים והגאולה - מכיון שפסוק זה ישנו גם במזמור ס' (ובשני המזמורים כפסוק ז', השיך לדור השביעי כו'). ולהעיר גם מהמבואר בד"ר למען יחלצון ידיך פר"ת - הקשר ד"ידיך" ליצחק בשייכות לגילויים דלעת"ל,

פנימיות עתיק כו'. וראה ד"ה זה ובשחות ד"ב תמוז תשי"ד - הקשר לבעל הגאולה. ששמו השני "יצחק".

(4) ראה פרש"י ומצו"ד עה"פ. מנחות נג, רע"ב.

(5) ראה לקו"ת דרושים לסוכות עח, סע"ד ואילך. ובכ"מ. ראה לקמן ע' 44

(6) ופשיטא דשולל לגמרי "השיב אזור ימינו" (איכה ב, ג. וראה לקו"ת שם).

(7) ראה זר ח"א ד, כ. ח"ג קלג. ב. אגה"ק ס"ג.

(8) ראה לקו"ת במדבר יא. ד נצבים מט, ד ואילך. ובכ"מ.

(9) פע"ח שער הק"ש רפס"ו. וראה לקו"ת שה"ש (כא, א. מו, סע"ב. נא, ג). ובכ"מ.

(10) תהלים קח, ד.

(11) ברכות נד, ב. וש"מ.

(12) כל או"א שניתנה לו התורה וכולם יחד (מנחות שם).

(13) פו, ט.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

8

מנייהו רבנו¹¹, יתירה מזה – (א) גאולה כללית, "ידיך¹² הושיעה ימינך וענני", (ב) שפועלת גם באוה"ע, "אודך בעמים ה' ואזמרך בלאומים" (ע"ד הלשון במזמור "תפלה לדוד"¹³ – "כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך גו'").

משיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז תשמ"ז

ב

ויש להוסיף לימוד והוראה מהפרק תהילים החדש דנשיא דורנו, שמתחילים לומר ביום ההולדת דשנה זו – פרק קה.

לאחרי הפרק דשנה הקודמת שענינו – "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"² – מזמור על ארבעה שיצאו מצרה לרוחה, ומן הראוי לשבח ולספר בשבח אלקים בפני רבים בפרסום ובעשרה מישראל ותרי מינהו רבנן³.

וממשיך דוד המלך – "נעים זמירות ישראל"⁴ – במזמור דשנה זו, שהקב"ה עוזר ומושיע את ישראל – "למען יחלצון ידיך הושיעה גו'", והישועה היא באופן של – "ימינך וענני"⁵, והיינו שהישועה היא לא סתם מיד ימינו של הקב"ה (שמוכן ופשוט גודל הישועה שמיד ימין), אלא מיד ימינו של הקב"ה כמו שהיא באופן של ישועה – "הושיעה".

ועזר וישועה זו ניתנים לכל יהודי ויהודי, וכדברי דוד המלך – "למען יחלצון ידיך גו'", והרי כל יהודי הוא ידו של הקב"ה [שהרי אפי' מי שאינו רוצה להיות ידיד של יהודי שני, רוצה להיות ידו של הקב"ה]

וישועה ה' נראית בגלוי ובעיני בשר ועד שאפי' אומות העולם רואים אותה בעיני בשר שלהם, וכדברי דוד המלך – "אודך בעמים ה' ואזמרך בלאומים"⁶. וזה פועל עליהם שיקיימו את שבע המצוות דידהו.

ויה"ר שבמהרה בימינו ממש, נזכה לישועה דגאולה האמיתית והשלימה בקבלת פני משיח צדקינו, בעגלא דידן.

ובשמחה וטוב לבב.

משיחת י"ב תמוז תשמ"ז

(1) ראה קונטרס משיחות ש"פ חו"ב, י"ב תמוז תשמ"ו ס"ב. וש"מ.

(2) תהלים קז, ה.

(3) ברכות נד, ב. וש"מ.

(4) ש"ה כג, א.

(5) ש"ה, ד.

כללות הפרק

ג

ובכאו"א מישראל מתקיים "שמח נפש עבדך" ו"פנה אלי וחנני" ע"ד קיום התפלה ד"למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני" שבאחד הפסוקים העיקריים בפרק קח בתהלים³ - המתאים למספר שנותיו של בעל יום ההולדת והגאולה (ע"פ התקנה שנתפרסמה על ידו והולכת ומתקבלת ומתפשטת).

ולהעיר שפסוק זה עצמו נמצא גם בפרק סמ"ך בתהלים⁴ ד"נעים זמירות ישראל" והשנה היא שנת הששים לגאולה (כמדובר בהתועדיות שלפנ"ז), וכשהפסוק חוזר הר"ז באופן ד"כפליים לתשוי"ס⁵, וידועה השייכות ד"כפליים לתוש"י לענין הגאולה⁶ והשייכות לשמו של משיח "צמח" "צ" כפול, ובלשון התפלה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", מהרה דייקא, מהרה ממש.

משיחת ט"ז תמוז תשמ"ז

(1) תהלים פו, ד.

(2) שם, טו.

(3) פסוק ז.

(4) ש"ב כ"ג, א.

(5) קונטרס משיחות ש"פ בלק ס"ה.

(6) איוב יא, ו.

(7) ראה יל"ש ר"פ לך לך (רמז סד). ד"ה לך לך תרכ"ז. תר"ל. ועוד.

ד

ומזמור ק"ז באים - החל מי"ב תמוז השתא - למזמור ק"ח, שבזה מודגש המעבר מהגאולה פרטית דד' חייבים להודות לגאולה הכללית דכלל ישראל, "הושיעה ימינך וענני", גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כמדובר בארוכה בהתועדות שלפנ"ז).

משיחת ש"פ עקב, כ' מנ"א תשמ"ז

ק"ח, א – שיר מזמור לדוד:

כ"ק אדמו"ר הזקן

ה

והנה מ"ש מזמור שיר חנוכת הבית כו' י"ל במה שכפל הענין של השיר בלשון זמר ובלשון שיר והוא במה שהזכיר שניהן מזמור שיר ובשאר המזמורים על הרוב לא הזכיר אלא א' מהן או שיר או מזמור כמו מזמור לדוד בברחו כו' או שיר המעלות וכיוצא ואם לפעמים אמר שיר מזמור או מזמור שיר ודאי יש בזה כוונה מיוחדת לחנוכת הבית דוקא כו'. והענין יובן בהקדים תחלה עיקר ההפרש בין מזמור ושיר דהנה ענין הזמר הוא בכלי דוקא וגם בל' הגמרא זמרא במנא דוקא (כמו שאמרו זמרא מנלן דאסור) אבל השיר הוא בפה בלא כלי ויש פלוגתא בגמרא אם עיקר שירה בפה או עיקר שירה בכלי כידוע ובכאן בחנוכת הבית אמר מזמור שיר שהיו שניהם כא' כו'. ולהבין זה הנה מבואר למעלה בשיר שהמלאכים אומרים שהוא השיר אשר בפה וכמו שאנו אומרים וכל פה לך יודה כו' והנה הנשמות מצד עצמם קודם בואם לגוף גשמי הרי אין השיר שלהם נשמע בקול מורגש כלל כנ"ל ומצד שהנשמות מלובשים בחומר היותר גופני בעה"ז מבחי' חומר של המלאכים הנה הקול שיר שלהם מורגש ביותר והוא כדמיון קול השיר אשר בכלי זמר שהקול מורגש יותר מהשיר אשר בפה בלבד כידוע ובכאן שהיה חנוכת הבית והיה שם בחי' ההתכללות מכל המדרגות גם מנשמות שבלא גופים כי הרי ידוע שיש בכל נשמה בחינת מזל שלה ויש ממנו שהוא נשאר דבוק למע' ממש וכמאמר אע"ג דאנא אזול הכא והכא דיוקנא אשתאר כך כו' ויש אור שמאיר ממנו למטה על הנשמה שמלובשת בגוף ונקרא צלם וכמ"ש אך בצלם יתהלך איש כו' והוא מה שאמרו ז"ל דאע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזיא כו' וממנו גם הגוף מתפעל קצת כמו בענין דניאל עם חבריו שברחו עכ"פ כו' וכמ"ש במ"א וא"כ היה בכללות נש"י אז הארת מזליהו כמו שהוא למע' וגם כל המלאכים היו שם כתות כתות הרב' מאד וכמ"ש במדרשי רז"ל דבשע' שירדה שכינה בבנין בית המקדש בימי שלמה ירדו עמה כל המרכבות עליונות וכמ"ש וכבוד ה' מלא כו' והוא בחינת המרכבה הנושאים את הכסא כמ"ש רכב אלקים רבותיים כו' כידוע וד"ל ולפי שהיה אז מכל המדרגות יחד ע"כ אמר מזמור שיר שניהם כאחד בשיר בפה בל' כלי ובכלי זמר דוקא גם כן מטעם שהיה אז בחינת החינוך והחינוך הי' שיהא השראת אלקו' גם בבנין גשמי מעצים ואבני' דבהמ"ק ע"כ אמר מזמור שיר בכלי ג"כ וכמ"ש ושכנתי בתוכם דהיינו בתוכם נשמות בגופים דוקא שהן מורכבים מב' הבחי' מזמור ושיר וע"ז אמר ולא שמחת אויבי לי כו' וכנ"ל וד"ל.

סידור (עם דא"ח) ע' רעז, ג"ד

ו

והנה פי' מזמור שיר דהוא כפל לשון. אך הנה יש הפרש בין מזמור לשיר שהזמר והנגון שמזמר בכלי זמר בנבל וכנור כו' נקרא הניגון ההוא קול זמרה מצד שהוא הקול זמרה היוצא מן הכלי זמר. ושיר הוא בפה הקול היוצא מהפה שאינו מלוּבש בכלי. וזהו מזמור שיר פי' מזמור הוא שירת המלאכים העומדים ברומו של עולם שהם מחיצוניות העולמות שהם בבחי' חומר וצורה אור וכלי שהשיר שלהן שמזמרים ומשבחים ומפארים את שם כבוד מלכותו ית' בתודה וקול זמרה נקרא בחי' מזמור מצד שהוא הזמר המלוּבש בהכלי שהם בבחי' חומר וצורה ולכך לא ימצא בהם בחי' הביטול האמיתי להכלל במקורו כנר בפני האבוקה שהכלי שלהם מעכב ולזאת גם הביטול שלהם נרגש בקול ורעש גדול הכל מסיבת הכלי ובשיר הוא בחי' השיר של הנשמות שבג"ע שיוצאין בשיר ונמשכין בשיר בביטול האמיתי כביטול הנר בפני אבוקה מצד שאינם מלוּבשים בחומר וכלי כנ"ל ולכך נק' השיר שלהם בחי' שיר מצד שאינם מלוּבש בכלי כי אין להם חומריות וכלים כנ"ל (ועמ"ש ע"פ שיר השירים וע"פ ובלילה שירה עמי בד"ה ויהי מקץ. ועיין בוח"א ויצא (קמ"ח ב') בענין ההפרש בין שיר הלויים לבחי' וחסידיך ירננו דכהנים שהיא בחי' עליונה יותר. ועד"ו יובן מעלת בחי' שיר על בחי' מזמור. גם בפרדס בעה"כ ערך שיר פי' כי שיר הוא בחכמה) אך הנה במקדש היה גילוי שכינה מקור הנשמות והמלאכים כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים וגו'. לכך נאמר בחנוכת הבית מזמור שיר שהיה מתגלה שם שניהם בחינת המזמור של המלאכים והשיר של הנשמות מצד שמקור כולם הוא גילוי שכינה ב"ה שנתגלה במקדש כנ"ל וכן היה למטה במקדש בשיר של הלויים שנתחלקו לב' חלקים מהם היו המשוררים בפה ומהם המזמרים בכלי וכדאיתא פלוגתא בגמרא אם עיקר שירה בפה או כלי כו' יעו"ש. ומ"ש לפעמי' להיפוך שיר מזמור לבני קרח כו' היינו בהיות המזמור הוא בחיצוניות המלוּבש בכלי והשיר בפנימית שבלתי כלי ולכך כשמצטרפים להתחבר יחד הוא בב' פנים או שהעליון יורד למטה או התחתון מתעלה למעלה ולכך כשנאמר מזמור שיר הוא בחי' ההעלאה של המזמור ליכלל בהשיר ולהתחבר בו. ושיר מזמור הוא כשהעליון השיר יורד למטה להתחבר אליו (ובוח"ג ר"פ אחרי (דנ"ח ע"ב) מאי שיר מזמור כו' שיר דאיהו כפול כו'. וכן מזמור שיר ליום השבת. ופי' במק"מ שם בשם הרח"ו דפי' שיר דאיהו כפול היינו יחוד זו"נ וע"ש ס"פ (דע"ט ב') מענין מזמור שיר ליום השבת ובמק"מ שם דהמזמור שיר הוא כמ"ש במשנה סוף תמיד ליום שכולו שבת כו' ואליו מזמרים בחי' מזמור שיר והבן ועד"ו הוא ענין מזמור שיר דחנוכת הבית כו') גם מזמור הוא לשון זמר והתחלקות כמ"ש וכרמך לא תזמר שהוא לשון פירוד והתחלקות של הניגון שנחתך לחלקים קטנים בתוך הכלי זמר משא"כ השיר וכמ"כ הוא למעלה.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

12

ז

זוהרן מזמור שיר חנוכת הבית וגו', דהנה ההפרש בין תיבת מזמור לתיבת שיר בלה"ק הוא שהזמור והניגון שמזמור בכלי זמר בנבל וכנור כו' נק' הניגון הוא קול זמרה מצד שהוא הקול הזמרה היוצא מן הכלי זמר, ושיר הוא בפה הקול היוצא מהפה שאינו מלובש בכלי וזהו מזמור שיר פי' מזמור הוא שירת המלאכי' העומדי' ברומו של עולם שהם מחיצוניו' העולמות שהם בבחי' חומר וצורה אור וכלי שהשיר שלהן שמזמרי' ומשבחי' ומפארי' את שם כבוד מלכותו ית' בתודה וקול זמרה נק' בחי' מזמור מצד שהוא הזמר המלובש בהכלי שהם בבחי' חומר וצורה ולכך לא ימצא בהם בחי' הביטול האמיתי להכלל במקור' כנר בפני האבוקה שהכלי שלהם מעכב ולזאת גם הביטול שלהם נרגש בקול רעש גדול הכל מסיבת הכלי כנ"ל, ושיר הוא בחי' השייר של הנשמות שבג"ע שיוצאין בשיר ונמשכי' בשיר בהביטול האמיתי כביטול הנר בפני האבוקה מצד שאינם מלובשים בחומר וכלי כנ"ל ולכך נק' השיר שלהם בחי' שיר מצד שאינם מלובש בכלי כי אין להם חומריי' וכלי כו' כנ"ל.

סה"מ תקס"ז ע' קג

כ"ק אדמור"ר הצ"צ

ח

זח"ג ר"פ אחרי גו"ב מאי שיר מזמור, שיר דאיהו כפול כו' וכן מזמור שיר ליום השבת עכ"ל וכ' במק"מ בשם ג"ב מהרח"ו, כפול היינו זוג דו"נ, ועמ"ש מזה בלק"ת סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית, דרוש הראשון דמזמור הוא שיר שבכלי, ושיר היינו שיר שבפה, ועד"ז נאמר אהללה ה' בחיי אזמרה לאלקי בעודי, דהיינו אורות וכלים, וא"כ מזמור עליות המלאכים שיר עליות הנשמות, והם ב"ן ומ"ה, וכן בשרשן מזמור עליות המ' שם ב"ן, שיר המשכת ז"א ש' מ"ה וזהו היחוד ואפ"ל למטה זהו ג"כ עליות נה"ב ונה"א כי נה"ב שרשה מפני שור שמקבל משם ב"ן ונה"א שרשה משם מ"ה, לכן התפעלות נה"ב נמשך מבחי' בשכמ"ל ונה"א היא למס"נ באחד כמ"ש בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו וכה"ג נתבאר בלק"ת בד"ה וספרתם לכם דגבי חג השבועות שמאכל בהמה הוא שעורה שעור ה', שמזה נמשך בירור נה"ב ומאכל אדם נה"א חטה כ"ב אתוון דאורייתא, ומה שלפעמים מקדימי' שיר למזמור זהו ע"ד מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע וכענין שילוב הוי' באד', ושילוב אד' בהוי', וזהו מ"ש לעיל סעיף ג' בשם המדרש תלים דכל עיסקא דשבתא כפול, מזמורו כפול היינו יחוד זו"נ, משא"כ מזמור בפ"ע או שיר בפ"ע, שכל בחי' בפ"ע, ועד"ז נתבאר מעלת עיני הוי' אל צדיקים לגבי בחי' עין ה' אל יראיו סד"ה כי תשבע בקול, וכן בביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון דרוש הראשון בענין גדולים מעשה צדיקים ממע"ב. כוננו ידיך ב' ידיו היינו התחברות ב' הבחי' יחד יעו"ש פ"א. וע' עוד בזהר וילך דף רפ"ד ע"ב מענין מזמור שיר ליום השבת ובמק"מ שם. ובהר"ס פ"א אחרי דע"ט ע"ב פי' מזמור שיר ליום השבת מה שז"א שהוא יום השבת מזמור לגבי כח"ב ואפ"ל לפ"ז דמזמור שיר היינו

זו"ג הנק' זכור ושמור משבחים לע"ק ששם בדבור אחר נאמרו. ובוהר וילך שם מפרש מזמור שיר ליום השבת מה שז"א הנק' יום השבת משבחה את המל' ע"ד הנך יפה רעייתי ושאר שבחים דשה"ש.

יהל אור ע' תרכח ואילך

ט

והנה מה שנחלקו אם עיקר שירה בפה או בכלי בפרק החליל דנ"א ע"א יש להבין עפמ"ש כמ"א בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בסידור שער החנוכה, דהנה ההפרש בין מזמור ובין שיר הוא שהזמר והניגון שמזמר בכלי זמר בנבל וכנור וכדומה נק' הניגון ההוא קול זמרה מצד שהוא קול זמרה היוצא מכלי זמר ושירה הוא בפה (וצ"ע בפ"ק דגיטין ד"ז ע"א גבי זמרא מנלן דאסור כו' משמע דקאי על זמרא דפומא וכן דהע"ה שאמר זמירות היו לי חוקיך היינו ודאי זמרא דפומא) והיינו כי שירה שהמלאכי' הוא כמו זמרא דכלי כי המלאכי' הם נלקחו מחיצוניו' העולמות ויש להם גוף כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט כו' ע"כ השיר שלהם נק' מזמור, היינו ע"ד שירה בכלי ולכך לא ימצא בהם בחי', הביטול האמיתי להכלל במקורו כנר בפני האבוקה, שהכלי שלהם מעכב ולזאת גם הביטול שלהם נרגש בקול רעש גדול כמ"ש ואשמע אחרי קול רעש גדול כו', וגם הביטול והשיר שלהם נלקח מבחי' וצדקתך ירננו שהוא מבחי' מל' שעד שם עלה השגתם וכמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי רננא ברמשא ושירה בפה בלא כלי הו"ע שיר של הנשמות שבג"ע שיוצאין בשיר ונמשכין בשיר כביטול נר בפני האבוקה (ע"ד לאשתאבא בגופא דמלכא) ולכן היא בלא כלי כי הם נלקחו מפנימית העולמות והם למעלה מבחי' חומר וכלי המלאכים ע"כ השיר שלהם אינו נרגש כלל, וגם י"ל שיר זה נמשך מבחי' ההשגה והתגלות פנימי, האלקות מה שלמעלה מבחי' מל' וכמ"ש בת"א בד"ה רני ושמחי שהמלאכים אין להם רק בחי' רננה ונשמות יש להם בחי' שמחה כו' ובפרדס בעה"כ בערך שיר פי' שיר נמשך מהחכ' ובזח"ג ר"פ אחרי דכ"ח ע"ב מאי שיר מזמור כו' שיר דאיהו כפול וכן מזמור שיר ליום השבת, ופי' במק"מ שם בשם הרח"ו דפי' שיר דאיהו כפול היינו יהוד זו"נ, והיינו כנ"ל דשיר המלאכים הנק' מזמור נמשך מבחי' מל' בחי' וצדקתך ירננו משא"כ שיר הנשמות הנק' שיר נמשך מפנימי' כי ז"א הוא הארת סוכ"ע כו' אך מ"מ צ"ל התכללות מזמור שיר כמ"ש בד"ה כי תשמע בקול שמתחלה צ"ל מפתחות החיצוני' ואח"כ מפתחות הפנימי', גם כמ"ש בד"ה חכלילי עינים מיינ בענין התכללות אה"ע שהוא מבחי' חיצוני' עם אה' שמבחי' פנימי' ב"ן ומ"ה ועי"ז ממשך ומתגלה בחי' העליונה יותר שהוא בחי' אה' בתענוגים כו'.

אוה"ת בראשית ע' תתקו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

14

,

שירן לו זמרו לו. י"ל שירו זהו שיר הנשמות, זמרו לו שירת המלאכים, כן פי' בלקו"ת סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש הראשון. ושרש הנשמות מבחי' אדם ז"א, ושרש המלאכים הנק' בהמה ארי' שור מבחי' מל' שם ב"ן. וא"כ מזמור שיר חיבור ז"נ, וכן שיר מזמור כמש"ש. וזהו שארז"ל ע"פ זמירות היו לי חוקיך זמירות קרית להו, ומ"מ נק' שיר כמ"ש ובלילה שירה עמי דקאי על עסק התורה, אלא לפי כי שיר הוא בז"א משא"כ מזמור כו'.

אוה"ת סידור ע' כ

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

יא

החילוק שבין "שיר ל"מזמור" הוא ש"שיר הוא בפה ו"מזמור" הוא בכלי, וביאור ענינם בעבודה - ע"פ המבואר² ש"מזמור הוא שיר המלאכים. . שהם מחיצוניות העולמות, שהם בבחי' חומר וצורה אור וכלי. . נקרא בחי' מזמור מצד שהוא הזמר המלבוש בהכלי" ו"שיר הוא בחי' השיר של הנשמות בג"ע שיוצאין בשיר ונמשכין בשיר בביטול האמיתי כביטול הנר בפני אבוקה מצד שאינם מלובשים בחומר וכלי", ודוגמתם בעבודת האדם גופא - "שיר" קאי על העבודה שמצד הנשמה כפי שהיא למעלה ממדידה והגבלה דכלים, ו"מזמור" קאי על העבודה השייכת למדידה והגבלה שמצד גדרי העולם (ועאכו"כ העבודה דבירור העולם ממש), ו"שיר מזמור" - מורה על חיבור שניהם (בלי גבול וגבול) גם יחד: שה"שיר" שלמעלה ממדידה והגבלה נמשך ומתלבש ב"כלים", וכן לאידך, שה"מזמור" שבמדידה והגבלה חדור עם ה"שיר שלמעלה ממדידה והגבלה.

משיחת ש"פ מצורע, שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט

(1) לקו"ת ברכה צח, ג (הובא לעיל ע' 11). סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעו, ג. הובא לעיל ע' 10. וראה אוה"ת וישב תתקו, א. הובא לעיל ע' 13. ועוד

(2) לקו"ת שם.

(3) נוסף על פירוש הוהר "מאי שיר מזמור כו' שיר דאיהו כפול שיר דאיהו משובח משאר שירין כו'" (הובא בלקו"ת שם, ד. וראה לקוטי לוי"צ הערות לזהר ס"ע רעו ואילך - גם בקשר ובשייכות לחג הפסח).

יב

"שיר מזמור", שיר בפה - וואס איז כולל כל עניני הנשמה (ועל ידי הנשמה), און מזמור בכלי - וואס איז כולל כל עניני הגוף (ועל ידי הגוף), ביז אויך חלקו בעולם - כל הנכסים של האדם (וואס זיי זיינען בדוגמא צו א כלי וועלכע א איד נוצט צוליב דעם אויבערשטן).

משיחת י"א ניסן תשמ"ט

- (1) ראה בכ"ו לקו"ת ברכה צח, ג-ד (הובא לעיל ע' 11). סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעז, ג-ד. (הובא לעיל ע' 10). אוה"ת וישב תתקו, א. (הובא לעיל ע' 13). ועוד
- (2) שזוהו חלק מעבודת האדם, ויש שם ניצוצין קדושים השייכים לשרש נשמתו וכו', ולכן התורה חסה על ממונם של ישראל (כתר שם טוב סרי"ח) - ראה שיעור היומי ברמב"ם סיום ספר הפלאה.
- התיווך עם דברי אדה"ז (אגה"ת פ"ע, אגה"ק סוס"י) שנתנים צדקה יותר מחוש כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו - נתבאר בהתוועדות ש"פ מצורע, שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט (סה"ש ע' 329 ואילך).

יג

דער חילוק צווישן "מזמור" און "שיר" איז, אז מזמור איז בכלי און שיר איז בפה. ובעבודה רוחנית שיר בפה באוויזט אויף דער דרגא פון אור (המשפיע), און מזמור בכלי - איז די כלי הגוף (המקבל).

משיחת י"א ניסן תנש"א

יד

וענין הנגינה געפינט מען אויך אין זוהר, בענין מזמור שיר, וואס אמאל שטייט מזמור שיר און אמאל שיר מזמור, איז דער זוהר מבאר, ס'איז א חילוק צו פריער שר שירה און דורך דעם שרתה עליו שכינה, העלאה, אדער פריער שרתה עליו שכינה און דאס האט בא אים ארויסגערופען ששר שירה, המשכה.

משיחת יום ב' דחה"ש תשכ"א

טו

ביאור ההוראה מהזהר והערות אאמו"ר בפרשתנו:

בהמשך דברי ר' חייא אודות הליכתו לר' שמעון ללמוד "פרשתא דפסחא", מספר, "עד דהוינא אזיל שמענא קלא דאינון גובריו והווי אמרין שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהולל מאד וגו', מאי שיר מזמור, אלא הכי תאנא משמי' דר' שמעון, שיר דאיהו כפול. שיר דאיהו משובח משאר שירין, ועל דאיהו משובח משאר שירין תרין זמנין אתמר ב' שירתא, וכן מזמור שיר ליום השבת. כה"ג שיר השירים אשר לשלמה, שירתא לעילא מן שירתא כו".

ומבאר אאמו"ר: "השיר הוא כפול, שיר מזמור, הוא מה שנמתקו הגבורות דנו"ה שהם גבורות כפולים. . שיר הוא בנצח ומזמור הוא בהוד, ושניהם הם בחי' גבורות, הוא הגבורות דנו"ה שנתבסמו ונתמתקו".

וממשיך², "אמנם לאיזה צורך אמרו וכן מזמור שיר ליום השבת כה"ג שיר השירים אשר לשלמה, הוא, כי גבורות ישנם בג' מקומות, בבינה ובגבורה דז"א ובמל'. . הנה שיר מזמור לבני קרח, שהוא המזמור דיום שני, מדת הגבורה, הוא מה שנמתקו הגבורות דמדת הגבורה. . מזמור שיר ליום השבת, ששבת הוא יום הו', מל', הוא מה שנמתקו הגבורות דמל'. . שיר השירים אשר לשלמה הוא מה שנמתקו הגבורות רבינה, זהו לשלמה, למלך שהשלום שלו, שקאי על בינה, כידוע".

וביאור הענין - בעבודת האדם:

ענין הכפל - "שיר דאיהו כפול" - קשור עם ענין הגאולה, כמבואר בדרושי אדמו"ר מהר"ש³ [שענינו - "לכתחילה אריבער"⁴] בביאור דברי המדרש⁵ "חמש אותיות נכפלו וכולן לשון גאולה, כ"ך שבו נגאל אברהם מאור כשדים, שנאמר⁶ לך מארצך. . ציץ" בו עתיד הקב"ה לגאול לישראל בסוף מלכות רביעית, שנאמר⁷ איש צמח שמו ותחתיו יצמח" - ע"פ מארו"ל⁸ "כל עיסקא דשבתא כפול, עומרו כפול כו' שירו כפול" (כמבואר גם בלקו"ת בתחלתו), שענין הכפל דשבת הוא מצד הארת בחי' סוכ"ע, שע"ז נפעל ענין הגאולה.

ועפ"ז, כפל השיר בג' מקומות, בבינה בגבורה ובמלכות - מורה שענין הגאולה צריך להיות בג' דרגות אלו, שענינם ודוגמתם בעבודת האדם - ג' הבחינות דעולם

(1) ע' רפג

(2) ע' רפג

(3) סה"מ תר"ל ע' ח ואילך.

(4) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריו. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד.

(5) יל"ש לך לך רמז סד.

(6) ר"פ לך.

(7) זכרי' ו, יב.

(8) מדרש תהלים מזמור צב בתחלתו.

שנה ונפש, כלומר, במציאותו של היהודי (נפש), בעבודתו בעולם ע"י קיום המצוות בדברים גשמיים כו' (עולם), ובממוצע שמחבר ביניהם (שנה) - לימוד התורה. וע"ד המבואר במכתב (ד"א ניסן) אודות ג' אופני העבודה ד"מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם" (בפרשתא דפסחא), כלומר, שבכל ענינים אלו עבודתו היא במעמד ומצב של גאולה (כנ"ל בארוכה).

ונקודת הענין - שצריך לזכור ש"כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם"¹⁰ שהעולם אינו יכול למנוע ולעכב בעדו למלא את שליחותו בעולם, ומכיון שכן, עובד עבודתו מתוך מעמד ומצב של חירות וגאולה - בכל הענינים האמורים.

משיחת ש"פ אחרי תשמ"ו

(9) בא יב, יא.

(10) סנהדרין לו, סע"א (ראה רמב"ם הל' סנהדרין פי"ב ה"ג). וראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש ד"ה דע.

טז

"שיר מזמור" קאי על השתפכות הנפש של דוד, שאמר שירה לה', שזהו ענין בעבודת דוד עם עצמו (בה"גברא") - ע"ד העבודה ד"להיות תמים", נקודת התמימות והאמונה שמצד עצם הנפש . .

ובפרטיות יותר:

מבואר בלקו"ת¹¹ "ההפרש בין מזמור לשיר, שהזמר . . בכלי זמר . . ושיר הוא בפה הקול היוצא מהפה שאינו מלוּבש בכלי", דהיינו שה"מזמור הוא בחיצוניות המלוּבש בכלי והשיר בפנימיות שבלתי כלי", וזהו טעם החילוק, שיש מזמורים המתחילים "מזמור שיר", ויש המתחילים "שיר מזמור" - ד"מזמור שיר" הוא כשה"תחתון מתעלה למעלה", שאז ההתחלה היא מחיצוניות, ו"שיר מזמור הוא כשהעליון השיר יורד למטה", ולכן ההתחלה היא ב"שיר" שהוא "בפנימיות שבלתי כלי".

משיחת ח"י אלול תשמ"ו

(1) לקו"ת ברכה צח, ג. הובא לעיל ע' 11

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

ק"ח, ג – עורה הנבל וכנור אעירה שחר
האריז"ל

חי

קודם שיעלה עמוד השחר תהיה מתקשר עם השכינה רחל הנז' וכאשר הגיע עלות השחר אשר אז עולה השכינה עם דודה באצילות כנודע הנה ימצאוהו נעור ומתקשר עמה בסוד בני היכל' דמטרוניתא ותעל' אותך עמה בעת עלותה בתפלת השחר וז"ס אעירה שחר אני מעורר השחר כי העיקר הוא שיהא נייעור בעת עמוד השחר.

שער הכוונות, דרושי הלילה דרוש ד

הבעש"ט

יט

מהבעש"ט זלה"ה בענין תפלת היום שיהיה על דרך אני מעורר השחר ואין השחר מעורר אותי פי' שיטרת וייגע הרבה בהדרגה עד ברוך שאמר שהוא נגד עולם העשיה שהוא למטה מקום הקליפות ואח"כ יכוין יותר מברוך שאמר עד ישתבח שהוא יצירה ואין שם קליפות כל כך כמו בעשיה ומישתבח עד עמידה יכוין יותר ובעמידה הוא החיבוק וזיווג האמתי יפשיט א"ע מהגשמיות כמ"ש בש"ע א"ה סי' צ"ח ואז נעשה תחלה מ"ג ואח"כ בא מ"ד ויולדת זכר משא"כ כשבא לאדם התעוררות מעצמו אז ח"ו מורה על הצרה בסוד ותפלתו תהיה לחטאה והתקנה כשיעלה על לבו זאת ויתחרד בחרדה גדולה ויתפלל יותר מעומק הלב וז"ש מצא אשה תחלה ואח"כ מצא טוב אז ויפק רצון מה' ודפח"ה.

כש"ט סרנ"ט

הרב המגיד

כ

עירך קטנה ואנשים בה מעט עיר לשון אעירה שחר פירש הקב"ה דורש אותנו לשוב אליו משל למלך שהגלה את בנו והי' אחד מהם חכם שהי' לו צער ובוזה נתעוררו רחמיו על כל הבנים מכח החכם כך הצדיקים מעורר רחמים של הקב"ה על כל ישראל וזהו אעירה שחר ובת קול מכרות בכל יום שובו בנים שובבים וזהו הכרוז שבא לכאור"א התעוררות.

לקו"א ס"ט

כא

ודהע"ה אמר אני מעורר השחר שחר לשון דרישה אני מעורר שהקב"ה ידרוש את ישראל וזהו עיר קטנה ואנשים בה מעט שאלו היו עושים מצות ה' מצוה גוררת מצוה והי' עובדים את הש"י ובא אליו מלך גדול כמאמר רז"ל רות דרומית קשה מכולם דיש פיתוי יצה"ר ומפתה את הבריות באהבה רעה ניאוף ח"ו וכיוצא בה ויש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מ"ז נקרא מים רבים גלי ים יורדי הים במצולה שיורדין ממדריגתן כדי שיעלו נקרא ירידה וירידה זו צורך עליה עושי מלאכה במים רבים וזהו פ"י המשנה השוכה עיקר שבת דתפלה נקרא שבת שצריך לעמוד במנוחה ולהביא הדיבורים לעולם התענוג והוא הולך חוץ לתחום לז"א אמר ר' פינחס ב"י פלוג מימך ולא יבלבלו אותו. ונחזור לענין אם יתקשר האדם לרצון הקודם יוכל להמשיך משם השתנות שירצה לעשות נס. וזהו ונפלאותיו במצולה פירש כי נפלאותיו אותיות אלף ותי"ו נו"ן זהו שממשיך מא' עד ת' ונו"ן כפוף אליהם וזה ה' במשה רבינו דכתיב וירא ר"ל ראייה היא חכמה בסבלותם ר"ל שרצה לעשות גאולה שלימה להוציא נוקבא ע"י החכמה דחכמה תחי' שמחי' כל השבירה ולזה צריך להתקשרות כולם ודתן ואבירם לא רצו להתקשר במשה וידע אלקים שהי' רק ע"י הדעת ולכך לא הי' גאולה שלימה והי' צריך להיות ע"י עשרה מכות וזהו גנוז לצדיקים לעתיד לבא ר"ל כל מה שירצה לקשר א"ע בבורא ית' יקשור עצמו למדת החכמה וזהו ומלט את העיר בחכמתו.

לקו"א ט"י

כב

ון"ש אודה ה' בכל לבי ר"ל אני אודה לו בתמידות וא"ת מאין בא לי התעוררות לכך אמר בכל לבי ר"ל ששם הוי"ה שנצטרף בתוך לבי. ונתלבש בתוך אותיות הדבור כנזכר. זהו הגורם התעוררות שלי. ומה גם שבנקל אני יכול לכוון דיבורי מפני שהוא בכל לבי. כמ"ש רז"ל על דוד המלך ע"ה. ע"פ ולבי חלל בקרבי. ואפשר לומר שזהו פירוש הפסוק עורה כבודי וגו' אעירה שחר. ואמרו רז"ל אני מעורר השחר ואין השחר מעורר אותי ור"ל כי מדת רוב בני אדם בתחילת תפילתו אין מחשבתו וכוונתו כל כך זכה ונקיה. אך אחר כך מחמת הפצרת רבוי עתר התפילה כוונתו מזדככת נמצא כי התפילה הנקראת שחר היא מעוררת אותם ומגברת היצ"ט על היצה"ר. להפיל תחינתו לפני בוראו יתברך בכל לבבו. אבל אני שלבי חלל בקרבי. אינני צריך לכל זה. כי אדרבא אני מעורר השחר שהיא התפילה. באשר ה' בכל לבי כנזכר ששם הוי"ה הוא מתלבש בכל דיבורי ולכך אמר ג"כ פתח דבריך יאירו לשון התלהבות לבת אש, כמ"ש רז"ל והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני והיה האש מלהט סביבותיהם.

או"ת ט"ב

כ"ק אדמו"ר האמצעי

כג

וזהו שהי' רוח צפונית מנשב בו ומנגן מאליו שלא ע"י אדם (כמו ענין עד יערה עלינו רוח ממרום לעורר בתשובה שהתעוררות אינה שלו אלא מתעורר מרוח דבת קול המכריז ומעורר כו' כמ"ש במ"א וכך היא בבחי' המל' שרש כל הנשמות למעלה דרוח צפונית דאימא מנשב בה ומנגן מאליו כמ"ש למען יזמרח כו') ועל"י המל' בהתעוררות זו שבאה מלמעלה היינו מחצות לילה עד עלות השחר בלבד דבעלות השחר מתקרבת ומתדבקת לקבל בחי' החסדים העליונים ומוחין חדשים מבוקר דיוסף הנ"ל שאז לא יתכן בחי' העל"י בשיר וזמרה בכנור וכה"ג לפי שאין השיר והזמרה רק בריחוק המקבל מן המשפיע שמתעורר לעלות ברנה וזמרה (אבל בהגיעו בקירוב נאמר אעירה שחר כו' וז"ש ובלילה שירה עמי בלילה דוקא וכמ"ש השמיעני את קולך כו' שהוא קלא דאורייתא בליליא דוקא ויש בזה ב' דברים אחד קירוב המקבל מעט מעט אל המשפיע. והב' שמעורר ע"י קירוב המשפיע כו').

פירוש המלות פ9, ב

כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ

כד

וביאור הענין הוא דהנה ארז"ל (שם ד, א) א"ר יצחק ברי' דרב אידי מאי קראה (דכנור הי' תלוי למעלה ממטתו ומעוררו, רש"י) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. הנה כבוד דוד הוא בחי' פנימי' המלכות הנותנת אור כח בחיצוניות המל' כמבואר הענין בדא"ח בארוכה שכל ענין עבודת הביוררים הוא ע"י חיצוני' המל' ופנימי' המל' מקבלת אורה מפרצוף ז"א. אמנם בכדי שחיצוני' המל' תפעול עבודתה לברר בירורים כמ"ש בענין ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, טרף בגימט' רפ"ח עם הכולל, היינו הכח לברר בירורים דרפ"ח ניצוצות שנפלו בשבה"כ דתהו, והוא בכח פנימי' המל' שהוא כבוד דוד, וזהו עורה כבודי פנימי' המלכות. והתעוררות זו דפנימיות המלכות הוא בשביל שיהי' עורה הנבל וכנור, ותכליתם של עורה הנבל הוא בשביל אעירה שחר, והתכלית של אעירה שחר הוא לתת כח ועוז לנש"י לפשוט ידיהם בגדוד.

והענין הוא דהנה הנבל בגימטריא הטבע עם הכולל. כנור הוא ר"ת כ"ו נר. דהנה כל עבודה באה בסדר מסודר בכל עליון דוקא וכך היתה עבודתו של דוד עורה כבודי לעורר בחי' פנימי' המל' ולהיות הספי' דמל' היא סופא דכל דרגין הנה גם בפנימי' המל' הגם שהיא למעלה מעלה במדרג' מכללות ענין עבודת הביוררים מ"מ הנה בה דוקא נטוע ומושרש ענין זה על העלאת הניצוצות בדרך בירור דוקא, וכמ"ש במ"א בענין דכה הצומח הוא בארץ דוקא ולא בשמים כן הנה ענין הכח על עבודת הביוררים הוא בספי' המל' דוקא ולא בספי' החכמה.

וּמ"ש בחכמה אתברירו הנה הוא ע"ד הטבת ועילוי הצמיחה שהוא ע"י הגשם ומטר היורד מן השמים ולא מן הארץ. אמנם כח הצמיחה הוא בארץ דוקא ובא ע"י חרישה וזריעה וריקבון הגרעין ואח"כ כשיורד גשם ומטר נעשה הצמיחה ביותר, וכן הוא בעבודת הביוררים דהחרישה וזריעה וצמיחה הם ע"י ספי' המל'. אמנם המטר והגשם שהוא בירור אחר בירור והעלאת הניצוצות בעילוי אחר עילוי הוא ע"י ספי' החכמה.

וְזוּהוּ עורה כבודי דהכוונה היא שיהי' עורה הנבל וכנור כנור הוא יחוד נפש רוח עם כ"ו שהוא בגמט' הוי' להיות העבודה לברר בירורי הטבע וזהו עורה הנבל וכנור יחוד הוי' ואלקים ע"י העבודה דנ"ר שהוא נפש רוח ועי"ז אעירה שחר להאיר את העולם באור תורה ועבודה בקיום המצוה כמ"ש בד"ה או יבקע כו' במעלת השחר שבכל רגע נוסף האור.

וְזוּהוּ אמרם ז"ל מכיון שעלה עמוד השחר, לכו והתפרנסו זה מזה וכפי' התוס' לקחת מן העשירים ולתת לעניים, היינו דעשירים בדעת תורה יפרנסו את העניים בידיעת התורה, א"ל אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור כו' וע"ז השיב להם דוד אין הענין כדעתם שהם עניים ואינם יכולים להתפרנס מעצמם ולא שהעשירים יתנו להם ויעשו הם עניים כסברת התוס' אלא פשטו ידיכם בגדוד, גדוד בגימט' טוב שהעשירים ג"כ צריכים פרנסה שיתעשרו יותר והעניים מכש"כ שצריכים פרנסה, ומה שטוענים חכמי ישראל שאין הקומץ משביע ואין הבור כו' הוא רק בכחות הגלויים אבל בכחות הנעלמים הנה גם העני עשיר הוא וצריכים רק לגלותו מן העולם אל הגילוי.

אג"ק ח"ג ע' קלד ואיל"ד

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

כה

ווי גערעדט פיל מאָל, זיינען אַלע ענינים פון פנימיות התורה דאָ, ברמו עכ"פ, אין נגלה דתורה. און אַזוי אויך בעניננו:

דער ענין הנ"ל אין עבודת כאו"א - ווי אַ איד איז בפנימיות העכער פון "הסתר"י - איז דער אַלטער רבי מרמו אין זיין שו"ע (במהדורא תניינא) אין אָנהויב פון הל' השכמת הבורק, אין דעם דין פון "אני מעורר השחר ואין השחר מעיר אותי";
און דאָס איז פאַרבונדן מיט אַ תמי' אין ט"ז און אַ שינוי אין אַלטן רבי'נס שו"ע

(1) ובל' התניא ספכ"ד: (וגם בשעת החטא הייתה באמנה אתנו (ית') - ע"ד הנאמר באסתר (מג"א ב, כ).

(2) לשון אדה"ו. מטור או"ח סימן א' (ושם: אני מעיר). והוא ע"פ ירושלמי ברכות פ"א ה"א. מדרש תהלים

מומור כב. מומור קח. ועוד. הובא בפרש"י תהלים נו, ט.

(3) שם סעיף א'.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

22

פון מהדורא קמא צו מהדורא תניינא - וואָס ווערן פאַרשטאַנדיק לויטן ביאור פנימי (דלעיל סעיף יג) אין מדריגת "שחר".

ב. דער טור ברענגט אַראָפּ (אין ערשטן סימן פון אורח חיים): "צריך האדם להתגבר כארי לעמוד בבקר לעבודת בוראו . . . שתהא אתה מעורר השחר ולא יהא הוא מעריך כמו שאמר דוד ע"ה . . . אני מעיר השחר ואין השחר מעיר אותי"; אין שו"ע אָבער, ברענגט אַראָפּ דער מחבר נאָר דעם אָנהויב - "שיהא הוא מעורר השחר", און ניט דעם סיום ("ואין השחר מעיר אותי").⁴

איז מסביר דער ט"ז: שחר מיינט כנסת (קדושת) ישראל, די קדושה וואָס איז שורה אין אידן; און אין דעם זיינען דאָ צוויי אופנים: "אני מעיר השחר" - די התעוררות מלמטה אויף צוקועמן צו "שחר"; "שחר מעיר אותי" - די התעוררות מלמעלה, פון בחי' "שחר".

און דאָס האָט געמיינט דוד "ואין השחר מעיר אותי": די "התעוררות שלו מלמטה גדולה כ"כ שא"צ לסיוע התעוררות של מעלה". און וויבאַלד עס איז אַ מדריגה וואָס איז שייך נאָר "לדוד וכיו"ב" ברענגט עס ניט דער מחבר אין שו"ע.

איז לכאורה תמוה ביותר: ווי קען מען זאָגן אַז עס איז דאָ אַזאַ וואָס "א"צ לסיוע התעוררות של מעלה" - ס'איז דאָך "אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו"⁵, און יעדן אידן, אפילו אַ צדיק גמור זאָגט מען "אל תאמין בעצמך"?

ג. דער אַלטער רבי אין מהדו"ק ברענגט אויך אַראָפּ (ווי דער מחבר) נאָר דעם ענין פון "שיהא הוא מעורר השחר" - אָבער אין מהדורא תניינא זאָגט ער: "שיהא הוא מעורר השחר כמ"ש⁶ אעירה שחר אני מעורר השחר ואין השחר מעיר אותי וזו מדה בינונית".

איז ניט מובן; וויבאַלד אַז אויך מהדורא תניינא איז אַ טייל פון שו"ע - אַ דבר השווה לכל נפש - פאַרוואָס ברענגט דאָרט דער אַלטער רבי דעם ענין פון "ואין השחר מעיר אותי", וואָס איז שייך נאָר "לדוד וכיו"ב"?

נאָכמער איז די תמי': פון דעם המשך הלשון פון אַלטן רבי'ן איז משמע, אַז די ווערטער "וזו מדה בינונית" באַציען זיך

[ניט נאָר צום כללות הדין וועגן קימה "קודם אור הבוקר" (וואָס קומט ניט צו דעם

(4) ולהעיר גם מיל"ש לתהלים נו שם: "אני מעורר את השחר" (ותו לא). ועד"ו הוא בפרש"י תהלים קח, ג.

ברכות ד, א ד"ה אעירה שחר.

(5) סק"ב.

(6) ראה פרמ"ג שם משבצות זהב סק"ב. יד אפרים שם.

(7) ראה יד אפרים שם.

(8) קידושין ל, ב. סוכה נב, ריש ע"ב.

(9) אבות פ"ב מ"ד. ברכות כט, א.

(10) תהלים נו, ט. קח, ג.

(11) לקמן סעיף ב'.

וואָס ס'איז "ראוי לכל ירא שמים כו' לקום בחצות הלילה"¹¹, נאָר
 אויך צום ענין פון "ואין השחר מעיר אותי". ד. ה. עס איז שייך ניט דוקא צו יחידי
 סגולה, נאָר אדרבא - "זו מדה בינונית".

ד. ע"פ הנ"ל (סעיף יג) אין מדריגת "שחר" - אַז דאָס איז "כנסת ישראל" (מלכות)
 ווי זי איז יורד אין דעם העלם והסתר פון עולם - קען מען זאָגן: דאָס וואָס דער ט"ז
 זאָגט "א"צ לסיוע התעוררות של מעלה" מיינט ער בלויז אַז ער דאַרף ניט אַנקומען
 צו דעם סיוע וואָס נעמט זיך פון בחי' "שחר", ער דאַרף אָבער אַנקומען צו אַ סיוע
 פון העכערע מדריגות¹² אין אלקות¹³.

דער ביאור בזה: אין דעם סיוע מלמעלה י"ל אַז עס זיינען פאַראַן, בכללות, דריי
 מדריגות:

א) דער סיוע אַז מען זאָל ניט נכשל ווערן אין תאוות איסור ר"ל - און דער סיוע
 איז פון בחי' "שחר", ווי מלכות קומט אַראָפּ אין "סוף כל הלילה", דער אָרט פון
 תכלית ההסתר פון עוה"ז.

ב) דער סיוע אַז מען זאָל זיך אויסהיטן פון תאוות היתר - און דאָס קומט פון
 מלכות ווי זי ווערט "עתיק לבריאה" [וואָס כאַטש אַז אויך די בחי' איז אַן ענין פון
 "לילה" (ירידה אין עולמות ב"ע) - און עד"ו אין עבודה, קומט עס דאָך צו פאַרהיטן
 פון תאוות - איז עס אָבער ניט "סוף כל הלילה"; דער סיוע איז אויף תאוות היתר].

ג) דער סיוע אויף קענען עולה זיין ממדריגה למדריגה אין קדושה גופא - און
 דאָס קומט פון מלכות דאצילות ווי זי איז במקומה אין אצילות, וואָס דאָן ווערט זי
 אַנגערופן "יום".

ה. די דריי ענינים הנ"ל זיינען מתאים, בכללות, צו די דריי מדריגות אין עבודה:
 עבודת הצדיק, הבינוני און - הרשע, ווי מדריגתם ווערט ערקלערט אין תניא:

אַ צדיק איז אינגאַנצן ניט שייך צו ענינים פון תאוות, וואָס נעמען זיך פון נפש
 הבהמית¹⁴, און זיין עבודה באַשטייט אין עלי' אין קדושה גופא; ביי אַ בינוני
 אָפּגעפּרעגט צו טאָן אַן עבירה ר"ל ("לא עבר עבירה כו' ולא יעבור לעולם"¹⁵), ער
 דאַרף אָבער האָבן אַ מלחמה צו אויסהיטן זיך פון תאוות היתר; אַ רשע דאַרף האָבן

(12) כדיוק לשון חז"ל "אלמלא הקב"ה עוזרו כו". ועייג'כ בארוכה אוה"ת מג"א ד"ה ובהגיע. ולהעיר מתו"ש
 ע' 86:לפי מעשה זו לא הי' צריך לסיוע כלל כו'.

(13) וכמובן בפשטות שאינו דומה הסיוע מלמעלה בקומו משנתו בהתחלת היום - להסיוע לאחרי תפלתו ובקשתו
 עד"ו בעבודת היום.

(14) תניא פ"י. ועיי"ש פ"ג (יה, סע"ב) "לא נתבטל לגמרי כו' אלא בצדיק כו'".

(15) שם רפ"ב. ועיי"ש יז, ריש ע"ב: בדבר איסור אינו עולה בדעתו לעשות האיסור בפועל ממש כו'. ומ"ש
 ברפ"ג בענין אלמלא הקב"ה עוזרו כו' הוא בעיקר בענין ההרהורים כו', עיי"ש [ו'להתפשט באברי הגוף כו' -
 י"ל שקאי רק על תאוות היתר]. והחילוק בפשטות - כי הרהורים באים מאליו (וכבנתא ספי"ב), מש"כ דיבור
 ומעשה שהם מרצונו של האדם.

(16) ראה רש"י ו"תו"ס ר"ה טו, סע"ב. וראה תניא פ"א: והא דאמרין בעלמא כו'.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

24

א מלחמה ניט צו דורכפאלן אין איסור - און אויף דעם דארף ער אַנקומען צום סיוע מלמעלה פון בחי' "שחר".

וי"ל אַז דאָס איז אויך דער ביאור אין אַלטן רבי'נס שו"ע:

מצד נגלה תורה, איז אַ בינוני דער וואָס איז "מחצה על מחצה", דער וואָס האָט מער פון מחצה - "רוב זכיות" איז אַ צדיק¹⁶ - און דעריבער, אין מהדורא קמא וואָס איז געשריבן געוואָרן לויט דער הכרעה פון "גמרא" און "פוסקים"¹⁷, ברענגט ניט דער אַלטער רבי דעם ענין פון "ואין השחר מעיר אותי" (אַז מ'דארף ניט אַנקומען צום סיוע פון "שחר", וואָס היט אָפּ פון עובר זיין אָן עבירה).

משא"כ אין מהדו"ת האָט דער אַלטער רבי מכריע געווען "כהמקובלים"¹⁸ - און מצד וע"פ (הביאור אין) פנימיות התורה איז אויך אַ בינוני ניט שייך צו עובר זיין אָן עבירה (ובמילא דארף ער ניט דעם סיוע פון בחי' "שחר"); און דערפאַר ברענגט דער אַלטער רבי דאָרט אויך דעם ענין פון "ואין השחר מעיר אותי" און איז מסיים "וזה מדה בינונית" (וואָס דערמיט איז ער מרמז צו דער בחי' פון בינוני¹⁹).

און דאָס גופא שטעלט אַריין דער אַלטער רבי אין שו"ע אַלס אַ פסק דין וואָס איז שווה לכל נפש - ווייל נאָכדעם ווי דער אַלטער רבי האָט מגלה געווען אין תניא די אמיתית ענין הבינוני, איז דאָך דאָס געוואָרן "מדת²⁰ כל אדם ואחרי" כל אדם ימשוך שכל אדם יכול להיות בינוני בכל עת ובכל שעה".

ו. דער ענין הנ"ל מאַנט דער אַלטער רבי גלייך בהשכמת הבוקר, אפילו פאַר אמירת מודה אני. ד. ה. אויך ווען ס'איז נאָך גיטאָ קיין גילוי אור בנפשו, ס'איז ביי אים נאָך אַ מצב פון "חושך", מאַנט זיך פון אים "להתגבר על יצרו כארי"²¹ באופן אַז ער דארף ניט אַנקומען אפילו צום סיוע מלמעלה אויף ניט עובר זיין אָן עבירה ר"ל ("אין השחר מעיר אותי").

ווי קען מען טאַקע מאַנען ביי אַ אידן אַזאָ דרגא ומצב? איז דער ביאור אין דעם: דאָס וואָס אַ איד איז אין אַ מצב פון חושך איז עס נאָר מצד זיין חיצוניות; בפנימיות - איז ער העכער פון דעם הסתר (וכנ"ל סעיף יד בענין "הדסה היא אסתר");

(17) ראה שו"ע אדה"ז או"ה סי' כה סכ"ה.

(18) ראה שער הכולל בתחילתו (נדפס גם בהוספות לשו"ע אדה"ז או"ה (קה"ת) ח"א לא, א [קפג, א]. לב, ב [קפד, ב]).

(19) ועפ"י מובן המשך ב' הסעיפים: בסעיף א' מדבר ע"ד מדר' הבינונים כפנים, ובסעיף ב' - "ראוי לכל ירא שמים כו' לקום בחצות הלילה כו'" - עבודה שלמעלה מוז המוכרחת בבינונים (ראה קונט' התפלה פ"א). וגם זה מביא בשו"ע, עד"מ' בתניא ספ"ד: אך אעפ"כ כו' לקיים את השבועה שמשביעים תהי צדיק כו'. וראה לקמן הערה 97 [27].

(20) תניא רפ"ד. וראה ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח פ"ה ובהערה 38 שם (סה"מ - מלוקט ח"א ע' שט).

(21) לשון אדה"ז מהדו"ת שם.

(22) ראה בארוכה ד"ה ויהי אומן תרע"ט (ותשכ"ד). ושם, דבחי' פנימיות הנפש שמאיר בזמן הבית הוא "אור הנשמה", ובזמן הגלות - "כח הנשמה", שהו"ע המסנ"פ, עיי"ש.

ואדרבה - דער מצב פון "הסתר" רופט אַרויס די פנימיות הנשמה ביתר שאת ויתר עז, וואָס דריקט זיך אויס אין דעם כח המסנ"פ וואָס איז דאָ באַ יעדן אידן²²; און ווי ס'איז געווען בימי אסתר אַז במשך "כל השנה כולה"²³ זיינען אידן געווען "בבחי מסנ"פ ממש בכל יום ובכל עת ובכל שעה"²⁴, ווייל מסנ"פ נעמט דורך דעם מענטשן אינגאַנצן, אין אַלע זיינע כחות און "אפילו בלבושי החיצונים"²⁵;

און עד"ז בעבודת כאו"א: דוקא דער מצב פון "חושך" רופט אַרויס פנימיות נפשו נאָך מער ווי אַ מצב פון "גילוי אור"; און דאָס דריקט זיך אויס אין קבלת עול פון עצם הנשמה וואָס נעמט אים דורך אינגאַנצן, וואָס מצד דעם²⁶ - "יכול להיות בינוני בכל עת ובכל שעה"²⁷.

(משיחות פורים וש"פ תשא תשכ"ד)

לקו"ש חט"ז ע' 361 ואילך

23 לשון אדה"ו - תו"א צו, א (ושם קכ, ד: כמעט משך שנה). נת' ברה"ק וקבל היהודים תשל"ח (סה"מ) - מלוקט שם ע' שיו ואילך) פ"ג.

24 לשון אדה"ו - תו"א שם.

25 תניא ספ"ט. וראה ד"ה וקבל שם.

26 ראה תניא ספכ"ה: תלוי בזה . . . מסנ"פ . . . בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל עת ובכל שעה.

27 עפ"ז י"ל ברמז המשך דב' הסעיפים בשו"ע אדה"ו שם: בסעיף א' מדובר במדרג' בינוני (כנ"ל) שמכיון שהוא במצב החושך צריך לעורר בחי' "כח הנשמה" (כנ"ל הערה 22]92); ועי"ז בא לסעיף ב' - קימה בחצות הלילה שמורה על ענין הגילוי [להעיר מתדא"ג דלעיל הערה *63: הנסים המפורסמים בעוה"ז התחילו בחצות לילה], "אור הנשמה", עבודה השייכת לדרגת הצדיקים.

כו

וועגן תהלים, וואס דאס זיינען די הלולים ותשבחות וואס דוד המלך האט מהלל ומשבח געווען דעם אויבערשטען, זאגט די גמרא (ברכות ג, ב): - כנור הי' תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו. און פון דעם האט דוד געוואוסט אז ס'איז שוין דער זמן פון חצות, און האט זיך אנגהויבען צו עוסק זיין בשירות ותשבחות. (פאר חצות האט ער זיך עוסק געווען בתורה, כדאי' בגמרא שם).

איז דאס וואס די גמרא זאגט בנוגע דעם כינור, איז דאס ניט קיין מליצה, נאר ס'איז טאקע געווען א כינור כפשוטו. וואס פון דעם זעהט מען דאך מעלת גודל הנגינה, און ניט נאר נגינה בפה נאר אויך נגינה בכלים.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

וענין הנגינה געפינט מען אויך אין זוהר, בענין מזמור שיר, וואס אמאל שטייט מזמור שיר און אמאל שיר מזמור, איז דער זהר מבאר, ס'איז א חילוק צו פריער שר שירה און דורך דעם שרתה עליו שכינה, העלאה, אדער פריער שרתה עליו שכינה און דאס האט בא אים ארויסגערופען ששר שירה, המשכה. לעתיד לבוא וועט זיין ביידע מעלות, ושמתי כדכד, כדין וכדין. ועד"ז במ"ת איז אויך געווען יחוד ב' הענינים, העלאה והמשכה.

משיחת ב' דחגה"ש תשכ"א, בלתי מוגה

כז

ויהי רצון שכאו"א מישראל יקיים את כל עניני השולחן ערוך אורח חיים, שהם יהי' ההנהגה, "אורח", בפועל ב"חיים" של כאו"א, ובוזה גופא - החל מהתחלת השו"ע בענין תיקון חצות, היינו מ"מתקנים" את חצות הלילה ו"אעירה שחר" שמעוררים את השחר, ועד לאור ד"הנץ החמה". היינו שכאו"א מישראל מוסיף והולך ואור.

משיחת ז"ך תשרי תנש"א, בלתי מוגה

כ"ק הרה"ג והרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק

כה

דף צב. ב. כד בעו ל'משכב אמר ר' אבא ל'מרי דביתא אית הכא תרנגולא, א"ל מארא דביתא אמאי, א"ל בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש, א"ל לא אצטריך דהא סימנא ל'י בביתא דהדין טקלא דקמי ערסאי מלינא ל'י מוא ונטיף טיף טיף בפלגות ליליא ממש אתרקו כלהו מוא ואתגלגל האי קיטפא ונדיים ואשתמע קלא בכל ביתא וכדין הוא פלגות ליליא ממש:

יש ג' סימנים לידע אימתי פלגות לילא ממש. והוא כי מובן שלילה הוא בחי' גבורות, חשך. ועיין לקמן דקמ"ב רע"א. וגם פלגות שהוא ענין חלוקה להפריד הב' חצאין דהלילה זה משה. הנה זהו גופא בחי' גבורות, שטבע הגבורות לחלק, וכמו אך חלק בפ"ק דפסחים, אך הוא מיעוט שרומז על גבורות, וכן יחז' הוא במצה האמצעית הנקראת לוי בחי' גבורות, ומקרא מלא כתיב פלג אלקים, ששם אלקים גבורה הוא המפלג וכן הרקיע שחלק המים, נברא ביום שני מדת הגבורה. נמצא חצות לילה הוא בחי' גבורות וכמו שאמר לקמן דהא כל דינין תליין מהכא כו'. ויש ג' סימנים ע"ש, בדוד היה זה ע"י כנור שהיה תלוי למעלה ממטתו וכשהגיע חצות לילה רוח צפונית מנשבת בו והיה מנגן, והתעורר דוד משנתו ונלמד זה מקרא עורה הנבל

וכנור כדאיתא בפ"ק דברכות ע"ש, והיינו כנור הוא ת"ת דו"א שלנגדו כתר מל', כ"ו ת"ת נר מל' (והנקודות דכנור הוא חיר"ק חל"ם, היינו מה שמל' היתה מתחלה נקודה תחת היסוד, שזהו כמו נקודת חיר"ק שהוא נקודה אחת למטה, נעשית נקודת חל"ם שהוא נקודה אחת לעמלה, והוא מה שעלתה לנגד ת"ת דו"א, דהיינו כתרה שלנגד ת"ת דו"א שבת"ת הוא כמו נקודת חל"ם). וכידוע שהללוהו בנבל וכנור הוא לנגד ת"ת, ושם הוא כתר מל', זהו כ"ו ת"ת נר מל', והוא הוא הבחי' דדוד, כי דוד הי' אחוז בכתר מל' כמ"ש ברמ"ז פ' אמור דצ"ג בפ' לך אמר לבי בקשו פני ע"ש. וכיון שהגיע חצות לילה שהוא בחי' גבורות, היה רוח צפונית דבינה כי בינה היא בחי' צפון, ונכלל בזה גם מדת הגבורה דו"א שהוא צד צפון, כמ"ש אני בינה לי גבורה, ויסוד אימא מסתיים בשליש העליון דת"ת דו"א, א"כ הגבורות שביסוד אימא מנשבים בהכנור דת"ת דו"א וכתר מל', והי' דוד האחוז בכתר מל' מתעורר משנתו, ואל תקשי מה שייכים הגבורות דבינה להכנור דדוד כתר מל', הרי אדרבה כתר מל' נבנה מהחסדים שבת"ת דו"א, הוא כי בנסירת המל' אדרבה כל הגבורות נמשכים בכתר מל', וכידוע ביום א' דר"ה שאז הוא נסירת כתר מל' הוא דינא קשיא מפני שנמשכים כל הגבורות בכתרה, ואז נתעורר דוד משנתו, כי הרי בעת הנסירה אדרבה ז"א הוא בתרדמה, ומל' היא נעורה אז (והיינו מה שאמר דוד שכל מלכי מזרח ומערב, דו"א, דת"ת ויסוד שהם מזרח ומערב, ישנים אז, ואני האחוז בכתר מל' חצות לילה אקום להודות לך כו' וכמ"ש במ"א מזה בס"ד). נמצא התעוררותו דוד בפלגות לילא הי' ע"י רוח צפונית דבינה ודמדת הגבורה, שע"ז היה הכנור מנגן, הניגון והזמרה דהכנור הוא ג"כ גבורות, כי כל ענין שיר וזמרה הוא מצד הגבורות וכמו הלויים שהיו מנגנים (ומה שאמרו בגמרא כנור היה תלוי כו', הרי בפסוק כתיב גם נבל, הוא כי בת"ת דו"א מאירים גם היסודות דאו"א דהיינו יחוד או"א, וכידוע בענין הלב, ועיין בע"ח שער פריצוי זו"ן פ"ד. והיינו נב"ל נ' שערי בינה ול"ב נתיבות החכמה (וקדם הנ' לב"ל להורות שהעיקר הוא גבורה דבינה בכאן. ועיין בע"ח שער לאה ורחל פ"ב כמדומה בפ"י כלו הפך לב"ן שנעשה נב"ל ע"ש). ומצד יחודה דחו"ב נב"ל נעשה היחוד דת"ת ומל' כנור כ"ו נ"ר. כי אם אין יחוד או"א אין יחוד זו"ן, אך השייכות לדוד כתר מל' שבת"ת דו"א, מובן שזהו רק כנור, כ"ו נ"ר ת"ת וכתר מל', וגם מה שרוח צפונית מנשבת בו מובן שזה שייך לומר רק על הכנור, משא"כ בנבל הרי הנ' דנבל הוא גופא הרוח צפונית, לכן אמרו בגמרא רק כנור. גם י"ל הנבל הוא הוא הרוח צפונית, כי נבל הוא כלי יין כמו נבל יין, והיינו יסוד דבינה שהוא הוא הרוח צפונית. זהו עורה הנבל היינו מה שרוח צפונית דבינה עורר את הכנור שהי' מנשב בו, ועי"ז הי' מתעורר דוד, כתר מל'.

לקלו"י הערות לזהר בראשית ע' נג

קח, ד - אודך בעמים ה' ואזמרך בלאמים

ביאורים על פסוק זה ראה לעיל אות א', וב'.

קח, ה – כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך כ"ק אדמו"ר הצ"צ

כט

במד"ר באיכה ע"ב ד' ס"פ גדע בחרי אף. ע"פ ואתה תעמוד לקץ. לקץ הימים או לקץ הימין א"ל לקץ הימין כו' והוא שאמר דוד למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון דרוש הראשון ועמ"ש לקמן סי' ע"ז ע"פ ואומר חלוותי היא שנות ימין עליון. שם סעי' ה'. בפירוש השיב אחר ימינו. ומזה יובן ענין קץ הימין.

כמו אש ומים שהם בחו"ג דו"א הנק' שמים ע"ש אש ומים ממש ועל חסד דו"א נאמר כי גדול עד שמים חסדך עד שמים דוקא, אבל בחסד דעתיק נאמר כי גדול מעל שמים חסדך, שהוא מעל שמים מבחי' שלמעלה מאש ומים דלית שמאלא בהאי עתיקא כנ"ל.

ביאורי הזהר שמות ע' רכה

ל

ומכ"ז יובן ענין למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו דהיינו אברהם הוא חסד דמ"ה ואנכי עפר ואפר. ושיביא על אברהם מבחי' ורב חסד שבלי גבול דהיינו מבחי' במקום גדולתו כו'. וזהו אשר דיבר עליו. עליו דוקא ע"ד כי גדול מעל שמים חסדך. זהו ע"י ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט. שכולל ג' קוין חג"ת הנמשכים דוקא ע"י בחי' אברהם שה"ע לשארית נחלתו כו'.

אוה"ת בראשית ע' צה, א

לא

חסדי ה' כי לא תמנו דענין חסד עולם פי' חסד אל כל היום המתלבש בעולמות עליונים ותחתונים כו' לפי שהעוה"ז בבחי' גבול ומדה כו' ובחי' ורב חסד הוא המאיר ומתפשט מבחי' א"ס בל"ג ומדה ואינו מצומצם ומתלבש תוך העולמות כלל כו'. וזהו"ע כי גדול עד שמים חסדך הוא בחי' חסד עולם וכתוב כי גדול מעל שמים חסדך הוא בחי' ורב חסד. וכן ביאר ענינם בד"ה ועשית בגדי קדש. ואשר מבחי' חסד עולם הוא בחי' חסד דאברהם. אך אהרן כה"ג הוא האהבה הנמשך מבחי' ורב חסד.

אוה"ת בראשית ע' שסו, ב

לב

מהרמ"א כ' שבקדושה נמשך האות והחיות ע"י ב' בחי' ירושלים וציון והם הנקרא עיר ומגדל והם רצו להמשיך כן בלעומת זה ולהרוס בנין עיר

קח, ה - כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך 29

ומגדל דקדושה ע"ד אמלאה החרבה והוא מהוהר פ' נח דף ע"ד נמצא בקדושה עיר זהו ע"ד עיר אלקינו והיא בנויה מבתים הבנויים מאבנים שני אבנים בונות שני בתים והמשכת בחי' גדול הוי' בעיר אלקינו נקרא מגדל ואפ"ל ג"כ כי יש גדול עד שמים חסדך ויש בחי' גדול מעל שמים חסדך זהו ענין המגדל והמגדל זהו ציון ע"ד בצלמינו כדמותינו וציון נקרא ע"י קיום התורה ועבודה וגמ"ח עיר סיחון נק' התפלה לשון השחה והזזה יהי רצון כו' אזכיר את שמי גם י"ל העיר מאבנים אתון וציריך או אתון בינונים אבל המגדל מאבנים אתון רברבין חותם בולט.

אוה"ת בראשית ע' תרנה, ב

לג

וַיֵּשׁ לפרש הבונה בשמים מעליותיו ע"ד מ"ש בוח"ג ויקרא די"ו ע"א ע"פ כי גדול מעל שמים חסדך דסליק לעילא מאתר דאיקרי שמים ומאן איהו דא איהו אימא כו' וע"ש בהרמ"ז והוא ג"כ כענין מש"ש בפ' ויקרא דע"ט ב', כתיב ותתפלל חנה על ה' על דוקא, בגין דבנין במזלא קדישא תליין ופי' במק"מ כי הוי' הוא ז"א ובחי' על הוי' היינו א"א, וזהו ג"כ ענין עולת שבת כו' על עולת התמיד כו', והיינו פי' מעליותיו שבחי' מעל שמים ובחי' הוי' יתגלו בשמים שהוא ז"א.

אוה"ת שמות ע' תתהי

(1) וכן הוא בשינוי לשון קצת באוה"ת שמות ע' בתרלא, וכן נ"ך ע' תתצו.

לד

וַזָּהַר מעליותיו, ע"ד אז תתענג על הוי' דפי' בזהר למעלה משם הוי'. וע' בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה בפ"י ותתפלל חנה על הוי'. כי הנה שם הוי' מורה על שמהוהו כו', אבל לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו לא שייך שם זה כו' לפי שאינו בגדר עלמין כלל וע"כ נק' על הוי' ושהי' מאיר בשמים מבחי' זו ג"כ זהו הבונה בשמים מעליותיו והיינו ע"י התורה שנק' משל הקדמוני קדמונו של עולם מה שאינו בגדר עליון כמ"ש בת"א בסופו בד"ה לבסומיא בפוריא דרוש השני דקס"ד א' ועד"ז נאמר כי גדול מעל שמים חסדך מעל דוקא, וכמ"ש והמים אשר מעל השמים בפ"י הוהר שהוא בחי' כתר שנק' מים שאל"ס כו' בפ"י דרנ"ח סע"א יעו"ש שזוה"ע אבני שיש טהור כו', וזהו מעל השמים למעלה מבחי' יהי רקייע ויהי מבדיל כו'.

אוה"ת שמות ע' תתפ ואילך

לה

וְאֶחָדָר כ"ז יובן גודל מעלת ענין בגדי קדש לאהרן שהם הלבושים הנעשים מהמצות לבחי' אה"ר והיינו בענין היותם שמונה בגדים אשר זה מורה שההמשכות

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

30

הלבושים אלו נמשכים מלמעלה יותר מבחי' ומדריגת המדות עליונות הנק' ג"כ יומין עילאין ועז"נ מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב כמ"ש בזהר פ' שמיני דמ"א ע"א שהם הנק' ימי השמים אבל הלבושים הנמשכים ממעשה המצות ע"י אה"ר שמבחי' אהרן בחי' אשר עין בעין נראה כו' הם נמשכים מבחי' הבינה הנק' מעל שמים ונק' ג"כ על הוי' ע' בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בענין ותתפלל חנה על הוי' וא"כ ע"י לבושים אלו יוכלו להשיג מבחי' קדה"ק שלמעלה מבחי' והבדילה הפרוכת ועז"נ אז תתענג על הוי' על דייקא.

אוה"ת שמות ע' איתריו

לו

וזהו שהכה"ג הי' לו שמונה בגדים המשכה מבחי' על השמינית הגם שהכנור של שבעה נימין היינו לפי שהשיר על היין זהו המשכה מבחי' פנימי' וגם הלויים היו המשוררים אבל בבחי' לבושים לבחי' כה"ג יוכל להמשיך מבחי' שמינית ע"ד כי גדול מעל שמים חסדיך וזהו שאמרו שהשמונה בגדים הם כנגד שמונת ימי המילה כי במילה ג"כ הוא המשכה מבחי' למנצח על השמינית ולכן מילה בזמנה דוחה שבת שהוא למעלה מהשבת שהוא יום השביעי וע"ד שהבינה הנק' תמינאה מלמטה למעלה נק' שבת שבתון ונק' קדה"ק.

אוה"ת שמות ע' איתריו ואילך

לז

ןפ"י מעליותיו י"ל זהו ענין מי עלה שמים דפי' בזהר כאן דבחי' שמים שהן ז"א דאצי' עולה לבחי' מי. גם ע"ד כי גדול מעל שמים חסדיך וע"ד או תתענג על הוי'. או ע"ד השמים כסאי, וע"ד לנטוע שמים, כונן שמים בתבונה. כ"ז נמשך ע"י ואגודתו על ארץ, שע"י ההתכללות יש בכחם להעלות הכסא ועל הכסא דמות כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא.

אוה"ת שמות ע' ביצג ואילך

לה

וזהו הבונה בשמים מעליותיו שממשיכים בהשמים מבחי' מעליותיו שהיא בחי' על סוכ"ע וכמ"ש בחנה ותתפלל חנה על הוי' למעלה משם הוי' כי גדול מעל שמים חסדיך כו'.

אוה"ת שמות ע' ב'תרכה

לט

ואגודתו על ארץ יסדה. לפ"ו הפירוש ואגודתו הם חג"ת שנעשית חו"ג אגודה ע"י הת"ת, ע"י באג"ה סי' י"ב ד"ה והיה מעשה הצדקה שלום, והם

קח, ה - כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך 31

נמשכים על ארץ היא המ' והיינו ע"י הבונה בשמים מעליותיו המשכות המוחין ג"ר בחג"ת, שהם בחי' עליותיו ע"ד כי גדול מעל שמים חסדו, זורעי על כל מים, ותתפלל חנה על ה', השלך על ה' יהבך, וזהו שיש מצות שמברכין עליהן בעל. וממוצא דבר נלמוד שזהו ג"כ ענין ולקחתם אגודת אוזב שזהו ג"כ ענין המשכת יחוד הנ"ל ע"ד ואגודתו על ארץ יסדה, ומזה נמשך הבונה בשמים מעליותיו.

אוה"ת שמות ב'תרכז

מ

וע"ד כי גדול עד שמים חסדך וכתוב כי גדול מעל שמים חסדך כי שמים היינו אש ומים שהם חו"ג והיינו שהחסד מתלבש ג"כ במדת הגבורה שנותן שיעור וגבול להחסד וזהו חסד עולם וזהו כי גדול עד שמים חסדך משא"כ בחי' כי גדול מעל שמים חסדך היינו הבחי' שלמעלה מאש ומים ר"ל למעלה לגמרי מבחי' מדה"ד דלית שמאלא בהאי עתיקא, וב' בחי' גדול הנ"ל י"ל זהו גדול ה' בעיר אלקינו ובחי' ולגדולתו אין חקר ועמ"ש במ"א בענין ההפרש בין חסד ובין גדולה.

אוה"ת שמות ע' ב'תשנט

מא

עסק התורה ומצות צ"ל בשמחה ובטוב לבב יותר מרוב כל ר"ל בחי' כי כל בשמים ובארץ העמוד המתבר שמים וארץ אבל התומ"צ ממשכים מבחי' כי גדול מעל שמים ומבחי' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ.

אוה"ת שמות ע' ב'תשעד

מב

והענין כי פי' מעליותיו, לשון על הוא ע"ד מ"ש או תתענג על הוי' דפי' בזהר למעלה מש' הוי', ועיין בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה בפי' ותתפלל חנה על הוי', כי הנה ש' הוי' מורה על שמהוה כו' אבל לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו לא שייך שם זה כו' לפי שאינו בגדר עלמין כלל, וע"כ נק' על הוי' ושיהי' מאיר בשמים מבחי' זו ג"כ זהו הבונה בשמים מעליותיו והיינו ע"י התו' שנק' משל הקדמוני, קדמונו של עולם מה שאינו בגדר עלמין כמ"ש בת"א בסופו בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני דקס"ד א', ועד"ז נאמר כי גדול מעל שמים חסדך, מעל דוקא, וכמ"ש והמים אשר מעל השמים ופי' בזהר שהוא בחי' כתר שנק' מים שאין להם סוף כו' בפ' פנחס דרנ"ח סע"א יעו"ש שזהו"ע אבני שיש טהור כו', וזהו מעל השמים למעלה מבחי' יהי רגיע ויהי מבדיל ע' ספד"צ רפ"ה.

קיצור. כאלו בנה פלטרין, הבונה בשמים מעליותיו, מבחי' על הוי', מעל שמים חסדך, והמים אשר מעל השמים, למעלה מבחי' יהי רקיע והיה מבדיל, וזהו השמים מספרים, מנהרין, מוחין דגדלות, ונמשך ע"י ספר וסופר ד"ת וד"ס ועי"ז ואגודתו על ארץ, וזהו לנטוע שמים וליסוד ארץ, אך היינו דוקא ע"י ואשים דברי כו' וידבר לאמר, כי ענין תורה המצוה בדבור דוקא, לעמל פה, דצח"מ, כתר הוא מדבר, וזהו קושר כתרם מאותיות התפלה תולעת יעקב, מי שם פה לאדם, הלא אנכי, הפרש בין דבור לאמירה שהרי נק' מדבר ולא נק' אומר, ידבר עמים, דבר ולא חצי דבר, וזהו ההפרש בין עש"מ ובין עשה"ד, בראשית נמי מאמר הוא, והחכמה מאין תמצא, יש מאין מהארה בעלמא, עשה"ד מתחילין באלף אנכי כו' הוצאתיך מאמ"צ, וע"כ נק' דברות וידבר, מבחי' מדבר, היינו הלא אנכי הוי'.

אוה"ת שמות ע' ב'תתקצ

מג

כת"י' המשפילי לראות בשמים ובארץ שזהו השפלה והיא אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ובאה אחר האתעדל"ת דשמים וארץ רצוא ושוב כו' או קבלת עול מלכות שמים ועול מצות כו' אזי אח"כ ע"ד מתנה טובה יש לי כו', וזהו בחי' משה, וע' ביאור משה ידבר, וביאור ואלה המשפטים אשר תשים, והמשכה זו זהו אני אענה את השמים כו' כי גדול מעל שמים חסדך, מטל השמים טלא דנטיף מע"ק לז"א כו'.

אוה"ת שמות ע' ג'קט

מד

ועפ"ז יובן המשנה רפ"ד דתענית הנו"ל שהמשמר היה של כהנים ליום וישראלים ומוזה נמשך תשמרו להקריב לי, והענין עפ"י ההקדמה הנזכר בדברי רבינו ג"ע סד"ה כי ההרים ימושו שבזמן שבהמ"ק קיים שהיו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם כולם אחודים וקשורים יחד זהו ענין ואגודתו על ארץ יסדה ועי"ז דוקא נמשך ההמשכה מסכ"ע בממכ"ע בבחינת פנימיות משא"כ כשהן ענפין מתפרדין כו' ע"ש, וע' מענין ואגודתו בפ' צו דל"ה ע"א, וברבות ס"פ בהעלותך ע"פ אספה לי זש"ה הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה, בעמוס סי' ט', למה"ד לפלטין שהיתה בנויה ע"ג הספינות כו' כך הבונה בשמים מעליותיו כבי' כסאו מבוסס למעלה בזמן שישראל עשויין אגודה א' כו' עכ"ל, וע' מענין מעלת אחדות והתכללות בד"ה הן עם אחד ושפה א' וסד"ה שינייך כעדר הרחלים ובד"ה החלצו מאתכם כו' לתת נקמת הוי' במדין ושם נת' דלהיות התכללות זו זהו ע"י משה וזהו צו את בניי שמשה יהי' עמהם בצוותא. וענין הבונה בשמים מעליותיו, פי' עליותיו ע"ד כי גדול מעל שמים חסדך וע"ד ותתפלל חנה על הוי', או תתענג על הוי', ועמ"ש סד"ה האזינו השמים ואדברה, וע' בהרמ"ז ס"פ חיי שרה בענין משקה הרים מעליותיו. והנה שמים וארץ נמשלו לעלי' ובית הגיגה י"ב א' ובשמים גופא י"ל שמים ושמי השמים או שמים עילאין ושמים תתאין, א"נ כמ"ש בפ' שבהמ"ק בחי' בית מקיף עליון עת"י וזהו ממש

ענין וכשנים קדמוניות, גם פי' שלמה מלך שהשלום שלו, גם אין כסף שהוא חסד ראשון מימי עולם נחשב למאומה בימי שלמה ע' ס"פ ויחי דר"ן ע"א שמ"מ חטא בזה. ויש שם פי' כימי עולם כימי נח שנאמר כי מי נח זאת לי, וע' בד"ה מים רבים שהמבול הי' מעולם התהו ואח"כ נעשה התיקון וא"כ כימי עולם היינו עולם התיקון וכשנים קדמוניות בחי' הבל שאז האירו מדות דע"י ימי קדם כנ"ל בשם העמה"מ, אך המכוון שיהי' התקשרות ימי עולם בשנים קדמוניות היינו התחברות ז"א בעת"י וא"א, שזהו"ע מ"ש יעקב והי' הוי' לי לאלקים שבחי' ז"א נק' אלקים לגבי ע"י שנק' הוי', וק"כ צירופי אלקים ק"כ שנים דמשה כנ"ל והיינו שיומשך השפע מא"ק ע"י ז"א נמצא עיקר השפע נמשך מע"ק רק שנמשך ע"י ז"א, וע' בפ"י הרמ"ז פ' שלח קנ"ה א' ע"פ היש בה עץ אם אין, ועמ"ש בד"ה הוי' יחתו מריביו ששם הוי' בניגון גרשיים ב' תנועות היינו התלבשות חסד דא"א בחסד דז"א שחסד דז"א נק' גופא לגבי חסד דא"א, גם כמ"ש בד"ה עבדים היינו לפרעה ויוציאנו הוי' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א כו' ועמ"ש בד"ה אני חומה מענין זה וכענין כ"ו פעמים כי לעולם חסדו שאמר דוד להמשיך מבחי' ורב חסד שלמעלה מבחי' תורה שבהן היו ניוונין כ"ו דורות שקודם מ"ת כו' שלא הי' כ"כ אתעדל"ת עפ"י החכ' והתו' וגם רובם הי' עו"כ אלא שניוונו בחסדו של הקב"ה ע"ד כמה א"א לפניו ע"כ המשיך מבחי' זו גם לעולם היינו התקשרות ואור ימי קדם בימי עולם.

אוה"ת במדבר ח"ד ע' א'קיא

מה

אך אם פגם בתומ"צ המשכת סוכ"ע וממכ"ע ע"ז מבקשים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך פי' ע"י המשכה שלמעלה מסובב כו' כנו' בד"ה אני לדודי בלק"ת ועמ"ש מזה גם בפ' אחרי בביאור כי ביום הזה יכפר בענין כי גאה גאה מה שלמעלה מבחי' או"מ ואו"פ והענין כמו שארז"ל ברבות פ' מקץ פ"צ בענין והי' רק למעלה יכול כמוני ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתכם ולמדו זה מענין רק הכסא אגדל ממך כו' פי' גדולתכם היינו מ"ש כי מי גוי גדול כו' והיינו ע"י המצות דכתיב וצדקה תרומם גוי שכל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול להמשיך בחי' גדול הוי' כו' כמ"ש ע"פ או יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה כו', והיינו ע"י תומ"צ שממשיכים גילוי גדולתו ית' כנ"ל בענין תלמוד גדול ומעשה גדול דהמכוון המשכת או"פ ואו"מ כו', אך הנה כתיב הללוהו כרוב גודלו שיש ריבוי בחי' גדולה זה למעלה מזה עד אין קץ כו' וז"ש לעושה נפלאות גדולות שנפלאות גדולות הן עשי' גשמיות אצלו ית' וכתיב כי גדול מעל שמים חסדיך שמים הם מקיפים כו' ומעל שמים למעלה מבחי' המקיפים כי כל המקיפים ופנימים עגולים ויושר נמשכים רק מהקו כו'. וזהו גדולתי למעלה מגדולתכם ר"ל למעלה ממה שאפשר להמשיך ע"י תומ"צ.

אוה"ת דברים ע' רפא

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

34

מו

בספן"י ע"פ ושבת עד פי' שוהו ע"ד מ"ש כי גדול מעל שמים חסדך בתלים סי' ק"ח ה', וזהו עד הוי' ממש עד כסה"כ ר"ל מעל שמים כמ"ש בגמ' פ"ב דחגיגה די"ג ע"א, ולפ"ז שמים היינו ז"א דאצילות מעל שמים היינו ההמשכה הנמשך מע"ק שהיא בחי' חסד דלגאו שעז"נ וחסדי מאתך לא ימוש כו'.

אוה"ת דברים ע' א"ר"ד

מז

והנה, בנימין בן ימין כנ"ל וי"ל ע"י צדיקים בחי' כי גדול עד שמים חסדך וא"כ הימין חסד דז"א וע"י תשובה כי גדול מעל שמים חסדך בחי' ימינך פשוטה לקבל שבים היד הגדולה אשר עשה הוי' במצרים ולכן מתפשט עד למטה מטה להעלות בע"ת שנפל בג"ק שלמטה מנוגה, שכדי להעלות מלמטה מטה כ"כ צ"ל ההמשכה מלמעלה יותר.

אוה"ת דברים ע' א"ר"טז

מח

והיינו למשל הנהר שהוא יסוד ז"א שנחרב ויבש ע"י ביטול מ"ע שהעצה לחפור בעומק יותר היינו מקורו ושרשו מיסוד אימא כו', ונק' כשלג ילבינו, וכמ"ש ברע"מ פ' פנחס דרנ"ה ע"ב וז"ל תקינו ביה ה' עינויים בגין דתתלבן ה' זעירא בה' עילאה דאינון ה' צלותין לקיים בישראל אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו' עכ"ל, ור"ל שע"י ביטול מ"ע פגם בההמשכה הנמשך לבחי' ה' זעירא שהוא מל' ה' קטנה רחל כו' בה' עילאה היא שכינתא עילאה בחי' עד שקראה אמי כו' עיין מ"ש בפ"י אמי סד"ה רני ושמחי בת בתו"א פ' מקץ ועז"נ כי גדול מעל שמים חסדך, ולכן ממלא כל הפגמים שנעשו בשנים שבין שמים לארץ.

אוה"ת נ"ך ע' פט

מט

וזהו מ"ש בזהר שהוא ענין כי גדול מעל שמים שם מים חסדך והיינו שזרעיתם מגעת להמשיך אור ע"ק שנק' מעל שמים וכענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' וזריעה היינו צדקה וחסד כמ"ש זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד.

אוה"ת נ"ך ע' תשצא

נ

זח"א ויחי דרי"ט א' אז תתענג על ה', על ה' דייקא כו' דכתיב כי גדול מעל שמים חסדך כו' והכתיב כי גדול עד שמים חסדך א"ר יוסי אית חסד ואית חסד כו'

קח, ה - כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמרתך 35

ע"ש, ובוה יובן מש"ל ססע"י ח' דאברהם איש החסד מברכו באז תתענג להמשיך עליך מבחי' מעל שמים חסדך כו'.

זח"ב פ' בשלח ד"נ סע"ב ענין אז תתענג כו' ע"ד שפי' הרמ"ק בס' גרושין זח"ב פ' יתרו דפ"ג ע"א, אז תתענג על ה', מאי על ה' אתר דעלאין ותתאין אתמשכן מיני' ותאבין להווא אתר דכתיב מאין יבוא עזרי, וכתוב ועד עתיק יומיאי מטא כו' וע"ש בפי' על במתי ארץ, ועו"ש והאכלתיך נחלת יעקב אביך כמ"ד ויתן לך האלקים מטל השמים כו' ע"ש, ומזה יובן עוד הנ"ל ס"ח דשייך אז תתענג כו' והאכלתיך נחלת יעקב להג הסוכות, כי סוכות זהו בחי' מטל השמים כמ"ש בלק"ת סד"ה האזינו השמים, דרוש הראשון בפירוש תול כטל אמרתי יעו"ש.

אוה"ת נ"ך ע' תתנ

נא

יש לפרש הבונה בשמים מעליותיו, עדמ"ש בוח"ג ויקרא די"ו ע"א ע"פ כי גדול מעל שמים חסדך דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים ומאן איהי דא איהי אימא כו', וע"ש בהרמ"ז והוא ג"כ כענין מש"ש בפ' ויקרא דע"ט ב' כתיב ותתפלל חנה על ה' על דוקא, בגין דבנין במזלא קדישא תליין, ופי' במק"מ כי הוי' הוא ז"א ובחי' על הוי' היינו א"א, וזהו ג"כ ענין עולת שבת כו' על עולת התמיד ע"ש, והיינו פי' מעליותיו שבחי' מעל שמים ובחי' מעל הוי' יתגלו בשמים שהוא ז"א.

אוה"ת נ"ך ע' תתצו

נב

ואפ"ל שוהו ג"כ שרש ענין ב' הפסוקים כי גדול עד שמים חסדך ופסוק מעל שמים חסדך תילים סי' ק"ח היינו הראשון מיירי על קיום מ"ע שוהו גדול עד שמים כנ"ל שממשיך בחי' שנים שבין שמים לארץ אבל ע"י קיום מל"ת נאמר כי גדול מעל שמים חסדך שהרי ממשיך בחי' י"ה.

אוה"ת נ"ך ע' אקעו

נג

וזהו והיה עקב תשמעון שהשכר הוא בעקב ובסוף דהיינו עד"מ בעת הצמיחה והאסיף. בבחי' פ' יתרו צ"ו ב ע"פ ועושה חסד לאלפים דרו"ל לעושים מאהבה ומ"ש לאלף דור לעושים מיראה. שוהו ע"ד משארז"ל ע"פ כי גדול עד שמים חסדך וכתוב מעל שמים ל"ק כאן לעושים לשמה כו' פ"ד דפסחים ד"ג ע"ב ויש לפרש כי לאלף זהו בחי' שמים ז"א שהוא שם הוי' במילוי אלפין אבל מעל שמים היינו בחו"ב שהן אלפים ב' אלפין אאלפך חו"ב כו'.

אוה"ת סידור ע' קמד

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

נד

והנה כמו"כ ע"י התורה ממשיכים בהשמים ואשים דברי בפיך, דהנה ושמים בזרת תכן חצי אמה, והנה חצי אמה הוא בחי' ה' תתאה ג' קוין שנעשה מקור לעולמות ב"ע, והאמה הוא בחי' ה' עילאה, וזה שהשמים הוא רק א' משלשת אלפים ומאתים מהתורה, דהנה אורייתא מח"ע נפקת, והנה בחכמה יש ל"ב נתיבות חכ' שהוא כנגד ק"ב אותיות וע"ס, והנה יו"ד כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד וזהו שלשת אלפים ומאתים, וכמו שיש ל"ב נתיבות חכ' תתאה, כמו"כ יש ל"ב פעמים אלקים שבמע"ב שהוא ל"ב נתיבות ח"ת, וזהו חצי אמה ה' תתאה שהוא רק חלק א' משלשת אלפים ומאתים, וזהו שע"י התורה ממשיכים בהשמים שהיא רק בזרת תכן חכ' תתאה [ונק' חלק א' י"ל לפי שיחידות במל'], משא"כ אורייתא הוא חכ' עילאה כו'. [ובצל ידי גמ"ח כמארז"ל בירושלמי דתענית ללמדך שכל מי שעוסק בתורה ובגמ"ח זוכה לישב בצלו של הקב"ה, וזהו בצל החכ' בצל הכסף, והיינו כי גמ"ח טוב לשמים וטוב לבריות, ועי"ז ממשיך בשמים מבחי' על השמים כו' ע' בד"ה ציון במשפט בס' פ', וע' בד"ה פדה בשלום נפשי]. וזהו הבונה בשמים מעלותיו שממשיכים בהשמים מבחי' מעלותיו שהוא בחי' על סוכ"ע וכמ"ש בחנה ותתפלל חנה על הוי' למעלה משם הוי' כי גדול מעל שמים חסדך כו', וע' מענין על הוי' בד"ה ויהי אומן את הדסה מענין הוקם על עולה של תורה ועולה של תשובה.

סו"מ תרכ"ז ע' קצא ואילך

נה

והנה כמו"כ ע"י התורה ממשיכים בהשמים ואשים דברי בפיך, דהנה ושמים בזרת תכן חצי אמה, והנה חצי אמה הוא בחי' ה' תתאה ג' קוין שנעשה מקור לעולמות ב"ע, והאמה הוא בחי' ה' עילאה, וזהו שהשמים הוא רק א' משלשת אלפים ומאתים מהתורה, דהנה אורייתא מחכ"ע נפקת, והנה בחכמה יש ל"ב נתיבות חכמה שהוא כנגד ק"ב אותיות וע"ס, והנה יו"ד כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד, וזהו שלשת אלפים ומאתים, וכמו שיש ל"ב נתיבות חכ' תתאה, כמו"כ יש ל"ב פעמים אלקים שבמע"ב שהוא ל"ב נתיבות חכ' תתאה, וזהו חצי אמה ה' תתאה שהוא רק חלק א' משלשת אלפים ומאתים, וזהו שע"י התורה ממשיכים בהשמים שהיא רק בזרת תכן חכ' תתאה, [ונק' חלק א' י"ל לפי שיחידות במל'], משא"כ אורייתא הוא חכ' עילאה כו'. [ובצל ידי גמ"ח, כמארז"ל בירושלמי דתענית ללמדך שכל מי שעוסק בתורה ובגמ"ח זוכה לישב בצלו של הקב"ה, וזהו בצל החכ' בצל הכסף, והיינו כי גמ"ח טוב לשמים וטוב לבריות, ועי"ז ממשיך בשמים מבחי' על השמים כו', ע' בד"ה ציון במשפט בס' פ', וע' בד"ה פדה בשלום נפשי]. וזהו הבונה בשמים מעלותיו שממשיכים בהשמים מבחי' מעלותיו שהוא בחי' על סוכ"ע וכמ"ש בחנה ותתפלל חנה על הוי' למעלה משם הוי' כי גדול מעל שמים חסדך כו'. וע' מענין על הוי' בד"ה ויהי אומן את הדסה מענין

הוקם על, עולה של תורה, ועולה של תשובה.

ד"ה ולקחתם אגודת אזוב תרל"א ח"א

נו

וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה, יבנה אותיות בינה שממשיכי בעולם שמקורו מבחי' החסד מבחי' בינה, והיינו ע"י ההתבוננות בתפילה שע"ז נמשך מבחי' בינה שלמעלה מעולמות בעולם שז"ע לנטוע שמי', וז"ע המשכת מוחין חדשים בז"א שנק' שמים ע"י חדשים לבקרים התבוננות בתפילה, ועי"ז נמשך מבחי' בינה בשמים הוא בחי' ז"א מדות עליונות, וזהו הבונה בשמים מעלותיו שממשיכים בשמים מבחי' על השמים, וכמ"ש בחנה ותתפלל חנה על הוי', וכתי' כי גדול מעל שמים חסדך.

סה"מ תרל"ה ח"א ע' קכ

נד

אך הענין הוא דרבינו נ"ע פי' פסוק כי מן השמים דברתי, שהתו' היא בחי' שמים אש ומים וכמשי"ת, כי השמים כסאי פי' על התו' שהתו' שהיא בחי' שמים היא כסאו כבי'. וי"ל שהוא מגמ' פסחי' ד"ן ע"ב רבא רמי כתי' כי גדול עד שמים חסדך (תלים ג"ז) וכתי' כי גדול מעל שמים חסדך (שם ק"ח) הא כיצד כאן בעושי' לשמה וכאן בעושי' שלא לשמה (עושי' לשמה מעל שמים ושלא לשמה עד שמים דמצוה מיהו קעביד כדרב יהודה, רש"י), וא"כ משמע קצת שהיא בחי' שמים רק שמי שעוסק לשמה מעל שמים, וכ"מ ממארו"ל למה נק' שמים שמי' מעשיהם של בריות, והשומא ודאי היא ע"פ דרכי התו' כו'. וכ"מ בזהר כמשי"ת לקמן בהג"ה מ"ש ע"פ השמים מספרי' כבוד אל.

ד"ה ואשא אתכם תרל"ח

נה

הנה רבינו ז"ל מפרש שמים הוא תורה דשמים הוא אש ומים ותורה ג"כ כתי' מימינו אש דת כו' (ת"א ד"ה השמים כסאי), והנה לזה יש סמך מגמ' וזהר, דאי' בגמ' רמי כתי' כי גדול מעל שמים חסדך וכתי' כי גדול עד שמים חסדך לא קשיא כאן בעושי' לשמה וכאן בעושי' שלא לשמה בעושי' לשמה עז"נ כי גדול מעל שמים חסדך ובעושי' שלא לשמה עז"נ כי גדול עד שמים חסדך, והו"ע לימוד התורה לשמה, ובשניהם השיעור עד שמים או מעל שמים והוא מפני שהתורה נק' שמים.

ד"ה ואשא אתכם תרל"ח

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

נט

בתפלה יש ג"כ ד' מדרי' עד פסוד"ז, ופסוד"ז וברכות ק"ש ואח"כ בק"ש בא לואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר יהי' לו אהבה לאלקות, וזהו"ע הקרבן דכמו הקרבן מקריבין בהמה גשמיות כמו"כ היצה"ר הוא נה"ב ששרשו מפני שור ושרש שרשו הוא מעולם התהו וע"י שמבררים אותו ומעלים אותו לשרשו עי"ז אח"כ בשמו"ע אומרים ברוך אתה הוי' שיומשך בחי' שם הוי' שהוא שם העצם למטה שיהי' למטה גילוי עצמות אוא"ס, וזהו הנטיעה שנעשה עי"ז ובארץ, וז"ש היושבי בשמים ואי' בזהר היושב הול"ל אלא שממשיכים בחי' יו"ד שהוא בחי' אור אבא שלמעלה מסדר השתל' בשמים וזהו הנטיעה שעושים בשמים, וזהו הבונה בשמים מעלותיו פי' שממשיכים בשמים מבחי' על השמים כמ"ש כי גדול מעל שמים חסדך.

טה"מ תרמ"ז ע' קד

ס

וזהו הבונה בשמים מעלותיו דלהיות שרש והתהוות השמים וכן כל הנבראים הוא מבחי' ז"א ומל' שהוא בחי' צמצום והעלם האור ומתלבש עוד במט"ט שנתצמצם ונתעלם האור ביותר עד שנעשו נבראים בע"ג ובבחי' יש ודבר כו', לזאת צריכים להמשיך תוס' אורות בעולמות והיינו להמשיך בחי' המוחין שאין שם התלבשות והתעלמות ויהי' גילוי אלקות בעולם כו'.

טה"מ תר"ס ע' קלה

כ"ק אדמו"ר מהורי"צ

סא

וזהו מ"ש כי גדול עד שמים חסדך וכת"י כי גדול מעל שמים חסדך, שמים אש ומים בחי' חו"ג, וכשיש חסד וגבו' כו' ה"ז בחי' מדה וגבול גבו' מגביל לחסד וחסד מגביל לגבו' כו', וזהו כי גדול עד שמים חסדך בחי' חסד דו"א הוא עד שמים שיש שם בחי' חו"ג וה"ז הגבלה, אבל כי גדול מעל שמים חסדך בחי' חסד דא"א הוא למעלה משמים אש ומים דלית שמאלא בהאי עתיקא וה"ה בלי גבול.

טה"מ תרנ"ג ע' קצד

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

סב

ולהעיר מהראי' שהביא אדה"ז (בית רבי ח"א פ"כ) לדברי התקו"ז (שבהערה הבאה) ש"אורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא" - מהא דפסחים - (ג, ב) רבא רמי כתיב (תהלים נז, יא) כי גדול עד שמים חסדך וכתיב (שם קח, ה) כי גדול מעל שמים חסדך, הא כיצד כאן בעושיין לשמה וכאן בעושיין שלא לשמה". ועפ"ז - תורה לשמה היא מתוך דחילו ורחימו.

ברכת עריוה"כ להת' שי' 190 השיחות תשמ"ז ע' 30 הערה 114

סג

ולרגלי הודעתו אשר עושים סעודת הודאה ביום הראשון לסדר והי' עקב תשמעון וגו' ושמר ה"א לך את הברית ואת החסד וגו', הנני משתתף עם המברכים אשר יגדל חיל"ו לאורייתא, סם חיים ע"י שלומדים אותה בטהרה ובראת שמים,

בדחילו ורחימו דסלקא לעילא, וכדמוכה ביומא עב ב, זכה נעשית לו סם חיים ופירש"י ללמוד לשמה ולקיימה, ומפורש בפסחים נ' ע"ב אשר הלימוד והעשי' לשמה היינו האופן דגדול מעל שמים, ופירשוה בתיקונים (תקו"ז תקון יו"ד. הובא בתניא בכ"מ, ומהם סוף פרק ל"ט, ובקונטרס אחרון), דדוקא ע"י דו"ר סלקא לעילא למיקם קדם ה'.

ומסיים שם בגמרא, דבזכה (וויכך עצמו ללמוד לשמה) משמחתו, וכמ"ש פקודי ה' שירים משמחי לב, וסיפא דקרא יראת ד' טהורה, לימוד התורה בטהרה. עיי"ש.

וכיצד יבוא לדו"ר - הרי כבר מלתא אמורה ע"י רבנו הזקן, בעל התניא - פוסק בנסתר תורה - והשולחן ערוך - פוסק בנגלה תורה - אשר האהבה היא שרש לכל מ"ע וגם מצות היראה בכללה, ונצטוינו על מצות האהבה אף שלכאורה איך שייך לשון ציווי ועשיה גבי אהבה שבלב, אלא "כך קבלתי מהה"מ דמעזריטש וכך קבל הוא ז"ל מהבעש"ט שמצות ואהבת היא לתקוע מחשבתו ודעתו (ובל"א אמר בזה"ל מע' זאל זיך אריין טאן) בדברים המעוררים את האהבה", בלימוד תורת החסידות, שמתבוננים בגדולת ד' וכו', וכמבואר בספר תניא קדישא בכ"מ.

ואשר הלכה פסוקה היא שלכה"פ שלש פעמים ביום מחוייב בזה כל אחד, ובלשון תלמידי ר"י ונעתק ברמ"א הלכות תפלה ריש סימן צ"ח, ויחשוב קודם התפלה מרוממות הא-ל יתעלה וכו', וזוהי ג"כ דרך סלולה לדקדק במצוה קלה כבתמורה, כיון שלומד הוא ועושה לשמה בלי שום פניות, אפילו לא דשכר העוה"ב וכמובא ברמב"ם סוף הל' תשובה, ורק שכוונתו לקיים רצון בוראו עד שמדקדק ג"כ בענינים שאדם דש בעקבו, כיון שאי אפשר לו להיות נפרד ת"ו אפילו לרגע מיהודו ואחדותו ית', ו"באמת לאמיתו אפילו עבירה קלה הרי העוברה עובר על רצון העליון ב"ה והוא

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

בתכלית הפירוד מיתודו ואחדותו ית' יותר וכו" – וכמו שביאר באר היטב בתניא פרק כ"ד (ורק בבחי' הפגם והעונש, ובמדה טובה – בהשכר נפק"מ בזה, יעו"ש). וראה ג"כ זהר מקץ קצ"ט ריש עמוד א. ותנחומא ר"פ עקב.

אג"ק ח"א ע' שיט ואילך

קח, ו – רומה על שמים אלקים ועל כל הארץ כבודך כ"ק אדמו"ר הצ"צ

סד

פ' וירא דק"ג סע"א ע"פ נודע בשערים כו' עילאי ותתאי לא יכלי לאתדבקא עד דכולהו אמרי ברוך כבוד ה' ממקומו תתאי אמרי דאיהו לעילא דכתיב על השמים כבודך, עילאי אמרי דאיהו לתתא דכתיב על כל הארץ כבודך, עד דכולהו עילאי ותתאי אמרי ברוך כבוד ה' ממקומו, לפ"ז משמע דפי' כבוד ה' זהו בחי' סוכ"ע כבוד עילא' שהוא כתר כמ"ש ברע"מ פ' פנחס דרנ"ה ע"פ הראיני נא את כבודך, וע"כ אינו מושג לא לעליונים ולא לתחתונים.

ספר הזקירה עט, א

סה

אך הענין הוא דבדורו של אחאב הי' ביניהם אחדות גדולה ומסיבת זה היו מצליחין מאוד. ולהבין זה הטעם יש להקדים ענין האחדות מהו. (הג"ה ע' בת"א ס"פ נח סד"ה הן עם אחד ושפה אחת לכולם. גם מ"ש במ"א בענין מארו"ל פ"ב דשבת ואהבת לרעך כמוך זהו כלל דכל אורייתא ואידך פירושא הוא, ואפ"ל כי בתורה נאמר וכל נתיבותיה שלום והיינו שהיא עושה השלום בין הקב"ה ובין כנ"י, וע' בד"ה והי' מדי חדש בחדשו פ"ג בפ"י ובקש שלום כו' להיות התקשרות שני הפכים כו', והיינו חיבור בחי' כי אל דעות, ונק' יתוד קובה"ו, וזהו הנמשך ע"י השלום בין איש לאחיו דהיינו ואהבת לרעך כמוך, משא"כ ע"י הפירוד גורם ההיפך, וכ"מ במד"ת ס"י ד' הנ"ל שע"י הדלטוריא נמשך רומה על השמים אלקים ולכן נפלו במלחמה, ע"כ גדול השלום כיון שזהו גורם התקשרות הקב"ה בכנ"י, ועמ"ש עוד מענין האחדות והשלום בלק"ת פ' מטות בד"ה החלצו מאתכם כו' בענין לתת נקמת ה' במדין, עכ"ה).

אוה"ת בראשית ע' תרלב, ב

סו

ובמ"א נת' שהשלום וחיבור ב' הפכים כמו חו"ג אש ומים נמשך ע"י הארה שלמעלה משניהם שע"ז מתבטלים, ע' מזה באגה"ק ס"י י"ב בד"ה והי'

41 קח, ו - רומה על שמים אלקים ועל כל הארץ כבודך

מעשה הצדקה שלום ובדרוש הלולב ומיניו, אך שניהם אמת שאחר השלום ע"י מוחין דגדלות אזי זהו כלי לשימושך אור עליון משניהם ונעשה השלום ביתר שאת, וזהו שאמרו במד"ת שם שע"י הדלטוריא נמשך רומה על השמים אלקים כי קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים שזהו מעלת התיקון על התהו, ענין והשיב לך אבות על בנים כו'.

אוה"ת בראשית ע' תרגל, ב

סז

והיה אחרי כן אשפוך רוחי על כל בשר וכו', במד"ר ס"פ בהעלותך בסופו ממש ולעוה"ב כל ישראל נעשו נביאים שנאמר והיה אח"כ אשפוך רוחי כו' ובמד"ר ס"פ כי תצא ג"כ ס"פ ממש אבל לע"ל אני עוקר יצה"ר מביניכם שנאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם אני מחזיר שכינתי ביניכם שנא' והי' אח"כ אשפוך רוחי על כל בשר כו' ע"ש, וענין שנק' השכינה רוחי עיין זח"ב פ' ויקהל דף ר"ד בענין האי רוחא איהו אפשטותא דהאי נקודה, נ' שזהו ההפך ממ"ש לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר ופי' בזהר בראשית דל"ח ע"א דאתמסכן בתר גופא, והיינו כמ"ש ויזכור כי בשר המה ופירש"י ויצה"ר טמון בקרבם, וענין ויזכור כי בשר המה זהו ע"ד כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ואפשר להעיר ג"כ ממ"ש במד"ר ס"פ בהעלותך ע"פ מי יאכילנו בשר שנתאוו לעריות דהיינו איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו כו' וכ"ז נמשך מהיצה"ר. וע"כ נאמר בדור המבול לא ידון רוחי באדם לעולם וע' מזה בוח"א דל"ז ע"ב ודנ"ח ע"א, ואפ"ל הפי' שלא יהא השראת השכינה בארץ וכמו שאמרו שסילקו את השכינה מהיות דירה בתחתונים להיות רומה על שמים אלקים אבל לע"ל שיעקור את היצה"ר ולב האבן מבשר, אז יהי' הבשר במעלה עליונה, ע"ד י"ב בקר שהם מרכבה של השכינה ולכן אשפוך רוחי אל כל בשר כו' הפך לא ידון רוחי.

אוה"ת נ"ך ע' תנט

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

סח

וביאור הענין הוא, דהנה אי' בזהר ע"פ נודע בשערי' בעלה, בעלה דא קוב"ה, ומקשה שם קושי' עצומה, דהרי א"ס ב"ה הוא טמיר וסתים כו' וכת"י כי לא יראני האדם וחי, דאפי' המלאכים שפניהם כפני אדם, והחיות הנושאות את הכסא ג"כ אינם רואין, וכת"י רומה על השמים אלקי' על הארץ כבודיך, שהתחתונים אומרים רומה על השמים אלקי' כו' והעליונים אומרים על הארץ כבודיך, ואלו ואלו אומרי' ברוך כבוד הוי' ממקומו, ממקום שהוא, שאינם יודעים ומשיגי' מקומו, ואיך הוא אומר נודע בשערים בעלה שאלוקי' הוא דבר ידוע ומפורסם לכל, ותירך שם

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

42

דבשערים הוא ל' השערה, דקוב"ה איהו אתיידע ואתדבק לכתו"ח לפום מה דמשער בליבי' כו'.

סה"מ תרפ"ד ע' שלז ואילך

סט

שבפי' תרומה יש ב' פי', הא' מלשון הגבהה והרמה, וכמ"ש (בראשית יד, כב) הרמתי ידי אל הוי' וכו', או (תלים, נו, ו) רומה על שמים אלקים וגו', דוהו פי' ויקחו לי תרומה ארמותא, הגבהה והעלאה מלמטה למעלה, וכמו המרים את ידיו שהוא הגבהה למעלה ממקומן וכמ"ש (ויקרא ט, כב) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, ותרגם וארים אהרן ית ידוהי על עמא וברכינון. ובגמ' סוטה (דל"ח ע"א) יליף לה מהא דברכת כהנים הוי בנשיאת כפים, שהוא הגבהת הידים. ובדוגמא כזאת יובן בפ"י תרומה שהוא מלשון הגבהה והרמה, דכל הרמה היא מלמטלמ"ע.

סה"מ תש"ט ע' 150

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני 43

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני האריז"ל

ע

אחר שתאמר אלהי נצור כו' קודם שתאמר פסוק יהיו לרצון אמור פסוק למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני ותכוין בר"ת למען יחלצון ידידיך אל שם יל"י שהוא שם א' משמו' ע"ב דויסע ויבא ויט ושם זה הוא המעלה ומברר ניצוצין של ז' מלכי אדום כמבואר אצלנו בקבלת שבת בפסוק ה' למבול ישב כו' שגם הוא שם יל"י הנז' וע"ש. ותכוין להעלות כל נצוצות העולים ע"י שם זה הנז' גם תכוין כי ר"ת ידידיך הושיעה ימינך וענני ר"ת יהי"ו ואז תאמר אחריו תיכף פסוק יהיו לרצון אמרי פי כו' ותכוין במלת יהיו שהוא בגי' א"ל.

שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ו

עא

אומרי' ומושיע בסוד כוס ישועות אשא שהם חג"ת תלתא אבהן שבה הנקרא ישועות וכמשה הושיעה ימינך וענני כי הישוע' בזרועות היא.

שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ב פירוש תיבת באהבה

עב

אמרו בס' הזוהר בשם בריה דרב ספרא כי ישועה מימינא והכריח כן מהפסוק שאומר הושיעה ימינך וענני (ד"ש ע"ג) והיאך אנו אומרים שהחמשה גבורות נקראים ישועות.

דע כי אין חמשה גבורות אלו מושיעין את הנערה אלא בהתחבר עמהם ה' חסדים עליונים ואז יקראו חמשה גבורות אלו ישועות נמצא שאין נקראים ישועות אלא מצד הימין בהתחבר עמהם חמשה חסדים.

שער מאמרי רשב"י - מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה - פרשת בראשית

עג

מלך עוזר - ע"י נה"י העוזרים וסומכים הגוף, ומושיע - נגד חג"ת, שכן כתיב הושיעה ימינך וענני, שהוא בזרוע.

פע"ח, שער העמידה, פרק ג

עד

ידידך - גי' מ"ח, הוא כ"ד כ"ד, כמ"ש בתיקונים טעם כ"ד דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וניקודו, ניקוד כ"ד כ"ד. למען יחלצון ידידך - ס"ת גימ' ק"ך צירופים דאלהים.

כתב הר"ן שפירא ז"ל - צריך לכוין בזה היחוד של למען יחלצון ידידך ה"שיעה "מינך ו"ענני, גימ' ג' יודין וא' משם ס"ג. וס"ת כל הפסוק קנ"ה, ועם הכולל קנ"ו, ג"פ ב"ן, לרמוז הידוע. למען - גי' קץ", שהוא ב' א"ל אדנ"י דעשיה כנודע, יחד שניהם שהוא הכולל, וענני - גי' מקו"ם סוד הוי"ה כנודע, כמ"ש בתיקונים.

פנ"ח, שער העמידה, פרק כ

כ"ק אדמו"ר הזקן

עה

הנה הקב"ה נקרא זורע צדקות ומצמיח ישועות. וביאור ענין זה יובן בהקדים מה שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (עמ"ש על פסוק זה בפ' כי תשא) פי' וימינו תחבקני שנמשך כל כך בחינות חסד דרועא ימינא וימין מקרבת כל ניצוצות וכל נשמות ישראל להיות מיוחדים לה' יחיד ומיוחד לבדו כדכתיב עם קרובו עד שהוא בבחינת חיבוק ממש כאדם המחבק לחבירו שאינו יכול להפרד ממנו בשום אופן, וכך למטה נמשך ונתגלה אה"ר לה' לבדו שלא ליפרד ממנו ח"ו (עמ"ש מזה בביאור ע"פ שימני כחותם בענין רצועות דתליין על לבא). אך לזכות למעלת ובחינת אהבה רבה זו צ"ל מתחלה בבחי' שמאלו תחת לראשי כי שמאל דוחה. פי' שדוחה ומשפיל את האדם כאשר ישים אל לבו ויעמיק דעתו ומחשבתו איך שהוא רחוק מה' בתכלית ח"ו וכיוצא באלו הענינים אשר כל זה נמשך מסטרא דשמאלא כנודע ולא שיהיה בחינת שמאל של הקב"ה עצמו הוא הדוחה ח"ו כי לא ידח ממנו נדה אלא כאשר ישים אל לבו וכו' ונמשך ונשתלשל למטה בבחי' תחת לראשי פי' כאשר אני נוטל בחינה זו להמשיך למטה תחת לראשי דהיינו בעומק מחשבתי הרי אני בעצמי הוא הדוחה ומשפיל את עצמי ממדרגתי שהייתי מחזיק עצמי בעיני מתחלה (ועמ"ש מזה בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריאי), וע"ד זה סדרו רז"ל כל הוידויים שביום כפור שמתודים על נפשם ואומרים סדרנו תעבנו וכיוצא בהם שמשפילים את עצמם לפני הקב"ה מאד ואומרים איך שהם רחוקים מאד ממנו ית' והן הם הדברים המעוררים את האהבה והצמאון להיות אליו ית' תשוקתו ובוזה יבא ויגיע להיות זוכה לבחינת ומעלת אהבה רבה שבחג הסוכות וזהו זורע צדקות כי הנה כנסת ישראל נק' בשם צדקה על שם הפסוק בצדקה תכונני וגם כללות ישראל למטה מלאים מצות צדקה וחסד ובעש"ת הוא בבחי' זריעה כי כמו הגרעין שזורעין צריך לזרוע ע"ג עפר שנחרש היטב משא"כ עפר קשה לא יזרע ולא יצמח בה כלל. כך כל המצות צדקה וחסד

שישראל עושין ומסגלין כל ימות השנה הנה לא יורע ולא יצמיח בה כלל ולא יעשה פרי למעלה כ"א ע"י בחינת עשי"ת שמשברין את לבם ודוחין ומשפילין את עצמם כעפר שנחרש בבחינת חרישה דמרפי ארעא (ועמ"ש מזה באריכות סד"ה האזינו השמים. איך שחרישה זו מתחיל דרך כלל בר"ה וזהו ענין שברים כו' ושהצמיחה היא חג הסוכות ע"ש). וכן אנו רואים בחוש בעושי צדקה שלא יתן כ"א ע"י שישים את עצמו כעפר משא"כ אם מחשב את עצמו ליש ודבר לא יתן כ"א איזה מותרות ממה שיש לו אבל לא יגיעו ועמלו וחיי נפשו ממש. שלזה צריך לשבר תאוות לבו הנמשכים מגסות רוחו ולהחשיב את עצמו שוה כמו חבירו המקבל ממנו ומאי חזית דדמא דידך סומק טפי כו' שיהיה לו מה לאכול ולשתות ולרש אין כל מאי שנא ולמה יגרע הלא אב א' לכולנו כו'. ועמ"ש בד"ה ארץ הרים ובקעות. ועי"ז נזרע בחינת הצדקה הנ"ל ובימים שבין יום כפור לסוכות הוא בחי' הצמיחה עד שביום ראשון של חג הסוכות נגדל ונצמח בחי' אברהם חסד עליון בחינת וימינו תחבקני הנ"ל וגם בחינת ומעלת אברהם הוא ע"י שאמר ואנכי עפר ואפר דהיינו בחי' עפר שזורעין בו ומצמיח כנ"ל וזהו מצמיח ישועות והוא ע"ד מ"ש הושיעה ימינך. כי הנה כתיב השיב אחור ימינו שבחי' חסד והימין מלוכש בבחי' אחוריים דברים חיצונים וצריך להושיע ידו לו לחזור אל הקדושה (ע' מ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון גבי עת לחבק ועת לרחק מחבק, וע' מענין השיב אחור ימינו בזהר פ' ויצא קס"ג סע"ב פרשה בשלח דנ"ז סע"א ובפרשה תרומה דקמ"ג ע"ב ובמק"מ שם וענין שהימין מלוכש בבחינת אחוריים היינו למטה כשהאדם משפיל אהבתו בענינים גשמיים לימשך אחר תאוות הגוף והנה"ב כו' ואומר על שמאל שהוא ימין. ועי"ז גורמים ח"ו השפלת השפע לחיצונים, ועמ"ש ר"פ בשלח בענין כמה ארץ אפים כו' גם בחי' השיב אחור ימינו זהו כענין המבואר במ"א ע"פ המאמר הוזהר פ' ויקרא ד"כ ע"ב קב"ה בגלותא סליק לעילא כו' וכ"מ הפי' בזהר פרשה בשלח דנ"ז סע"א ע"ש וע' עוד מענין השיב אחור ימינו בזהר פ' בלק דר"א סע"א ובפרשה פנחס דרל"ז ע"א ובפרשה ויקהל דר"ג סע"א ובפ' אחרי דע"ד ע"א והנה ענין להושיע ידו לו זהו כמ"ש הושיעה ימינך וענני. בתהלים ס"ו, והיינו כמ"ש בד"ה האזינו הנ"ל בענין וסוכה תהיה לצל יומם. כי יומם היינו בחי' חסד לאברהם בחי' ימין וצל יומם היינו בחי' מקיף עליון שנמשך על החסד והמשכה זו היא מבחי' רב חסד ומבחי' כי חפץ חסד הוא ועמ"ש ע"פ הוי' יחתו מריביו. אשר ע"י התגלות בחי' רב חסד בחסד עליון מתמתקים הדינים ועמ"ש ס"פ שלח בביאור ע"פ אני דפ' ציצית בענין חסדי ה' ב' בחי' חסד כו' ע"ש. וזהו הושיעה ימינך שנמשך בחי' מקיף עליון לבחי' חסד דרועא ימינא והמשכה זו הוא ממקום עליון מאד מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא. ועי"ז וענני. להיות וימינו תחבקני. וזהו ענין הסוכה עפמ"ש בפע"ח עשר חג הסוכות פ"ד דדפנות הסוכה שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח זהו עד"מ כנגד ג' פרקי יד ימין כו' והוא בחי' וימינו תחבקני והסכך זהו בחי' צל יומם המקיף על בחי' ימין כו' ע"ש. וביאור ענין גילוי בחי' ימינו של הקב"ה בנפש האדם יובן מ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קדש כו' ע"ש. וברבות נזכר מענין הושיעה ימינך במדרש איכה ס"פ גדע בחרי אף ובוח"א (בפ' ויצא דקס"ג סע"ב ובפ' פקודי דרל"ה ע"א) ובפ' שמיני (דל"ז ע"א) ובפ' חקת (דקפ"א ע"ב) ובפ' תרומה

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

46

(דקס"ט ע"א) גבי כוס ישועות כו' הושיעה ימינך כו' ושייך לזה ג"כ מ"ש בזהר פ' תשא (דקפ"ט ע"ב) ובפי' הרמ"ז שם ובפ' נח (ס"ב ב') בענין קץ הימין וע' בזהר פרשה חיי שרה (דקכ"ג סע"א וסע"ב) בענין הושיעה לו ימינו כו' ובפ' בשלח (דנ"ח סע"א) ימינך ה' נאדרי בכח דא אורייתא י"ל כמ"ש לקמן בד"ה ביום השמע"צ בענין ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך שמן התורה נעשה בחי' סוכה בחי' צל כו' נמצא זהו כמו בחי' צל יומם בחי' הושיעה ימינך כו' וגם בנפש יובן בחי' זו שהתורה נותנת כח ועוז לבחינת ימין ואהבת ה' עפמשנת בד"ה בחודש השלישי בפ' יתרו בענין שהתורה נקרא עוז כו' ע"ש.

לקו"ת דרושים לסוכות עח, ד ואילך

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

עו

ז למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני. רבות באיכה ע"ב ד'. זה"א פ' ויצא קס"ג סע"ב. ח"ב תרומה קס"ט ע"א פקודי רל"ה א'. בחיי פ"ו ב'. רכ"ח ד'. זה"ג פ' שמיני דל"ז ע"א ובפ' חקת דקפ"א ע"ב.

(א) זה"א ויצא קס"ג סע"ב זכאה חולקהון דישראל כו' אלין לימינא ואלין לשמאלה. וצ"ל דהא לעיל מיניה בעמוד זה אמר וכד אחיד ביה בקוב"ה כתי' שמאלו. תחת לראשי וימינו תחבקני הרי שהשמאל של ז"א ת"ת הוא ג"כ מקרב המל'. וע' מזה באריכות בפ' פינחס דרי"ד ע"ב ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו כו' ואיך כאן אומר ואלין לשמאלא היינו עכומ"ז מקבלים מבחי' שמאלא. וי"ל עפמ"ש הרמ"ז פקודי רכ"ג ע"ב רכ"ד ע"ב שהגבורות הממותקות בתכלית המיתוק הן מעולות אף מהחסדים. אבל הגבורות כשאין מתמתקות הנה בהשתלשלותן נעשו סיגים כו' ע"ש. וא"כ כאשר שמאלה אתכליל בימינא אזי שמאלי תחת לראשי. אבל מ"ש אח"כ ואלין לשמאלא זהו יניקתן מהשתלשלות הגבורות וכשלא נמתקו הגבורות. שוב מצאתי כן בהדיא בזה"ב שלח דנ"ז ע"א וע"ב ע"פ ימינך ה' נאדרי בכח. כיון דאתחרב בי מקדשא מה כתיב השיב אחרו ימינו מפני אויב. וכ' הזח"מ כביכול היתה לאחור כי גבר כח הקליפה הנק' סטרא דשמאלא. וסטרא דימינא שבה לאחור. ובג"כ כתיב הושיעה ימינך וענני. כלומר הושיעה צד הימין שיהי' גובר על צד השמאל. ונראה דהיינו ע"י גילוי ורב חסד וכמ"ש ע"פ הוי' יחתו מריביו בלק"ת פ' נשא. ואזי יומתקו הגבורות ויהי' גם שמאלו תחת לראשי כנ"ל. משא"כ כשהשיב אחרו ימינו ושמאלא אתגבר ומסאבא אתתקף. היינו כשאין הגבורות נמתקים אזי מהשתלשלות הגבורות נעשו סיגים כנ"ל. ועיין בלק"ת ר"פ חקת. והיינו כי הגבורות ממעטים השפע מיעוט אחר מיעוט. ואזי יכולים גם הם לקבל כו'. ויש להעיר מפסוק ויאהב יצחק את עשו. ואפ"ל כי טעם יניקתם מהגבורות דהנה מבואר בד"ה ויאבק איש שמצד עצמות אוא"ס הרי כחשכה כאורה. אלא ע"פ המשכת אוא"ס בחכמה נמשך שיומשך האור רק בקדושה במקום הביטול כו'. והנה ע"פ מדת הגבורה והדין שאין הביטול כדבעי וכמה קטרוגים שיש על ישראל בפגמם בתורה ובמצות. וא"כ הטענה מה נשתנו אלו מאלו. ולכן מזה נמשך

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני 47

שלא יאיר הפנים לקדושה ויומשך השפע רק מבחי' אתוריים משום דקמי' כחשכה כאורה. ולכן יומשך להם השליטה וכמ"ש בענין עבדים היינו לפרעה כו'. ע"כ מחמת השמאל דוקא נמשך להם יניקה וזהו שממית בידיים תתפש ופי' במדרש פ' תולדות דקאי עמ"ש והידיים ידי עשו דהיינו מבחי' ויאהב יצחק כו'. ועוד כי יש להם טענה ע"פ מדת הגבורה שהם לא קבלו התורה משא"כ ישראל שקבלו התורה ואין שומרים כדבעי. וכ"ז ע"פ מדת הגבורה והדין אשר שמים לא זכו כו' אבל ע"פ מדת החסד והימין אשר התומ"צ של ישראל הם דבר גדול ועצם וזהו תכלית רצונו ית'. ואף שפגמו באיזה דבר יוכל למצוא להם טענה כו'. א"כ ע"פ מדה זו נמשך השפע העיקרית לקדושה יאר ה' פניו אליך דוקא. ומה ערך יש לעכומ"ז נגד הקדושה כו'. ומזה יובן מ"ש בוהר ס"פ ויחי דר"נ ע"א החטא על שלמה שדחה לסט' דימינא כו' ושלכן כוס של ברכה צ"ל בימין דוקא כו'. ועמ"ש ע"פ ואומר חלתי היא שנות ימין עליון עד דיבני קב"ה מקדשא ויתקין עלמא על תקונוי ויהדרון מלין כדקא יאות, ויתעבר סטרא מסאבא מן עלמא, והא אתמר דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכתיב בלע המות לנצח כו'.

(ב) זח"ב תרומה קס"ט ע"א מאן דנטיל כוס של ברכה וקא מברך עליה כתיב כוס ישועות אשא. ע' מזה זהר בראשית א' א'. ויחי דר"נ סע"א תשא קפ"ט ב'. מאן ישועות דא ימינא. דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב והושע לו ימינו. וכתיב הושיעה ימינך וענני עכ"ל. וע"ש שלכן בבהמ"ז אין מזכירין שמאל כדי שלא יקבל הסט"א כו' ושם קס"ח סע"ב מענין נעימות בימינך נצח וענין הושיעה ימינך נ' שצ"ל המשכה מבחי' עתיקא משום דלית שמאלה מהאי עתיקא ואין שם דין כלל ע"כ משם נמשך הושיעה ימינך. ולכן ישועות ג"כ מלשון וישע ה' ש"ע נהורין כו'. ומ"מ צ"ל המשכה זו ע"י החכמה שהיא התורה שנק' מימינו. דאל"כ הרי גם שממית בידיים תתפש כו'. ועוד כי אבא מלביש לחסד דאריך ולכן ולא ע"ה חסיד כמ"ש בלק"ת סד"ה האזינו השמים ואדברה דרוש הראשון. נמצא ע"י אבא נמשך מחסד דא"א בז"א וזהו הושיעה ימינך ולכן ימינך ה' נאדרי בכח שהיא התורה דמחכמה נפקת וכמ"ש בפ"י בפ"י ושמן ימינו יקרא בלק"ת סד"ה בהעלותך את הנרות. דרוש הראשון. ואפ"ל דמה"ט נק' התורה ותורת חסד על לשונה וכמ"ש מזה ע"פ ואני בחסדך בטחתי לעיל בסי' י"ג. יעו"ש סעי' ב'. ואפ"ל כי הושיעה ימינך זהו ע"י קו האמצעי ע"ד אשר פדה את אברהם כי קו האמצעי ת"ת אין לו מונע ממדת הדין. והוא עולה עד הכתר וממשיך משם בחי' עושה שלום במרומו וממתיק הגבורה ומטה כלפי חסד וכמ"ש באג"ה סי' י"ב בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום. והמק"מ ר"פ בראשית כ' וז"ל האריז"ל כוס ברהמ"ז צריך להניחו על ה' אצבעות דיד ימין והם סוד ה"ג ממותקות כו' עכ"ל המכוון י"ל שהוא מפני שמצד החסד שבחסד לבד הרי י"ל דכחשכה כאורה כנ"ל ע"כ צ"ל ג"כ בחי' גבורה והיינו גבורה שבחסד דוקא ושרשה מגבורה דע"י. וזהו עדמ"ש לעיל סעי' א' בשם הרמ"ז פקודי רח"ג שהגבורות הממותקות הם מעולים מהחסדים. והיינו מטעם זה שאזי לא יומשך יניקה לחיצונים כו'. וא"כ לפ"ז י"ל דענין הושיעה ימינך הוא ע"י ה"ג דע"י וכענין הנז' בוהר נשא קל"א שערי דדיקנא תקיפין כדי לאכפייא דינין וכמ"ש בענין הנותן שלג כצמר.

ועכ"פ הושיעה ימינך נמשך מע"ק ובוהו יובן הפסוק בבן אדם שאין לו תשועה דקאי על עו"ג כי מבחי' ע"ק אין להם יניקה כי שם אין שייך זלעו"ז רק בז"א שייך עת אשר שלט האדם כו'. ועמ"ש בלק"ת ע"פ טוב לחסות כו' וזהו למען יחלצון ידידיך ע"ד חלצני ה' מאדם רע כמ"ש במד"ר פ' בהר בפ' ועצמותיך יחליץ ישיוב צ"ל ע"י הושיעה ימינך כו'. וזהו והשביע בצחצחות נפשך שהם ע"ס דע"ק כמ"ש בזהר פ' אמור דף ק"ד ע"א ובוהו הרקיע שם ועי"ז ועצמותיך יחליץ. ועמ"ש מזה ע"פ הזהר פ' תולדות דקמ"א א ע"פ והשביע בצחצחות כו'.

(ג) פקודי דרל"ה ע"א ע"פ ה' בעוזך ישמח מלך ובישועתך מה יגל מאד. ישמח מלך דא כנס"י דכתיב ויהי בישורון מלך. ובישועתך מה יגל מאד דא ישועה דימינא דכתיב הושיעה ימינך וענני. אפ"ל כי בעוזך היינו גבורות ממותקות ע"ד שמאלו תחת לראשי והוא גבורה דא"א כמ"ש הרמ"ז פינחס רי"ד ב' שסגולות הדין הקדוש הוא להעלות העולמות וכענין שם מ"ב שהוא עליות. וימינא זהו וימינא תחבקני ההמשכה מלמעלה למטה וזהו הישועה. והוא התגלות מה שהי' השיב אחר ימינו שיומשך ויתגלה החסד עליון כו' וכמ"ש בתרגום בשה"ש סי' ב' ע"פ וימינא תחבקני על דעסקין באורייתא שניתנה בימין כו'.

(ד) זח"ג שמיני ל"ז א' ובהרמ"ז נ"ח א' משמע באצילות גם הגבורה נק' ימין שכל מגמתם לטובה. והיינו משום דאיהו וגרמוהי חד. ושמאלה נק' עולמות החיצונים. ועו"ל שבבי"ע הגבורות הם דין ממש ונק' שמאלה כמ"ש בבה"ז אחרי ע"ט. וא"ש שמאלו תחת כו' כי באצילות גם השמאל ימין. ודוגמת באצילות עריות כיון ששם הכל חד. בפ' הושיעה ימינך משמע זר חקת קפ"א ב' ע"ד קרובה ישועתי שבשביל שהימין ישפיע יתוספו בו אורות ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו כו' אימתי גדול כשהוא בעיר כו'. ויש להעיר מענין והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. וע' מזה ברבות בשה"ש בפסוק לסוסתי דקאי אק"ש ותפלה. ועו"ש וכי יש שמאל למעלה והלא הכל ימין שנאמר ימינך כו' ימינך כו' והוא ע"ד השולט בשתי ידיו. עוד להעיר מענין נאום ה' לאדוני שב לימיני. ושמאל דקלי' זהו יצה"ר לב כסיל לשמאלו ולב חכם לימינו. בבחי' בשלח פ"ו ב' הושיעה ימינך שהישועה היא לעצמו ממש כו' וע' רבות משפטים ס"פ ל"א ע"פ כי קרובה ישועתי כו'.

(ו) במד"ר באיכה ע"ב ד' ס"פ גדע בחרי אף. ע"פ ואתה תעמוד לקץ. לקץ הימים או לקץ הימין א"ל לקץ הימין כו' והוא שאמר דוד למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון דרוש הראשון ועמ"ש לקמן סי' ע"ז ע"פ ואומר חלותי היא שנות ימין עליון. שם סעי' ח'. בפירושו השיב אחר ימינו. ומזה יובן ענין קץ הימין.

יהל אור ע' רט

עז

כי אורי הוא אור פנימי וישעי אור מקיף. וע"י ב' בחי' אלו נדחים החיצונים כו'. ה' מעוז חיי עזי וזמרת יה. עמ"ש מזה בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני 49

רבנין פתרי קרא בר"ה ויוכ"פ. אורי בר"ה וישעי ביוהכ"פ. י"ל כי בשופר של ר"ה נאמר אשרי העם יודעי תרועה באור פניך יהלכון. שע"י השופר נמשך בחי' אור פניך באור פני מלך חיים. ואור פניך כי רציתם. וכמ"ש מזה בד"ה יתקע בשופר גדול. וישעי ביוהכ"פ ש"ע נהורין וישע ה' אל הבל והוה רעוא כו' וגם אז החותם לדחות החיצונים והו וישעי כו'. ועמ"ש ע"פ אל תבטחו בנדיבים שהם הקליפות שנק' ג"כ בבן אדם שאין לו תשועה. כי הישועה היא בבחי' ימין הושיעה ימינך וענני. משא"כ בסט' דשמאלה. ומזה יובן מעלת וישעי. ואפ"ל לכן וישעי ביוהכ"פ שאז מתחיל וימינו תחבקני.

יהל אור ע' צז

עח

וזהו שנקראו נדיבים והן ע"ס דק"נ. ועליהם הוא אומר כאן אל תבטחו בנדיבים כלומר אל תבטחו שיבוא לכם השפעה גשמיות בלא עמל במס"נ מצד אחר והוא ע"י הכנעה לק"נ שנק' נדיבים שמיד פועלים מהם השפע כו'. כי הוא בן אדם שאין לו תשועה. פי' תשועה הוא בחי' החסדים שנק' ישועות כמ"ש במ"א בפ"י כוס ישועות אשא שהן ה' עלין דסחרין לשושנה כמ"ש בזהר בהקדמה. והגם שלפעמים נק' ישועות כאשר בא מצד הגבורות וכמ"ש במ"א הנה מ"מ שרש הישועה מן החסד שבקו הימין וכמ"ש הושיעה לו ימינו כו' אך הוא לפעמים מבחי' חסד שבגבורה ולפעמים מבחי' גבורה שבחסד ויהי' איך שיהי' מבחי' החסדים יש בו. משא"כ שרש יניקת הקליפות הוא רק מבחי' הגבורות בלתי ממותקות בחסדים כלל וכידוע בענין בא נחש על חוה שהוא בחי' אחוריים דשם ב"ן שנק' אלהים אחרים כו'. וע"כ נקראו בן אדם שאין לו תשועה. פי' שאין להם בשרשם מבחי' החסדים שנק' תשועה כלל וכיון שאין לעצמו תשועה מכש"כ שלשוא וריק הבטחון בו (ותחלתו מתוק וסופו מר וכמ"ש בפ' ויצא דקמ"ח ע"א בס"ד ועביד בא ניאופין כו' ואתהדרת גיבר תקיף קאים לקבלי' כו' ע"ש). וא"כ אין לסמוך ולבטוח בנדיבים לקבל חסדים טובים בזה שפועלין מהם המשכות גשמיות כמ"ש וחסד לאומים חטאת דכל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין כו' ואיננו חסד אמתי מצד שנחסר מהם שרש הטוב והחסד כנו"ל וד"ל.

יהל אור ע' תקטו

עט

והנה פי' למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני תלים סי' סמ"ך פסוק ז' וסי' ק"ח ז' זהו ע"ד ועצמותיך יחליץ לשון ישזיב כמו חלצני ה' מאדם רע, ולפי שזוהו ע"י הושיעה ימינך, והתשועה לימינך נמשך מבחינה דלית שמאלא בהאי ע"ק, וע"כ שייך שע"י והשביע בצחצחות נפשך ששרשו מע"ס דעתיק עי"ז דוקא למען יחלצון ידידך כו'.

ביאורי הזהר ע' תרעו

פ

והראי' ממ"ש עוד בזהר ויגש דף ר"י ע"א בפ"י רחל מבכה כו' כי איננו דאתרחק וא"ו מינה. שכשהמדות חו"ג מאירין בה נמשך ההשפעה בטוב לסטרא דקדושה. משא"כ בהעלם המדות בבחי' עיבור נעשה העלם והסתר כמ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם ובד"ה כי אברהם לא ידענו. וגם על גילוי המדות בה נאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. משא"כ בחי' השיב אהור ימינו כמ"ש בזהר פ' אחרי דף ע"ד. ולזה אנו מבקשים הושיעה ימינך וענני.

אוה"ת בראשית ע' קיד, א

פא

וזהו אז ישיר משה ובנ"י. משה מקור בחי' וחסידיך כי חסיד בחכ' כו' ולכן הוא אשריה לה' כו'. וביאור הענין כי הנה ד"פ בז"א יש חו"ג ג' קוין. חסידיך כהנים קו הימין. אבל ד"כ נק' א"א ימין כמ"ש ע"פ וארשתיך לי לעולם משום דלית שמאלא בהאי עתיקא לכן הכל ימין. וז"א נק' לגבי ע"ק קו השמאלי כיון שיש בו גבורה ודין. ועמ"ש ע"פ ביום ההוא יהי' ה' אחד בענין מארוז"ל אבל לע"ל כולו הטוב והמטיב כו' ולכך ע"י וחסידיך ירננו ממשיכים גילוי ע"ק כו' בחי' רוב חסד בחי' ולגדולתו אין חקר כמ"ש במ"א ההפרש בין גדולה לחסד כו' וכמ"ש במ"א בענין הושיעה ימינך וענני שלהיות הושיעה ימינך היינו ע"י ההמשכה מבחי' דלית שמאלא כלל א"כ כמ"כ ע"י וחסידיך ירננו ממשיכים להיות הושיעה ימינך כו'.

אוה"ת בראשית ע' קפ, ב

פב

הנה לפעמים שמאל יד כהה וקשה דנק' יד החזקה וכן בועז כנ"ל. וי"ל דאיתא בשה"ש רבה ע"פ לסוסתי. וכי יש שמאל למעלה כו'. ופי' ימינו ושמאלו מיימינים ומשמאילים. וק' עדיין הוא שמאל. אלא י"ל כי יש שולט בב' ידיו הרי הכח בשמאלו כמו בימינו רק מ"מ נק' ימין ושמאל וזהו הפי' וכי יש שמאל ר"ל תשות כח ח"ו. אך ק' שהמל' נק' יד כהה. תשי. כמו נוק'. ע"כ י"ל בחי' שולט בב' ידיו זהו באו"א וא"א כי חו"ב מלבישי' זרועות דא"א ואו"א כחדא נפקי וחדא שריין שוין לגמרי א"כ שם קו השמאל כמו הימין וז"ס יד הגדולה ויד החזקה אבל בזו"נ י"ל שייך שהימין בכח יותר. וכ"ש בבי"ע. אך ע"י תומ"צ ממשיכי' מהבינה בזו"נ שיהי' בחי' עוז בשמאל דקדושה. וז"ס נ"ח בשמאל. וכן בועז. ואז ממילא נפרד השמאל דסט"א. ע' זח"א דפ"ח א' כנ"ל. כי הגבורות דקדושה הם דוקא המכניעי' הדינין קשים כמ"ש בפע"ח בכוונות השופר. עמ"ש ע"פ הושיעה ימינך וענני. הישועה לימין נמשך מבחי' דלית שמאלא בהאי ע"ק. לכן משם נמשך הישועה לימין דז"א. וא"כ זהו ענין כל פנות

שאתה פונה לא יהא אלא לימין, ולכן מזוזה מימין.

אוה"ת בראשית ע' שלח, א

פג

ע' עוד מענין קץ שם לחשך בוח"א פ' נח דס"ב סע"ב וכאן פ' מקץ קצ"ג ב' קצ"ד א' ויגש דר"י ע"ב פ' בא דל"ג ע"א פ' תצוה קפ"ד א'. ופירשו שזהו קץ דשמאלא מל' דקליפה, וקץ הימין זהו מל' דקדושה, ועמ"ש מזה בפ' פינחס ע"פ אך בגורל תחלק הארץ בפי' ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין שארז"ל ע"ז במד"ר באיכה ס"פ גדע בחרי אף דע"ב ד' ששאל באחרית הימים או באחרית הימין אמר לו לקץ הימין כו' וכ"ה בוח"א פ' בראשית דנ"ד סע"א לקץ הימים או לקץ הימין. הביאו המ"כ במד"ר שם, והזהר מפרש דקץ שם לחשך זהו קץ הימים, אכן לפי המד"ר כאן בפי' קץ לחשך שהכוונה מתי יסתיים האפילה ויהי גילוי האור, א"כ זהו ענין גילוי קץ הימין דהיינו מש"ש במד"ר באיכה אותה ימין שהיא משועבדת קץ נתתי לימיני גאלתי את בני גאלתי את ימיני והוא שאמר דוד למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני עכ"ל. והימין זהו בחי' אור, נהורא קדמאה הוא חסד, והחשך נמשך מסט' דשמאלא, וא"כ קץ שם לחשך שלא יהי' עוד חושך כ"א אור זהו גילוי הימין, ושרש בחי' ימין זהו ע"ק דלית שמאלא בהאי ע"ק וכמ"ש ע"פ ביום ההוא יהי' ה' אחד דארז"ל ספ"ג דפסחים שלע"ל כולו הטוב והמטיב, והיינו משום דהכל ימין.

אוה"ת בראשית ע' שמ, א

פד

רבות ויחי ס"פ צ"ט יהי דן כו' שמשון כו' כיון שראה אותו יעקב אמר לו לישועתך קוית' ה' אין זה מביא את הגאולה, אלא מגד שנאמר גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב לאותו שהוא בא בעקב, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא שהוא משבט גד, לכך נאמר והוא יגוד עקב, ואפ"ל ע"פ האמור בזהר משפטים הנ"ל סעיף ה' דבחי' דן וגד הם בחי' ירכין, אלא כי דן הוא ירכא שמאלא וגד הוא ירכא ימינא, והנה הגאולה נק' קץ הימין מה שהשיב אחור ימינו כביכול יש לזה קץ, וכשיתגלה בחי' ימין ממילא יהי' הגילוי ירכא ימינא, ומזה נמשך הישועה כמ"ש הושיעה ימינך וענני, וע"כ אמר שהישועה מבחי' דן ע"י שמשון הי' רק לשעה, אבל עיקר הישועה ע"י ימין כו', וברבות פ' בא פ' י"ח דקל"ה ע"ב ע"פ ועקבותיך לא נודעו דבר שאתה עושה בעקב מי יודע כו' והיינו כדמסיים שם כשם שעשיתי לכם עכשיו כך אני עתיד לעשות לכם לע"ל כו' וזהו ועקבותיך הדבר שיעשה בעקב בבחי' אחרית הימים כו' והיינו כמ"ש בסה"מ סי' קט"ו בים דרכך זהו ענין יחוד זו"ג ושבילך במים רבים הי'ע יחוד או"א, אך ועקבותיך מה שיעשה בעקב וסוף שאזי יתגלה יסוד דאו"א ויסוד דעתיק כו' וכנ"ל סעיף ה' בענף גילוי הוד דעתיק לע"ל וזהו והי' עקב תשמעון והי'ע ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים כו'.

אוה"ת בראשית ע' שפג, ב

פה

והנה במ"א מבואר פירוש והחיות רו"ש שהחיות עליון הנמשך מלמעלה בא ג"כ בבחי' רו"ש כו', והיינו ע"י האתעדל"ת בבחי' רו"ש, וכמ"ש מזה בד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון בענין כי ה' צילך כו', וכ"ז רו"ש שמלמטה למעלה תחילה ארץ רצוא ואח"כ שמים שוב ע"ד אני אענה את השמים כו', עיין מזה בזח"ב פ' יתרו דף פ"ב סע"ב, ועמ"ש הושיעה ימינך וענני בתילים סי' ס' ובחי' אני אענה את השמים זהו דוגמת הושיעה ימינך כי נטה ימינו וברא שמים כו' כמ"ש וימינו טפחה שמים, ואח"כ וענני זה והם יענו את הארץ.

אוה"ת בראשית ע' תפד, ב

פו

והנה במ"א מבואר פי' והחיות רצוא ושוב שהחיות עליון הנמשך מלמעלה בא ג"כ בבחי' רו"ש כו' והיינו ע"י האתעדל"ת בבחי' רו"ש וכמ"ש מזה ג"כ בד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון בענין כי ה' צלך כו', וכ"ז רצוא ושוב שמלמטה למעלה תחלה ארץ רצוא ואח"כ שמים שוב ע"ד אני אענה את השמים כו', עיין מזה בזח"ב פ' יתרו דפ"ה סע"ב ועמ"ש ע"פ הושיעה ימינך וענני בתילים סי' סמך שבחי' אני אענה את השמים זהו דוגמת הושיעה ימינך כי נטה ימינו וברא שמים כמ"ש וימינו טפחה שמים, ואח"כ וענני זהו והם יענו את הארץ ע"ד כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים והרוה את הארץ כו'.

אוה"ת בראשית ע' תפה, ב

פז

ולכן וילך למסעיו מנגב חסד עד בית אל מ' והיינו מלמעלה למטה ואח"כ מלמטלמ"ע מלה' הנראה כו' עד לה' סתם. ע' בד"ה ועשית בגדי קדש בענין חסד לאברהם. ומ"ש בענין ימין ה' עושה חיל. הושיעה ימינך וענני ובענין כוס של ברכה נותנו בימינו. ומארוז"ל פ"ב דב"ב הרוצה להחכים ידרים וסימנך מגורה בדרום. הרי ע"י הדרום נמשך שפע ואור החכ' כי חכמה חסד נצח הוא קו אחד. גם אורך ימים בימינה דפי' אורך ימים הוא ההמשכה מא"א. ועמ"ש בענין וקף לו חסד. גם לכן שם ע"ב שהוא שם הוי' במילוי יודי"ן הוא בחכ' כי החכמה היא בחי' יו"ד ולכן בחכ' הוא מלוי יודין והנה שם ע"ב גימ' חסד, א"כ מוכרח שיש שייכות לחכמה עם החסד וכן נראה בחוש מי שחכם יותר הוא חסדן יותר. והמ"מ פי' דשם ע"ב במלוי יודי"ן הוא בכתר.

אוה"ת בראשית ע' תרצא, ב

פח

זח"א וירא דף קי"ח סע"א מענין הלוך ונסוע הנגבה, ועמ"ש ע"פ נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם דבחי' ולא ינחם זהו כשנמשך מבחי' כי לא אדם הוא להנחם, וזהו ג"כ ענין נשבע ע"ד בי נשבעתי ע' זח"ג פ' אחרי ס"ו ב' ופ' נשא דף ק"ל ע"א, והיינו מפני שהכהונה ענינה להמשיך אור ג"ר כח"ב להשכינם על ז"ת כו', וכנודע מענין ברכת כהנים כה תברכו, תברכו אותיות בכתרו כו', והיינו הנגבה עניןחסד אשר שרשו מא"א דלית שמאלא בהאי עתיקא, וכמ"ש אורך ימים בימינא, ועמ"ש בד"ה ענין הברכות פי' מיכאל באחת ע"ד שקדים דגבי אהרן ענין מהירות השפע לפי ששרשו מבחי' ורב חסד, ועמ"ש ע"פ הושיעה ימינך וענני שמבחי' ע"ק תמן לית שמאלא משם נמשך הושיעה לימין שבאצי' כו'.

אוה"ת בראשית ע' תרצט, ב

פט

ובזהר שמיני דל"ז ע"א פי' עוד הטעם וז"ל הושיעה ימינך וענני דכד אסתלק ימינא (ר"ל ע"ד שבת ורוממות הימין) כדין אתכפייא שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה הה"ד ימינך ד' תרעץ אויב, והרמ"ז שם פי' דתרעץ לשון נקבה לפי שהימין עושה פעולת הדין, ובפ' נשא קמ"ב ע"ב פי' כי ימינך ה' תרעץ אויב עביד דינא ברחמי, קרח דקע"ח פי' ע"י כל אשר תמצא ירך שמאל לעשות בכחך להתכלל בימין עשה עי"ז ממשך ימינך ד' נאדרי בכח.

אוה"ת שמות ע' תכח

צ

ובזהר פ' שמיני דל"ז ע"א פי' הטעם דהא אית ימינא ואית שמאלא רחמי ודינא ישראל ועמלקים, ובג"כ כתיב הושיעה ימינך וענני דכד אסתלק ימינא (ר"ל רוממות הימין דהיינו הושיעה ימינך שיאיר חסד דע"ק בחסד דז"א, כמ"ש בלק"ת פ' נשא בד"ה הוי' יחתו מריביו) ישראל דאתדבקון בהדיה יסתלקון ויתעטרוון ביה כדין אתכפייא שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה הה"ד ימינך ה' תרעץ אויב נשמע מה שימינך ה' דוקא תרעץ אויב זהו לפי שהעובדי גילולים ועמלקים שהם מסיגי קו השמאל הם ממש מנגדים לימינך ה' ולכן אמר פרעה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו לפי שהזכרים נמשכים מהחסד כמ"ש זכר חסדו והיינו כי וכל בניך לימודי הוי' להמשיך גילוי אור הוי' למטה שזהו ענין ימינך הוי', עולם חסד יבנה ואיש כי יקח כו' חסד הוא, וזהו ענין אהרן שושדמ"ט ונקרא כהן משמש לקה"ק להמשיכו במל' יומם יצוה ה' חסדו וכל הבת תחיון לפי שהיא מבחי' גבורות סברו שיכולו לינק מזה, אך באמת טעו כי שרשם מגבו' דאצי' ששם הכל ימין, ועכ"פ לפי שהמצריים מנגדים לימין העליון לכן ימינך דוקא תרעץ אויב שהדחייה היא בימין דוקא, וזהו בבן אדם שאין לו תשועה כי הישועות הם מימין וזהו כשהשמאל דוחה אזי ימין מקרבת וזהו

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

54

צוה ה' את ישועות יעקב כי יעקב ת"ת ממשיך להיות שמאלא אתכליל בימינא, וע"כ אחר שמאל דוחה גורם הושיעה ימינך וענני, אבל במצרים שימינך ה' תרעץ אויב אין להם עוד תשועה, ולכן ישראל שהם מימינא, שהרי נק' בת נדיב בתו של אברהם וכל עבודתם שיהי' שמאלא אתכליל בימינא כדי שע"ז יהי' גילוי אלקות למטה, וכמ"ש בד"ה ואלה תולדות יצחק בענין אברהם שהי' ממשיך שיהי' שם שמים מתאהב וגם מתקנים קו השמאל שיהי' עליות מלמטה למעלה כענין בארות דיצחק והיינו שילוב אד' בהוי", וגם ע"י קרבנות מתקנין רוח צפון כמ"ש ע"פ ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לכן גם השמאל נהפך לימין כמ"ש במד"ר ע"פ ויזכור אלקים את רחל כו'.

אוה"ת שמות ע' תנא ואילך

צא

כי המזון בא מבחי' ימין וחסד כמאמר הון כו' בטובו בחן ובחסד כו' וע"ז נמשך ה' צלך על יד ימינך, וכן בשבעת ימי המלואים נאמר כי שבעת ימים ימלא את ידכם היית ג"כ בבחי' יד, ומלוי היד ע"ד העונה אישר"מ בכל כחו כה ב"פ יד, גם ע"ד הושיעה ימינך וענני וע"ד מ"ש בדרוש הקב"ה נותן לו מלא עומסו, שהיד יוכל להגביהו למעלה מראשו לבחי' כתר ואח"כ להורידו למטה וזהו ראה אנכי מי שאנכי נותן לפניכם כו' ע"י מלוא עומסו, וזהו ענין ה' צלך על יד ימינך כו'.

אוה"ת ויקרא ע' קפא ואילך

צב

לפירש"י שע"י אמונת עתיך יהי' חוסן ישועות חכמת ודעת, ואמונת עתיך זהו הפרשת תרומות ומעשרות שנק' ושבעה נרותיה עליה, כי נר מצוה ע"ד גבורי כח עושי דברו וכמו בכל מאדך בכל ממונך, ונק' בכל מאדך עושין רצונו של מקום, שלכן פ' והא"ש שלא נאמר בה בכל מאדך נק' אין עושין רצונו של מקום בגמ' רפ"ו דברכות כמ"ש במ"א, וע' בד"ה ושמתי כדכד ספ"ב, איך בכל ממונך גורם לבחי' בכל מאדך ממש, כי וצדקה תרומם ועמ"ש ע"פ וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא וזהו"ע ואור החמה יהי' שבעתיים כו', ועמ"ש ע"פ מי יתנך כאה לי שבלק"ת בשה"ש בענין הצדקה שהיא המשכת דירה בתחתונים וכ"ש הצדקה בבחי' גבורי כח בכל מאדך י"ל כחה כמעלת בע"ת וצדיקים יחד שממשיכים ממקום שאין צד"ג יכולין לעמוד שמשם יומשך הדירה בתחתונים כי מקום שבע"ת עומדים זהו בינה כמ"ש במ"א ע"פ הוהר ויקרא די"ו ע"פ והרי בכל מאדך הוא ג"כ בינה כמ"ש בזהר פ' וראא דכ"ו ע"א ובמק"מ שם, ולכן ע"י אמונת עתיך ממשיך חוסן ישועות שמקורם מע"ק המאיר בהבינה ועוד כי פי' ישועות זהו ע"ד הושיעה ימינך וענני, ושיהי' הושיעה ימינך זהו מבחי' שכולו ימין דלית שמאלא בהאי עתיקא ולכן זהו נמשך ע"י הצדקה, ומה גם הצדקה בבחי' גבורי כח כו'.

אוה"ת במדבר ע' עה

צג

והנה מ"ש ותעמוד לגורלך לקץ הימין איתא ברבות באיכה ס"פ גדע בחרי אף איכה סי' ב' דף ע"ב ד' לגורלך עם הצדיקים אמר לו באחרית הימים או באחרית הימין א"ל לקץ הימין אותה ימין שהיא משועבדת קץ נתתי לימיני, גאלתי את בני גאלתי את ימיני, והוא שאמר דוד למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני עכ"ל.

אוה"ת במדבר ע' א"סא

צד

ארז"ל ברבות בראשית פ"ך מה פרנסה בכל יום אף גאולה בכל יום כו' ע"ש במ"כ וגם אמרו שם שפרנסה גדולה מן הגאולה וכ"ה בגמ' פב"ת דפסחים דקיי"ח ע"א, וזהו פותח את ידיך כו' ולא ע"י מלאך ודוגמא ההפרש בין א"י שנאמר ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה ולא ע"י ממוצעים כו', דהיינו שבא מאצילות עצמו שלמעלה מהמלאכים שהם בחי' ומשם יפרד בי"ע כו', ועמ"ש בלק"ת בד"ה ואתחנן בפ"י ובטובו מחדש כו' ידך חסד דרועא ימינא וצ"ל עולם חסד יבנה יבנה ל' הוה כמ"ש בלק"ת בש"ה"ש בד"ה לסוסתי, וזהו הושיעה ימינך וענני כו', וצ"ל מקור ההמשכה מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא, ולכן הוזהרנו ולא תקפוץ את ידך כו' פתוח תפתח את ידך כו', והיינו שעיי"ז ה' צילך על יד ימינך כמו הצל כו'.

אוה"ת דברים ע' קכא

צה

ועיין בזהר פרשה בשלח דף נ"ז ע"ב על פסוק ימינך ה' נאדרי בכח, ובפרשה שמיני דף ל"ז א' על פסוק הושיעה ימינך וענני, וענין הושיעה ימינך הושיעה לבחי' ימין נמשך מבחינת כי עם ה' החסד דהיינו מבחינת ע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא קדישא והכל ימין ולכן משם נמשך הישועה לבחי' ימין שבאצילות לאכללא שמאלא בימינא, וא"כ ממילא מובן שעיי"ז נמשך תוס' ברכה בעולמות גם בשפע החיצוניות כו'.

קיצור מ"ש רש"י בפ"י ה' אחד עד שלע"ל יהי' נקרא כמו שנכתב זהו ענין היחוד שיתגלה שם הוי' ולא יסתלק וכמ"ש יהי' כבוד הוי' לעולם הפך ונהר יחרב ויבש והיתה כאלמנה שהלך בעלה למדנה"י, אלא שבעוה"ז אין היחוד שלם ומחשבותיך אלינו וכמו מי שתורתו אומנתו פטור מהתפלה שהוא חיי שעה ועוד כי ע"י היחוד גורם לאכללא שמאלא בימינא הושיעה ימינך וענני.

אוה"ת דברים ע' רנח ואילך

צו

אך הפיקח הבין מ"ש אל תבטחו בנדיבים שאין לו תשועה, ועיין במדרש באסתר בד"ה אחר הדברים האלה גידל המלך כו' משל לאחד שהי' לו סייחא וחזירה והי'

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

נותן לחזירה בלי מדה עד תבוא שעה כו' וכן נאמר בו אשר החילות לנפול כו' נפל תפול לפי שאין לו בחי' תשועה כי על זה נאמר הושיעה ימינך וענני ימינך דוקא והישועה נמשך מבחי' דלית שמאלא בהאי ע"ק שמשם נמשך הישועה ימינך דוקא וישועה מציון כמו שכתוב מי יתן מציון ישועת ישראל מה שאין כן עמלק הוא מפסולת דישמעל סיגי הזהב לכן אין לו תשועה אבל בצדיק נאמר שבע יפול צדיק יקם . .

קיצור הפיקח הבין אל תבטחו בנדיבים בכן אדם שאין לו תשועה כי תשועה היינו הושיעה ימינך וענני.

אוה"ת דברים ע' תתקנ"ד וא"ל

צז

לד"ה ושאתם מים שבלק"ת ארי' דאכיל קרבנין כי פני ארי' אל הימין ומצמיח ישועות הושיעה ימינך, ומקור הישועה מבחי' דלית שמאלא בהאי ע"ק כי עם ה' ההסד, וזהו הצמיחה וימינו תחבקני בסוכות, ומתחלה שמאלו תחת לראשי בעשי"ת חרישה בארץ הזורע והחורש דורעי בכל השנה והדר כרבי בעשי"ת, ובחי' כי כאשר ירד הגשם וזרקתי עליכם מים טהורים, והשלג כשלג ילבינו, והנה בכל השנה ניסוך היין ע"ד ק"ש בלא תפילין כעולה בלא מנחה נשמע התפילין נסכים, ועולה וזבח שמע ישראל ובשכמל"ו ע' ד"ה שה"ש, כלה עילאה ותתאה וב' נסכים תש"ר ותש"י, הרי תפילין מוחין דאימא יין המשמה אלקים, ועמ"ש סד"ה שה"ש פי' כי טובים דודיך מיינ, יין העלם של הגלוי כמו מחשבה לגבי הדבור משא"כ דודיך בחי' כן דודי בין הבנים מה שלמעלה ממחשבה, כמו אפילו באדם עצם הנפש ואפי' והשכל הוא למעלה ממו"ד, עאכ"ו למעלה, ולכן שבת לאו זמן תפילין הוא, ועד"ז ענין ניסוך המים, הנמשכי' ממקור מים חיים, ולצמאון מהני מים ולא יין כך לבחי' צמאה לך נפשי כו' מים יורדי' מגבוה לנסוך זהו תורה כו', מי השלות ההולכי' לאט מ' גימ' לאט ד' יודין דע"ב מקוה ישראל ה' לישועתך קויתי ה' פי' לישועתך בחי' הושיעה ימינך, וזהו ענין ממעייני הישועה ב' מזלות הנמשכי' ממו"ס דע"ק כו' ונמשכי' עד שנמשך בבחי' אפיקי מים ועמ"ש ע"פ כאל תערוג על אפיקי מים כו'.

אוה"ת דברים ע' ב'תקלא

צח

הושיעה ואושעה, דוגמת מ"ש הבחיי פ' בשלח, השירות דיצי"מ נאמר בלשון נקבה לפי שיש אחריה צרה ולכן אף שנאמר ויהי לי לישועה עכ"ז אחריהישועה יש כו', אבל מ"ש צוה ישועות יעקב שיהי' ישועה גמורה שאין אחריה צרה ח"ו וזהו הגאולה דלע"ל וכמ"ש מזה בישעי' סי' ל"ג ע"פ חוסן ישועות וזהו מגדול ישועות מלכו. ועמ"ש בביאור ע"פ ועתה יגדל נא דתק"ג, וזהו כפל הלשון הושיעני ואושעה, פי' ואושעה שיהי' ישועתי גמורה באופן שאין אחריה התעוררות

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני

תוגה ח"ו, וזהו הושיעני כביכול אתה בעצמך ואזי ואושעה תשועת עולמים וכמ"ש במד"ר ס"פ בא ס"פ י"ט לשעבר אני ובית דיני הייתי מהלך לפניכם כו', אבל לעתיד אני לבדי שנאמר כי הולך לפניכם ד' כו', וזהו הושיעה ימינך וענני קץ הימין כו'.

אוה"ת נ"ך ע' שסב ואילך

צט

בזהר פ' ויהי דף ר"ן ע"א כוס ישועות אשא דהא בהאי כוס אתנגידו ברכאן מאינון ישועות דלעילא והוא נטיל לון וכניש לון לגבי ותמן אתנטיר חמרא עילאה ואתכניש בההוא כוס עכ"ל, ופי' במק"מ ישועות הם ה"ג דאימא, וצ"ע ממ"ש בזה"ב פ' תרומה דף קס"ט ע"א כתיב כוס ישועות אשא מאן ישועות דא ימינא דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב הושיעה לו ימינו וכתיב הושיעה ימינך וענני, הרי שהישועות נמשכים מהימין, ועמ"ש בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון דרוש השני.

אוה"ת נ"ך ע' תתקצט

ק

ועמ"ש בתלים סי' סמ"ך פסוק ז' ע"פ למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני, ומ"ש בתלים סי' ע"ז ע"פ ואומר חלותי היא שנות ימין עליון סעי' ח' וס"ט, ואפ"ל להיות הושיעה ימינך זהו ע"י הת"ת, קו האמצעי העולה עד הכתר שלמעלה מב' הקוין ימין ושמאל, כי נק' נחלה בלי מצרים, וממשיך מהכתר ואזי מחבר חו"ג להיות מטה כלפי חסד. וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם. וע' באגה"ק סי' י"ב. וע' בהגהות לד"ה בחדש השלישי לצאת בני מארץ מצרים, וזהו"ע ביום השלישי יקימנו. וזהו הרופא לכל תחלואיכי, שהחולי היא כמ"ש ואומר חלותי היא שנות ימין עליון, בחי' השיב אחר ימינו וצ"ל רפואה לזה, והיינו ע"י ת"ת שממנו נמשך הרפואה כו'.

אוה"ת נ"ך ע' אעח

קא

כי הנה כתי' הושיעה ימינך וענני כי צריך להושיע לימין וכמ"ש ותושע [לו] ימינו, כי הנה כתי' השיב אחר ימינו, קוב"ה בגלותא סלקא לעילא לעילא, ויש מזה יניקה לחיצוני, וצריך לישועה לימין, והפי' כי כמו שבאדם הוא עיקר הכח ביד ימין יותר מבשמאל וכל המלאכות הוא העושה בימין וכמו"כ למעלה כל השפעות הוא ע"י יד ימין חסד דרועא ימינא, אבל בזמן הגלות הוא גובר יד שמאל וזהו זלע"ז ואלקו' הוא בבחי' הסתר מחמת עונות ופגמיי' אזי צריך הימין לישועה מבחי' שאין שם ימין ושמאל כי לית שמאלא בההוא עתיקא ומשם הישועה, וזהו אהבה רבה אהבה עצמי' שלמעלה מהטעם, וכמ"ש אהבת עולם אהבתך ע"כ משכתך חסד, מחמת אהבה עצמי' נמשך החסד, וזהו הישועה מאהבה עצמי' להחסד שהוא ימין, וזהו הושיעה

ימינך, וזהו וימינו תחבקני בבחי' חיבוק ממש כאדם שחובק את חבירו מחמת אהבה עצמי' ויתירה כך למעלה שזהו מחמת אהבה עצמי' הוא כחיבוק בכנס"י, וזהו ענין שמתחילה שמאל דוחה שזהו בחי' ר"ה וזהו בחי' חרישה ע"י הוידוי' וע"י מארי דחושבנא, ואח"כ ביו"כ הוא המים וזרקתי עליכם מים טהורים, וכשגל כמ"ש אם יהי חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, ואח"כ בסכות נמשכו עי"ז מקיפי' עליוני' בסכך דסוכה.

ד"ה ושאתם מים בששון תרטיז

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

קב

והנה מ"ש ותעמוד לגורלך לקץ הימין, איתא ברבות באיכה ס"פ גדע בחרי אף, איכה סי' ב' דע"ב ד', לגורלך עם הצדיקים אמר לו באחרית הימים או באחרית הימין א"ל לקץ הימין אותה ימין שהיא משועבדת קץ נתתי לימיני, גאלתי את בני גאלתי את ימיני והוא שאמר דוד למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני עכ"ל, והמ"כ במדרש שם כ' דענין הימים או הימין הוא כמ"ש בזהר פ' בראשית דנ"ד סע"א ע"פ ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה, לקץ הימים או לקץ הימין ור"פ ויהי מקץ, וע' ג"כ בפ' נח דס"ב סע"א ודס"ג ע"א ובפ' בא דל"ג סע"א ובפ' תצוה דקפ"א ב', וביאור ענין אותה ימין שהיא משועבדת יובן ע"פ מ"ש רבינו בענין תשובה דמשכי להקב"ה עליהו בחילא סגי לאתקרבא כו', וזהו השיב אחור ימינו מפני אויב, כי להיות דרישת האהבה מתוך החשך ע"י שרואה בנפשו כי נדחית לחוץ, הוא שלא בענין וסדר שארז"ל שמאל דוחה וימין מקרבת, שאהבה שהוא בחי' ימין הוא מחמת התקרבות אלא היינו דוקא כשישראל הם בגדלות השכל, משא"כ כשהם בבחי' נער הם בבחי' קטנות כו', והנה ארז"ל שלא נתמלאה צור כו' כי גלו לאדום שכינה עמהם ותרד פלאים להחיות נפשות אדום עובדי כוכבים להגביה כנשר קנם, כי יעקב חבל נחלתו וכאשר עוסק בעניני גשמיות ותאוות העוה"ז מוריד הארת ניצוץ אלקות להתלבש ולתת חיות לעובדי כוכבים שהם מבחי' זו ולכן נק' אוה"ע שהעכו"מ"ז הן בחי' אם ומקור לכל תאוות [העוה"ז], וזהו כי הגדיל אויב דהיינו שהאויב שהו"ע צרכי הגוף ותאוות עוה"ז נעשה גדול ובעל שכל ויש לו מוחין דגדלות, והיינו ע"י שמעמיק דעתו ומחשבתו בעסקי מו"מ אז מוריד חב"ד שלו ונעשה בחי' מוחין דגדלות לבחי' אויב הנ"ל להיות ח"ו הגדיל אויב, ואי לזאת השיב אחור ימינו שהוא בחי' אהבה עכ"ד, ועמ"ש עוד מזה בד"ה ושאתם מים, ועיין מענין השיב אחור ימינו בפ' ויצא דקס"ג סע"ב שהוא העדר בחי' וימינו תחבקני וכמ"ש ועת לרחק מהבק ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון, ובפ' תרומה קמ"ג ב' שזהו ההפרש בין שה"ש לאיכה, וע"ש בענין כוס של ברכה צ"ל בימין, ובפ' תשא דקפ"ט סע"ב ובפ' הרמ"ז שם ע"ד והוכן בחסד כסא, והוא ג"כ גילוי בחי' אהבתי אתכם אמר ה', וע"ד הנז' בענין בהעלותך שאהרן כה"ג ורב חסד ממשך האור במל' מול פני המנורה להיות יאר ה' פניו ושמן ימינו

יקרא, שע"ז נמשך הגילוי גם למטה בבי"ע כמו למעלה כו' שיוורד ע"פ מדותיו, גם ע"ד אבא שמן מלביש חסד דא"א הנק' ימינו, והנה ויוציאנו ה' אלקינו ממצרים או"א שהלבישו לזרועות דא"א, נמצא בגלות מצרים השיב אהור ימינו שלא יומשך ע"י חו"ב כו', אלא ע"ד רם על כל כו' ששם אין תופס מקום כנו' בד"ה כי עמך מק"ה, וזהו שממית בידים תתפש בידים דוקא מחמת שהשיב אהור ימינו, ונמשר ע"י אהוריים פרעה הערף כמה ארך אפים לפניו כו' בד"ה בשלח פרעה, גם פי' השיב אהור ימינו ע"ד מ"ש באד"ר דקל"ז סע"ב מאן גרים כו', והגורם לכ"ז ע"י האדם כי יעקב חבל כו' כנ"ל.

והנה ארו"ל ע"פ בעתה אחישנה, זכו אחישנה, לא זכו בעתה, אחישנה היינו ע"י תשובה מעורר גילוי בחי' ימין וכנו' בד"ה ושאתם מים הנ"ל, והיינו ע"י שיתעורר אה"ר מבחי' זו שהשיב אהור ימינו כדי לרחוץ עוונות בני"י וכמ"ש באגה"ק ססי"ב, גם ושמן ימינו יקרא היינו השמן נמשך מכתיתת הזית עיין ברבות ר"פ ואתה תצוה, ובעתה היינו מ"ש קץ נתתי לימיני והוא בחי' קו המדה, והנה מבואר בד"ה ואהי' אצלו אמון ענין וימינך מקרב חיקך כלה כי תמיד יצוה ה' חסדו וימין ה' נטויה עלינו רק לפעמים היא רוממה מנפש האדם כו', וזהו וירא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה הוי' במצרים, שבחי' יד הגדולה הנק' ימין פעל ועשה שם הוי' אפי' בבחי' מצרים שהוא בחי' מיצר וגבול של עוה"ז שע"י קיום התומ"צ נמשך ש' הוי' וכ"ז ע"י בחי' יד הגדולה והיינו שגם עכשיו ימין ה' נטויה עלינו, והנה תכלית וסוף ההמשכה הוא בבחי' מדת מל' כמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש וסד"ה שובה ישראל עד, ולכן היא הנק' קץ הימין כלומר שבחי' תכלית וסוף ההמשכה מבחי' ימין הנ"ל הוא נמשך בבחי' מל', והרמ"ז פ' תצוה דקפ"א ע"ב פי' דקץ הימין הוא יסוד דנוק' וא"כ היא בחי' ציון והיא בחי' באר מ"ח כו' ונק' קץ ונעוץ תחלתן בסופן וסובת"ח אשר לכן מלמטלמ"ע המל' היא כתר וזהו מעלת קץ הימין, אשר בבחי' הקץ וסוף נעשה בחי' או"ח ועמ"ש ע"פ הראני את מראיך, ועמ"ש מענין קץ הימין בביאור מאמר פ' פקודי דרל"ג בענין קנה המדה, והנה במאו"א אות קו"ף סי"ג כ' קץ נק' נוק' דקדושה בבחי' הוד שבה ושם יניקת קץ כל בשר, ונק' קץ הימין בסוד כלולות עם בעלה י"ס שלו וט"ס שלה כו' עכ"ל, ובי"נ כתב ע' בע"ח דרוש הירח בסוד א"ב דא"ט ב"ח כו' עכ"ל, ויש לבאר דבריו עם מ"ש בדרוש אתה הצבת כל גבולות ארץ בענין הוד דעתיק כו' שהוא גילוי בחי' משיח ע"ש, ושם נת' ג"כ כי בחי' הוד הוא הסיום והסוף ומשם ואילך מתחיל הפרסא ונעוץ סופו כו' ע"ש היטב, לכן א"ש שנק' קץ הימין, ועמ"ש במאו"א אות סמ"ך ס"ך בענין סוף ובענין מ"ש בפ' בשלח דנו' ע"א בענין את והב בסופה, וזהו ענין לגורלך לקץ הימין כי המל' שהיא קץ הימין נק' ג"כ גורל כמ"ש בפ' פנחס דרל"ט ע"ב בענין ע"פ הגורל כו' ע"ש, וכ"כ במאו"א אות ג' סכ"ד גורל נק' הנוק' וכן גורל גימ' רחל ע"ה וב' גורלות הם נוק' דקדושה ונוק' דקליפה עכ"ל, והיינו כנ"ל שהגורל הוא בחי' אמונה שלמעלה מהחכ', וזהו ג"כ ענין איהי בהוד, ועיין בלק"ת ס"פ הברכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית שיש מצות שבאים ע"פ הרצון.

קג

הנה לכאורה אינו מובן שהרי באיסור והיתר יחיד יכול להורות אפי' נדה שהוא איסור כרת, וכן איסור חמץ שחמץ בפסח הוא איסור כרת ובמשהו מ"מ יכול אפי' יחיד להורות ובדיני ממונות דוקא שלשה. והנה שלשה יש להם כח הרבה יותר מאחד כמו בבהמ"ז בשלשה אומר נברך, אבל א' יהי' מי שיהי' אפי' כמרע"ה אינו יכול לומר נברך, כידוע שיש ג' בחי' מקור מעיין בריכה, וכדי להמשיך ממקור ע"י מעיין בבריכה זהו ע"י שלשה דוקא ע"כ בשלשה אומר נברך אבל א' אומר רק ברוך שהוא המשכה מצומצמת אבל בריכה עליונה ממקור אינו יכול להמשיך, וא"כ כיון שיש לשלשה זה הכח למה צריך לדיני ממונות שלשה דוקא. אך הענין הוא בכדי להציל עשוק מיד עושקן צריך שלשה דוקא, כי עת אשר שלט אדם באדם לרע לו, מה שמקבל אדם בליעל מאדם דקדושה זהו לרע לו, אך בכדי להציל אדם דקדושה מאדם בליעל הניצוצות שנבלע בהם זהו ע"י שלשה דוקא, כן ענין דיני ממונות היינו בין אדם לחבירו ע"כ כדי להציל מאדם לחבירו היינו ע"י שלשה דוקא, כי שלשה ממשיכים מבחי' כי לא אדם שלמעלה מבחי' אדם שאין שם לעו"ז כלל. וזהו מ"ש הושיעה ימינך וענני שצריך להמשיך בחי' ישועה בימין, כי לעומת ימין יש שמאל ע"כ צריך להמשיך ישועה בימין מבחי' שלמעלה מבחי' הבחי'. ובנפש האדם זהו מ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו, שיש ב' שופטים וכמארו"ל בינונים זה וזה שופטן, לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, לזה צריך להושיע להימין, וזהו כי יעמוד לימין אביון להושיע כו'. וזהו"ע ישועות זה סדר נזיקין, שכדי להציל את העשוק מיד עושקו ולעשות דין בין אדם לחבירו זהו ע"י ישועות שנמשך מלמעלה שהוא ע"י שלשה שיש להם כח זה להמשיך את בחי' הישועות הנ"ל.

ובזה יובן משארו"ל בשני דרב יהודא כולהו תנויי בניזיקין הוה, דלכאורה אינו מובן שהרי רב יהודה הי' אדם גדול מאד שהרי הי' מצלי מתלתין יומין לתלתין יומין כי הי' תורתן אומנתן, עכ"ז כל תנויי לא הוה אלא בניזיקין. אך לפי הנ"ל יובן זה לפי שעיקר למודם הי' כדי להציל מיד ארבעה אבות נזיקין. וזהו ישועות הוא נזיקין כדי להציל מיד ארבעה אבות נזיקין צריך להמשיך מבחי' ישועות הושיעה ימינך וענני. וזהו חוסן ישועות, כמו אמונת עתיך שאמונת שייך לעתיך, שאמונת הוא הוריעה ועתיך הוא הצמיחה, כך חוסן ישועות שע"י חוסן שהוא סדר נשים שהוא המשכה פנימי עי"ז נמשך שיהי' הושיעה בבחי' חוסן בבחי' חוזק. וזהו מ"ש שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא, שע"י משפט וצדקה נמשך בחי' ישועה כו'. וע"כ ישועות הוא בניזיקין כו'.

ד"ה והיה אמונת עתיך תרל"א

קד

וזהו זורע צדקות ומצמיח ישועות, עד"מ זריעה שזורעין גרעין גשמי שאין לו טעם וריח ואעפ"כ מצמיח, והזריעה היא בארץ דוקא כי בה הכח הצומח, וכמו"כ

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני

ע"י המצות שהוא בחי' זריעה אור זרוע לצדיק וארו"ל זרע הקב"ה התוהמ"צ כו' הנה עי"ז מצמיה ישועות. ויש בתיבת ישועות ב' פירושים, הא' מלשון ישועה וכמ"ש הושיעה ימינך, כי הנה מבואר בזהר אית ימינא ואית שמאלא, ימין חסד ושמאל גבורה, ובכלל הנה ישראל מסט' דימינא והעובדי' לשמש ולירח מסט' דשמאלא וע"כ מסט' דשמאלא נמשך קטרוגים בר"ה וצ"ל הושיעה ימינך. והפני' הב' שישועות הוא מן לשון וישע ה' אל הבל, וכמ"ש (ישעי' י"ז ז') ביום ההוא ישעה האדם אל עושהו, כי הנה כתי' וישע ה' אל הבל כו' ואל קין כו' לא שעה, כי קין מארי דרוגזין כו' אבל אל הבל וישע ה' כו', כי פ' שעה הוא שפונה בל"א ער קערט זיך, ותרגומו והוה רעוא מן קדם ה' כי רצון הוא מחבר, וכמו עד"מ שני בנ"א אם יש להם רצון ול"ז הנה הרצון מחברם, משא"כ אם אין להם רצון הם מופרדים ואין להם חיבור וע"ז, ועד"ז למעלה וישע ה' אל הבל כו' יאר ה' פניו אליך כו', וכמ"כ למטה הנה יש קונה עולמו בשעה אחת פ"י בהוזה אחת מיט איין קער, וכן יפה שעה אחת. וזהו וישע ה' ש"ע נהורין ש' ג' קוין והם ג' מדות כו', ומבחי' זו נמשך להיות הושיעה ימינך כו'.

ד"ה אני לדודי תרל"ג

קה

הושיעני ואושעה, והיינו כי הושיעני הוא מלשון וישע ה' אל הבל שהוא בחי' המשכת שעה נהורין, והיינו כשמקודם בחי' רפאני בחי' והסיר ה' ממך כל חולי שהוא בחי' יצה"ר, אז יכול להיות המשכת שעה נהורין כו' כי מקודם צריך לבער הרע כי אין אני והוא יכולים לדור, לא יגורך רע כתיב, וצריך לבער הרע והסרתי מחלה מקרבך שהוא העברת הרע וזהו רפאני כו' ואך כשרפאני כו' אז הושיעני שיכול להיות המשכת שעה נהורין שיומשך או"ס בגילוי למטה כו', וזהו ענין משארו"ל ישועות זה סדר נזיקין, והיינו כי יש ארבעה אבות נזיקין, השור הוא כמשארו"ל כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק כו', והבור הוא בחי' בורות נשברים, אך ישועות זה סדר נזיקין והיינו כשנמשך בחי' ישועות אין יכולים לקבל יניקה, כי הישועה הוא מפריד את הרע וכמ"ש הושיעה ימינך כו', וזהו מלמעלה למטה כו'.

ואושעה הוא ממטה למעלה וכמ"ש כוס ישועות אשא, והיינו ואושעה הוא כמשארו"ל יש קונה עולמו בשעה אחת כו'.

סה"מ תרל"ה ח"ב שיא

קו

אך הענין הוא, דהנה דיני ממונות היינו מה שיש בין אדם לחבירו שהוא ענין עת אשר ישלוט האדם באדם לרע לו, דהיינו שמקבל אדם בליעל מאדם דקדושה, ולזה צריך שלשה דוקא כי לא' ולשנים אין להם זה הכח להציל את העשוק מיד עושקו דהיינו להציל אדם דקדושה מאדם בליעל, כי את זה לעו"ז עשה האלקים כי לעומת

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

62

ימין יש שמאל ע"כ כדי שיכול לעשות דין ומשפט זהו ע"י שלשה דוקא כי שלשה ממשיכים מבחי' כי לא אדם הוא שלמעלה מבחי' אדם שאין שם לעו"ז כלל וכמ"ש בזהר לית שמאלא בהאי עתיקא וע"כ עי"ז יכולים להציל את העשוק מיד עושקו מאדם בליעל. וזהו מ"ש הושיעה ימינך וענני, שכשצריך להתגבר על השמאל צריך להמשיך בחי' ישועה בימין, כי לעומת ימין יש שמאל ע"כ צריך להמשיך ישועה בימין מבחי' שלמעלה מב' הבחי' כדי לאכללא שמאלא בימינא, שענין זה אין בכח הימין עצמו להתגבר על השמאל רק שנמשך ישועה מלמעלה בימין כדי להתגבר על בחי' שמאל, ובנפש האדם הוא ענין מ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע כו'. וזהו ענין ישועות הוא סדר נזיקין, שכדי להציל את העשוק מיד עושקו ולעשות דין בין אדם לחבירו זהו ע"י הישועות שנמשך מלמעלה שהוא ע"י שלשה שיש להם כח זה להמשיך את בחי' הישועות הנ"ל. ובוה יובן משארז"ל בשני דרב יהודא כולי תנויי בנזיקין הוה, דלכאו' אינו מובן שהרי רב יהודא הי' גדול מאד שהרי הוה מצלי מתלתין יומין לתלתין יומין, מפני שתורתו אומנתו פטור מהתפילה, וכל תנויי לא הוה רק בנזיקין. אך לפי הנ"ל מובן זה לפי שעיקר לימודם הי' כדי להציל מיד ארבעה אבות נזיקין, וזהו ישועות הוא סדר נזיקין כי כדי להציל מיד ארבעה אבות נזיקין צריך להמשיך מבחי' ישועות הושיעה ימינך וענני, וזהו חסין י"ה בחי' חוסן ישועות וכמו אמונת עתך שאמונת שייך לעתידך כך חוסן ישועות, וע"י חוסן שהוא סדר נשים שהוא המשכה פנימי עי"ז נמשך ישועות דהיינו שיהי' הושיעה בבחי' חוסן בבחי' חיזוק שיהי' ישועה באמת. וזהו שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא, שע"י משפט וצדקה נמשך בחי' ישועה. וע"כ ישועות הוא סדר נזיקין כו'.

ד"ה וחג הקציר תרמ"א

קז

וזהו מ"ש הושיעה ימינך וענני שצריך להמשיך בחי' ישועה בימין, כי לעומת ימין יש שמאל ע"כ צריך להמשיך ישועה בימין מבחי' שלמעלה מב' הבחי'. ובנפש האדם זהו מ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו, שיש ב' שופטים וכמארז"ל בינונים זה וזה שופטן, לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, ולזה צריך להושיע להימין, וזהו כי יעמוד לימין אביון להושיע כו'. וזהו"ע ישועות זה סדר נזיקין, שכדי להציל את העשוק מיד עושקו ולעשות דין בין אדם לחבירו זהו ע"י ישועות שנמשך מלמעלה שהוא ע"י שלשה שיש להם כח זה להמשיך את בחי' הישועות הנ"ל.

יובן משארז"ל בשני דרב יהודא כולהו תנויי בנזיקין הוה, דלכאורה אינו מובן שהרי רב יהודה הי' אדם גדול מאד שהרי הי' מצלי מתלתין יומין לתלתין יומין כי הי' תורתן אומנתן, עכ"ז כל תנויי לא הוה אלא בנזיקין. אך לפי הנ"ל יובן זה לפי שעיקר לימודם הי' כדי להציל מיד ארבעה אבות נזיקין. וזהו ישועות הוא נזיקין כדי להציל מיד ארבעה אבות נזיקין צריך להמשיך מבחי' ישועות הושיעה ימינך וענני. וזהו חוסן ישועות, כמו אמונת עתידך שאמונת שייך לעתידך, שאמונת הוא

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני

הוריעה ועתיק הוא הצמיחה, כך חוסן ישועות שע"י חוסן שהוא סדר נשים שהוא המשכה פנימי עי"ז נמשך שיהי' הושיעה בבחי' חוסן בבחי' חווק. וזהו מ"ש שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא, שע"י משפט וצדקה נמשך בחי' ישועה כו'. וע"כ ישועות הוא נזיקין כו'.

ד"ה והיה אמונת עותיק

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

קח

וזהו זורע צדקות ומצמיח ישועות, עד"מ זריעה שזורעין גרעין גשמי שאין לה טעם וריח, ואעפ"כ מצמיח, והזריעה היא בארץ דוקא כי בה הכח הצומח להצמיח. וכמו"כ ע"י המצות שהוא בחי' זריעה אור זרוע לצדיק וארו"ל זרע הקב"ה את התומ"צ כו'. והנה עי"ז מצמיח ישועות, ויש בתי' ישועות ב' פי' הא' מל' ישועה וכמ"ש הושיעה ימינך כו', כי הנה מבואר בזהר אית ימינא ואית שמאלא ימין חסד ושמאל גבורה, ובכלל הנה ישראל בסטרא דימינא והעכו"ם מסטרא דשמאלא, וע"כ מסטרא דשמאלא נמשך קטרוגים בר"ה, וצ"ל הושיעה ימינך כו'.

סה"מ תרנ"ד ע' שכח ואילך

קט

ועז"א אל תבטחו בנדיבים לקבל מהם השפעה גשמי' כי הם ב"א שאין לו תשועה, כי הושיעה ימינך כתי' ימינך דוקא דישועה הוא מבחי' ימין וחסד דוקא, ושרש הישועה הוא מבחי' ע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא ומשם נמשך להיות הושיעה ימינך דוקא. וידוע דישועה הם בחי' ש"ע נהורין, ואי' ברמ"ז בראשית ד' ד' ע"ב שהם בחי' דעת דעתיק שכולל בו ג"כ חו"ב והוא שרש לז"ת. וזהו המספר ש"ע נהורין דהשי"ן הוא כנגד חב"ד הכלולי' בו ועי"ן כנגד חג"ת נהי"ם שהיא שרש להם כו', וא"כ הש"ע נהורין הם ע"ס דעתיק. ובמאו"א מע' צ' אות י"ד כ' צחצחות הם ע"ס דעתיק כו' וצח בגימ' ע"ב כו' בסוד חסד עכ"ל. וי"ל דו"ע דבחי' ישועה נמשך בבחי' ימין דוקא כי שרש הישועה הוא מבחי' ע"ס דעתיק הנק' צחצחות והוא בחי' חסד דלית שמאלא בהאי עתיקא ולזאת ההמשכה משם היא בבחי' ימין דוקא כו', משא"כ בקלי' וסט"א שהם מפסולת דשמאל בחי' סיגי הזהב לכן אין להם תשועה כו'.

פ"ר המאמרים תר"ס ע' יב

קי

וזהו ש צוה ישועות יעקב ישועות הן ש"ע נהורין הנ"ל ישועה הוא בחי' חסד וכמ"ש הושיעה ימינך, וכ"כ הפרד"ס בערך ישועה ובקה"י בשם הרח"ו ז"ל בפ"י

חוסן ישועות דישועות הוא בחי' חסד. ובוהר בהקדמה ד"א ע"ב דישועות הן בחי' ה"ג מנצפ"ך שאימא נותנת למל', וי"ל דישועה הוא בחי' גבו' שבחסד כו', והנה ישועה הוא שמושיע מן המנגד, א"כ הוה התגברות החסד על הגבו' כו', והתגברות זאת הוא דוקא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס וכמ"ש וברב גאונך תהרוס קמין, דהיינו מבחי' כי גאה גאה דמתגאה על גוותנייא, דהיינו מבחי' פנימיות הכתר כו' וכמ"ש במ"א. וז"ע ישועות המשכת ש"ע נהורין שהן מתיקון ואמת בחי' פנימיות הכתר כו' כנ"ל.

99 המאמרים תרע"ח ע' תז

קיא

בס"ד, סי' ס' פסוק ז'.

למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועניני. בת"י מן בגלל זכותי דיצחק יתפצין רחמיך פרוק מטול חסידותא דיעקב וקבל צלותי. מפרש ידידיך על ישראל שנק' ידידים וכדאי' בגמ' מנחות דנ"ג ע"ב יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים, יבא ידיד זה שלמה כו' בן ידיד זה אברהם כו' ויבנה ידיד זה המקדש כו' בחלקו של ידיד זה בנימין כו' ויתכפרו בו ידידים אלו ישראל כו'. והנה יצחק נק' ג"כ ידיד וכמו שאו' בנוסח ברכת מילה אשר קדש ידיד מבטן ופרש"י בשבת דקל"ז ע"ב דקאי על יצחק, וכ"כ בוהר לך לך דצ"ו רע"א ע"פ אשריה נא לידידי דיצחק נק' ידיד. והנה ידיד מורה על תוקף האהבה ביותר, וי"ל שזהו האהבה כרשפי אש. דיש אהבה כמים שהיא בבחי' קרירות, והגם שטבע המים לדבק והיינו שהאהבה כמים היא בבחי' קירוב ודביקות, מ"מ היא בבחי' קרירות שאין בזה התפעלות הנפש כ"כ. ובד"כ היא בחי' האהבה שע"פ טו"ד ונק' אהבת עולם, וכמ"ש בלקו"ת ד"ה בהעלותך בענין אהבה דאברהם כו', והו"ע זכור אב נמשך אחר כך כמים כו' (ובלקו"ת בד"ה כי תבאו כו' ושבתה דאהבת אח ואחות היא האהבה טבעית שאין לה הפסק כו' ומ"מ אין מזה הולדה חדשה כו' וכמ"ש בבה"ז וירא ע"פ וגם אמנה אחותי כו') והאהבה היא בתוקף התפעלות והתלהבות הנפש והיא בחי' אה"ר שלמעלה מטו"ד כו'. ועמ"ש בלקו"ת בד"ה ואשה כי תדור נדר פ"ב בענין אהבת אשה אל האיש שהיא אהבה כרשפי אש כו' ושם שהיא האהבה דכמעלת הוהב על הכסף בסש"ב פ"ג שזהו בחי' גבו' כו'. וי"ל ע"פ מ"ש במ"א בענין אהבה ויראה דאהבה היא מקרוב ויראה מרחוק, והיינו שהאהבה היא מבחי' הקירוב דהאלקות אל העולמות כו'. דכאשר מתבונן בהאלקות שמתלבש בעולמות שבזה שייך השגה מאחר שנתצמצם להיות בבחי' אור וחיות פנימי בעולמות דהיינו להיות מושג בעולמות, שבאמת זהו החיות של הנבראים היינו ההשגה האלקית כו' וכמ"ש במ"א בענין המלאכים שהמזון שלהם הוא ההשגה שלהם שמשיגים באלקות כו', וכמו"כ הוא ביותר בנשמות שההשגה האלקית הוא החיות שלהם ובוהו הוא חי בחיות פנימי כו', וע"י ההשגה האלקית בבחי' חיות פנימי שמאיר הענין האלקי בנפשו עי"ז היא האהבה בבחי' קירוב ודביקות באלקות כו'. ויראה הוא מבחי' הריחוק דאלקות והיינו מבחי' ההבדלה וההפלאה דאוא"ס מהעולמות כו', וכמו עד"מ יראה ואימת המלך הוא דוקא מן הרוממות

וההבדלה שלו דאם יהי מעורב עם העם בקירוב אליהם לא יהי יראתו עליהם כ"א דוקא מההבדלה הוא היראה, ולכן צריכים לרומם את המלך וכמו אין יושבין על כסאו כו' וכמ"ש שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך כו'. וכמו"כ הוא למעלה שהיראה היא מבחי' ההפלאה והרוממות דאוא"ס ב"ה איך דלית מח' תפיסא בי' כלל מזה תהי' היראה כו'. אך האהבה ויראה זאת הן בחי' חיצוניות. אמנם פנימיות אהוי"ר אדרבה האהבה היא מבחי' הריחוק ויראה מבחי' הקירוב כו', והוא כשמתבונן איך שכל הגילויים שבעולמות גם בעולמות העליונים הוא בחי' הארה בלבד וכמ"ש באורך נראה אור בחי' הארה דהארה כו' (ומבו' במ"א שזהו המשכת הקו בכלל שהוא רק הארה דהארה כו' ועמ"ש בהגהות לד"ה אכלוהו היום) ואיך שכולא קמי' כלא חשיב כו', מזה תהי' האהבה ברשפי אש התשוקה והצמאון להיכלל בעצמות אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שלא יחפוץ בכל הגילוי' כ"א להיכלל בעצמותו כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה וידעת היום דרוה"ב. ובפרט כשמתבונן בהריחוק וההפלאה דאוא"ס ב"ה, והיינו לא רק בהריחוק של העולמות שהן הארה לבד כ"א בעצם ההפלאה דאוא"ס ב"ה איך שהוא מופלא ומרומם ובאופן ההפלאה כו' שבוה נרגש האוא"ס ביותר שיהי' עיי"ז תוקף הצמאון ביותר וכשלהבת העולה מאלי' בבחי' התכללות בעצמות אוא"ס ב"ה. וזהו בחי' אהבה פנימיות שבאה מבחי' הריחוק דוקא (ולכאו' הלא מבחי' ההפלאה היא היראה כנ"ל ואיך יהי' מזה אהבה. י"ל כמ"ש במ"א בענין החכ' שהיא בחי' שוב ופעמים מבו' שחכ' היא בחי' רצוא וכמ"ש הראב"ד בפ"י הס"י דרצוא בחכ', ש"ל שהוא ההפרש אם הוא במוח או בלב, דבמות הוא בבחי' שוב ובלב בבחי' רצוא כו'. וכמו"כ י"ל דכאשר התבוננות הנ"ל נרגש במוח הוא בבחי' יראה וכאשר נרגש בלב בא מזה בחי' האהבה כו'). וכאשר מתבונן איך שאוא"ס הוא למטה כמו למעלה שזהו דוקא בעצמות אוא"ס שלמעלה מהעולמות כו' הנה מבחי' הקירוב דעצמות אוא"ס יהי' מזה היראה וכמ"ש בד"ה וידעת הנ"ל, והיא בחי' יראה פנימיות כו'. ועפ"ז י"ל מה שהאהבה כרשפי אש הוא בחי' גבו' מפני שבאה מבחי' ההפלאה והרוממות דאוא"ס ב"ה ועצם האהבה היא בבחי' העלאה והתכללות כו' (ועמ"ש בלק"ת בד"ה ויאכילך את המן בענין פני ארי' מהימין וארי' אותיות יראה שזהו כחותם המתהפך שמבחי' התגלות דאוא"ס נעשה היראה וכנ"ל, וכמו"כ מבחי' ההפלאה דאוא"ס נעשה בחי' אהבה כו'). ובסש"ב שם שזהו מבחי' גבורות עליונות דבינה עילאה (ועמ"ש בדרוש קן צפור דבינה היא בחי' בכל מאדך). וי"ל דזהו מ"ש בזהר לך הנ"ל דיצחק נק' ידיד משום שנולד אחר שנשלם אברהם באות ה"א שהוא בחי' ה"א עילאה בינה כו'. ובפ"י הרמ"ז שם דתמונת אות ה' הוא דל"ת יו"ד, דל"ת הוא בחי' מלי' והיינו ל' דלה ועני' דלית לה מג"כ כו'. ויסוד דדכורא הוא בחי' יו"ד. וכמו"כ הבינה נק' דל"ת ל' הגבהה וכמו דלו עיני למרום (ועמ"ש בלק"ת ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית הא' ג' פי' בדלתני ושם הוא לענין מעלת הנשמה כו'). וי"ל שהו"ע שכנתא עילאה וכמ"ש במ"א בענין שאצ"י נק' עליון מפני שמובדל מבי"ע, וכידוע בענין כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא שאצ"י נק' אש כמו יסוד האש שמובדל מכל היסודות ואינו מתערב עמהם כו', וכמו"כ הבינה נק' עילאה מפני ההגבהה וההבדלה שמובדלת מז"ת וכידוע שיש פרסא בין הבינה לו"א שהו"ע מ"ש ועל ראשי החיות

רקיע כו'. והגם דבינה היא מקור המדות ועש"ז נק' שכינה ע"ש שמכנת ג"ר בז"ת כמ"ש הפרדס בערך שכינה, מ"מ הוא בבחי' הבדלה דמה שנמשך מהמוחין אל המדות הוא בחי' הארה לבד הבאה ע"י הפרסא כו'. וי"ל שז"ע מיצר הגרון שמפסיק בין המוח והלב שע"ז הוא המשכת המוחין אל המדות והוא הבכך שאין זה מהות השכל כו' וכמ"ש במ"א, ועיקר בחי' שכינתא עילאה שבבחי' הבדלה הוא בחי' פנימיות בינה שלמעלה מבחי' מקור למדות כו'. וי"ל דענין ההגבהה היא ההתבוננות בבחי' ההפלאה ורוממות דאוא"ס כנ"ל, והוא בחי' ידיעת השלילה שזוהו בחי' פנימיות בינה כו' וכמ"ש בהבי' דאלה פקודי והיו"ד הוא יסוד אבא. וי"ל שזוהו בחי' הראי' באלקות בחי' ראיית המהות כו', והיינו כמ"ש בהבי' הנ"ל דמידיעת השלילה באים לבחי' הכרה במהות הדבר. ובמ"א מבו' דהכרה היא בחי' דעת שהוא הממוצע שמחבר חו"ב בפנימיותם והיינו שע"י ההעמקה בבחי' ההכרה באים לבחי' ראיית המהות שהו"ע ההתאמתות כו' וכמ"ש במ"א. וז"ע ידיד ב"פ י"ד שהוא יחוד חו"ב ויחוד זו"ג. והיחוד הוא ע"י בחי' יצחק בחי' גבורה וכמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני דבחי' ימין הוא בבחי' מקיף לבד והמשכה פנימיות היא מבחי' גבו' כו'. ועמ"ש בהגהות לד"ה אלה תולדות יצחק שבתו"א וע"כ נק' יצחק ידיד כו', ועמ"ש בבה"ז תרומה ע"פ כי יעקב בחר לו י"ה בענין לאתדבקה ב"י ולא תקשרא ב"י, ובהגהות לשם שהו"ע אחותי ורעייתי כו'.

(ב) רש"י בגמ' שבת הנ"ל בפ"י אשר קדש ידיד מבטן דקודם שנולד נתקדש למצוה זו דכתי' אבל שרה אשתך כו' והקימותי את בריתי אתו היינו המילה, ובמד"ר פמ"ו כדי שיצא יצחק מטיפה קדושה. ומבו' במ"א דהגם שאברהם הי' קדוש גם מקודם שהי' בבחי' מרכבה דמבו' בסש"ב שהיו כל אבריהם קדושים ומובדלים כו', ובפל"ט שזוהו בחי' אצ"י וכמשנת"ל בפסוק נתת ליראיך או"ג, וידוע דאצ"י נק' קדש שקדוש ומובדל מבי"ע כנ"ל ובאצ"י מאיר גילוי הקו מאוא"ס שעז"נ אין קדוש כה' כו' כנ"ל וכמ"ש במ"א אלא שיומשך הטפה מבחי' ומדרי' והי' תמים דהיינו השלימות ע"ד תמתי שהוא גילוי הכתר, והיינו בחי' פנימיות א"ק דלגבי בחי' זו בהכרח להעביר הפסולת וכמ"ש בלק"ת בד"ה למנצח על השמינית דבחי' אצ"י יוכל להתלבש גם בעשי' ששם יש ק"נ (והיינו בחי' חיצוניות הכלים דמל' דאצ"י שבא בבחי' אור פנימי בכלים דע"ס דעשי' והארה מזה הוא בכל הנבראים כו' ובאגה"ק סי' ק' דגם דגם הקו עצמו כו' והארה דהארה דהארה הוא בכל הנבראים ונוצרים ונעשים, הרי הגם שהוא בבחי' אור פנימי מ"מ ה"ה נמשך ומתלבש גם בעשי' שיש שם ק"נ) וכמו הנשמה שמתלבשת בגוף וממלאה כל הגוף אע"פ שיש במעיים צואה ופסולת אין זה מניעה (והיינו שאין גילוי הנפש בהצואה ופסולת רק שאינם מונעים להיות התלבשות הנפש באברים ההם. וכמו"כ הוא למעלה דהגם דלבושים דעשי' רובם רע ומ"מ אין זה מניעה כו' ובמ"א שהנה"א מתלבש בהנה"ב דהיינו שמתלבש בתוכו ממש כדוגמת התלבשות הנפש בגוף מבו' שם שזוהו בכח הא"ס הסיכ"ע שבעוה"ז דוקא, והיינו מפני שזוהו גילוי ממש דהנשמה ובבחי' התלבשות בתוכו ממש כו') אבל להיות גילוי בחי' פנימיות א"ק והגילוי הוא בבחי' פנימיות א"א להיות כ"ז שיש פסולת דלכן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא כ"א לעתיד שיהי' וחד חרוב שמם מהגשמי כו' וכמ"ש במ"א. וזוהו שנצטוה אברהם על המילה שיהי' גילוי בחי' פנימיות א"ק וזוהו

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני

והי' תמים שזוהו בחי' שלימות העצמות דא"ס כו' (והיה אותיות הוי' וו"ה קודם ל"ה, וי"ל כמ"ש במ"א בענין והי' הוי' לי לאלקים דאי' במד"ר נטל הקב"ה שיחתן של אבות ועשאן מפתח לגאולתן של בנים שכל הטובות וכל הנחמות הוא בל' והי' כו', ומבו' שם דוהי' ו"ה קודם ל"ה, והיינו שלעתיד יהי' הגילוי מלמעלה מש' הוי' רק שיהי' הגילוי ע"י ש' הוי'. וזהו שתי' והי' הוי' קודם שזוהו מה שו"א בעתיקא אחיד ותליא למעלה מאו"א וכמ"ש בתו"א בד"ה להבין בי' האבות הן המרכבה בפ' יתרו. וזהו דו"ה מורה על השמחה כדאי' במד"ר איכה ע"פ היו צרי' לראש לא אמרית וי אלא וה אמרית והיינו השמחה שיתגלה לעתיד מה שישמח ה' במעשיו ע"י בחי' הבריורים שנתבררו בעשי' דוקא וכמ"ש בלק"ת בד"ה ה' לי בעוזרי, וזהו ג"כ והי' תמים שזוהו מבחי' עצמות א"ס שרש ומקור בחי' זו"נ, דמילה הוא בבחי' יסוד ז"א כו', ובמאו"א מע' מ"ם אוס"ז מילה במל' פריעה ביסוד כו'. וזהו דמי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' הרי מילה למעלה מש' הוי', ועמ"ש מזה בתו"א והוספות ד"ה בעצם היום הזה והביאור. וענין המילה הו"ע הבריורים להעביר גסות הרע ודקות הרע שזוהו מילה ופריעה כמ"ש באגה"ק סי' ד', וזהו ו"ה קודם השמחה מהבריורים כנ"ל (ובמ"א דמילה מל' י"ה י"ל שהוא הגילוי ב"ה בחי' תוס' אור וע"ד והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו') ולפ"ז י"ל דוהי' תמים העיקר הוא בחי' יצחק שהוא ע"ש צחוק עשה לי אלקים שזוהו הצחוק והתענוג העליון שיהי' לעתיד מעבודת הבריורים עכשיו כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה ושבתי אל בית אבי. וכל ענין הבריורים הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע שזוהו מדרי' יצחק, ועי"ז דוקא יהי' הגילוי דלעתיד שלכן יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו' וכמ"ש בכ"ד. וזהו כדי שיצא יצחק מטפה קדושה בחי' קדש הקדשים בחי' פנימיות עתיק כו' וכמ"ש בהבי' דשבת שבתון בסופו. ועמ"ש בהבי' דשוש אשיש מענין גבו' דעתיק המלובש במו"ס שזוהו בחי' פנימיות עתיק והו"ע השופר שזוהו מדרי' יצחק כו' ולמעלה מבחי' חסד דעתיק שזוהו בחי' התפשטות דעתיק ולכן מלובש בגולגלתא בחי' חיצוניות הכתר כו', אבל גבו' דעתיק הוא מבחי' פנימיות ועצמות עתיק ומלובש במו"ס כו' וכמ"ש במ"א. ומבו' במ"א דגבו' דעתיק המלובש במו"ס הוא מקור התיקוני דיקנא (שלמעלה מתיקונים דגולגלתא כו') שזוהו מהבריורים שנתבררו לגמרי כו', ועמ"ש בהה"ז פ' נשא על מא' האד"ר בחללא דגולגלתא כו'. והנה מכ"ז מובן דמעלת ומדרי' יצחק למעלה ממעלת ומדרי' אברהם. וי"ל דהנה בחי' חו"ג הכלולים בעצמות ידוע שזוהו בחי' כח הגילוי וכח ההעלם, והוא מה דאי' בת"ז או"א"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית כו'. והענין הוא דכמו שיש בעצמות בחי' כח הגילוי שז"ע אור הא"ס כו' כמ"כ יש בעצמות בחי' כח ההעלם בעצמותו כו', ומבו' במ"א עד"מ כח השכל שיש בו כח הגילוי להשכיל ולהתחכם בכל דבר חכ' ושכל, והרי צ"ל גם בחי' הצמצום והעכבה בשכל שלא תהי' הנביעה ביותר, כי אם יהי' נביעת השכל ביותר לא יבוא לעולם לידי השגה כו'. וגם בהשגה והבנת הענין מוכרח להיות העצרה ועכבה בזה כמה תתפשט ולא יותר, כי אם לא יהי' עכבה בזה יהי' השכל לא אמת ויולך בדרך עקלתון. וגם להיות שיש בשכל סברות שונות והפכיות זמ"ז, ואם לא יהי' הגבלה בהסברות לא יוכל להכריע בין הסברות. דדוקא כאשר כל סברה מוגבלת כמה

תוכל להתפשט בכח השכל שבה אזי יוכל להכריע כח הסברה האחת נגד האחרת באמיתת השכל כו'. הרי כח העכבה הוא מעצמות כח השכל כמו כח הגילוי, ואדרבא הוא מעומק ופנימיות השכל יותר. וכנראה בחוש דבנקל הרבה יותר להתפשט באיזה שכל ביותר מלעכב ולהגביל ההתפשטות, והיינו המדידה בהשכל כמה שיוכל להתפשט ולא יותר כו'. וכן בכללות ההשפעה הנה לעכב ההשפעה הוא כח חזק יותר וכמ"ש במ"א דענין ההשפעה וההתגלות הוא ממוחין דקטנות וכמו כל רוחו יצא כסיל, ועכבת השכל בעצמו הוא ממוחין דגדלות כו' הרי דכח ההעלם וההגבלה שבשכל הוא בכח השכל גופא ומבחי' עצמות השכל יותר כו'. וכמו"כ בעצם הנפש שמשם הוא המשכת והתגלות כל הכחות יש בו ג"כ כח ההעלם להעלים הכחות בעצמו שלא יתגלו, וכמו אאע"ה שכבש רחמיו מעל בנו יחידו שזהו מכה עצם הנפש להעלים לגמרי מדת האהבה והחסד בעצמו, והרי כח זה הוא נעלה ביותר בעצם הנפש מכה ההתגלות כו'. והדוגמא מזה למעלה באוא"ס ב"ה שיש בחי' כח הגילוי וכח ההעלם, והוא מה שאוא"ס למטה עד* תכלית בבחי' התפשטות וגילוי ביותר ולמעלה עד אין קץ להעלים ביותר בעצמותו בהעלם אחר העלם כו' (ובעצמותו ית' הוא מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר כו' וכמ"ש באורך בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו) וכמו במשל הנ"ל דכח ההעלם והעכבה הוא מבחי' הפנימיות והעצמות יותר מכה ההתפשטות כמו"כ יובן למעלה דכח ההעלם למעלה מכה הגילוי כו'. דהנה ב' מדרי' אלו הוא בחי' הקו והרשימו, שהקו הוא בחי' הגילוי ורשימו הוא בחי' כח ההעלם כידוע שהוא בחי' כח הגבול שבא"ס כו'. ושרש הרשימו למעלה משרש הקו שנמשך מהעיגול הגדול שהוא האוא"ס שנגע בו הצמצום, והרשימו הוא מכללות האור דא"ס שלא נגע בו הצמצום כלל שזהו שהוא רושם מן האור שלפני הצמצום כו', וכמ"ש בתו"א והוספות ד"ה הן עם א' ובד"ה גן נעול תר"מ, ועמ"ש בהגהות לד"ה ויאבק שבתו"א ובדרוש קן צפור בס' תרט"ו (ובהגהות הרמ"ז באוצ"ח כ' שאדם הישר שרשו מאוא"ס שלא הגיע בו הצמצום, והיינו בחי' פנימיות הקו ששרשו מת"ת הנעלם כו', וכמ"ש במ"א בקה"י בשם מג"ע דאברהם בחי' נפש ויצחק בחי' רוח וידוע שזהו בחי' עיגולים ויושר, וי"ל שזהו בחי' ומדרי' הנ"ל דרוח הוא בחי' ת"ת כו' ועמ"ש בד"ה יקו המים בס' בראשית א', ועמ"ש מענין רוח בד"ה אדם כי יהי' בס' רל"ה ואפשר זהו מ"ש ביצחק ולא כל יצחק דהיינו בחי' יעקב כו'). וידוע דרשימו היא שרש ומקור הכלים וכמ"ש בס' בד"ה וכד אנת תסתלק, והרי תכלית הכוונה הוא הטהוות הכלים והמציאות דוקא, ובוה דוקא כח העצמות יותר מבגילוי האור כו', וכמ"ש במ"א דהשם ששייך לכנות בו עצמותו ית' הוא רק בורא עולם להיות שהבריאה והטהוות הוא מעצמותו ית' שהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו' כמ"ש באגה"ק סי' ד', ועמ"ש בבה"ז בשלח בד"ה ועו"ל מא' הנ"ל באו"א דהטהוות היש הוא מיש האמיתי כו', ועמ"ש בבה"ז ויצא ע"פ זורח השמש בענין ואל מקומו שואף זורח הוא שם כו'. והנה הכוונה הפנימיות בהטהוות הכלים והטהוות מציאות היש הוא שיהי' זיכור ובידור היש עד שיהי' היש בבחי' ביטול והיהו כלים לגילוי אלקות, ועי"ז

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל עד אין.

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני

נעשה הודככות הכלים למעלה שיקבלו אור עליון יותר, והיינו שלמעלה מבחי' קו המדה שנקצב בסדר השתל' כו'. כי בזה דוקא הוא תענוג העליון בבחי' ביטול היש דוקא ועי"ז דוקא נמשך מבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, דנתאוה הוא בחי' תענוג והוא התענוג בזה שהתחתונים יהיו כלים לאלקות שבוה הוא המשכת העצמות שז"ע דירה בתחתונים, עד"מ דירת אדם שכל עצמותו דר בהדירה כו', ובחי' ומדרי' זו הוא מדרי' יצחק. דהנה אי' בזה לאור דא אברהם ולחשך דא יצחק, ומבו' במ"א דלכאו' מהו המעלה בהחשך. אך הענין הוא שיש ב' מיני עליות, הא' הוא עליית האורות לבד וא"כ נשאר הכלי למטה בבחי' חשך והעדר האור שעד"ז הוא עלי' דער"ח ור"ה קודם תקיעת שופר כו'. והב' הוא עליית הכלים שגם הכלי מזדכך ועולה, נמצא עלי' זו הוא אור ממש לגבי הכלים ג"כ, שמזדכך ומאיר בה אור גדול יותר, וכמ"ש באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ה שזהו העלי' דשבת ויוה"כ שנק' שבת שבתון שהכלים מתעלים עד שמאיר בהם אורות מופלאים כו'. וזהו בחי' חשך דיצחק, היינו בחי' או"ת בחי' העלאה מלמטלמ"ע שזהו ג"כ אור, ואדרבה הוא נעלה הרבה יותר מבחי' או"י כו'. וזהו שלעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, דלעתיד יהי' בבחי' מלמטלמ"ע והיינו שהמטה יהי' במקום המעלה שיזדכך החומריות ויהי' כמו המעלה ממש ויהי' בזה גילוי בחי' עצמות א"ס כו', וכמ"ש בסי' שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח בענין כורע בברוך וזוקף בשם בההפרש שבין מ"ת ועוה"ב שאחר תחה"מ כו'. וזהו שיצחק נק' ידיד מבטן שהוא אהוב למעלה בבחי' עצמות א"ס שתכלית הכוונה הוא בהתהוות היש דוקא שזהו דוקא מבחי' כח ההעלם וכח הגבול שבא"ס כו'. והכוונה הפנימיות העצמית הוא שיהי' הודככות החומריות ועליית התחתונים (שזה כללות כל העולמות והכלים כו') שיאיר בהם בחי' עצמות א"ס ב"ה שכ"ז הוא בחי' ומדרי' יצחק כו'. וי"ל דזהו מ"ש והקמותי את בריתי אתו דברית הוא בחי' התחברות כנודע, ובריתי הוא בחי' התחברות העצמות דאמיתות התחברות העצמות עם העולמות הוא מדרי' יצחק וזהו והקמותי את בריתי אתו דוקא (בי"ג מע' ב' אות י"ח בשם הת"ז דבטן הוא בחי' יסוד דבינה, והנה השם דבינה הוא הוי' בניקוד אלקים ומבו' במ"א דהיינו שבבינה הוא התחברות האורות והכלים כו', דחכ' הוא בחי' אור שלמעלה מהכלים וכמ"ש בדרוש ג' מיני אדם, ובבינה הוא ההתחברות דאורות וכלים כו' וזה"ע ידיד מבטן כו'). והנה ידוע דירידת הנשמות למטה הוא בשביל הבריורים דהנשמה עצמה א"צ תיקון וירדה למטה בכדי לברר את הנה"ב וכל הדברים התחתונים בבחי' הבריור דמלמטלמ"ע שיהיו כלים לאלקות כו', ועי' בשלם פנימיות הכוונה העליונה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'. וזהו שישאל נק' ידידים כמא' הגמ' ויתכפרו בו ידידים שהם ידידים ואהובים למעלה שבהם הוא פנימיות הכוונה ועצמות תענוג העליון כו'. וכמו"כ נק' ידידים מלמטלמ"ע והוא האהבה טבעית שיש בכאו"א שהוא האהבה והרצוא שבנפש מצד עצם התקשרותה באו"א"ס ב"ה שלמעלה מטו"ד כו'. ולעיל נת' דהאהבה טבעית היא בחי' אחותי. אמנם מבואר בלק"ת בהבי"ב הב' דשחורה אני שזהו בהנשמה כמו שהיא למעלה. אבל בירידתה למטה נעשית בבחי' כלה וזהו אחותי כלה כו', וכלה הוא בחי' אהבה ברשפי אש כו'. והיא היא האהבה עצמית שבהנשמה רק שע"י הירידה בגוף ונה"ב נעשית

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

70

בבחי' אהבה כרשפי אש שמגעת למעלה יותר בבחי' עצמות א"ס שז"ע שחורה אני ונאווה כו'.

ג) בד"ה אשירה נא לידידי בס' ישעי' הביא ממכלול יופי פי' דודי לי מלי' ידיד (וכן פי' ג"כ בקונק' ומ"מ הם בשני שרשים) ובוהר ויקרא ד"ד ע"א ההפרש בין רועים לדודים דודים דתאיבין דא לדא והוא בחי' זו"נ שהיחוד הוא לפרקים ריעים דלא מתפרשין לעלמין והוא בחי' או"א דזווגי' תדיר כו'. והנה נת"ל אות א' דידיד הוא יחוד חו"ב וא"כ* מובן איך הוא בחי' דודים שזהו שהיחוד רק לפרקים. אך הענין הוא דהנה ידוע דביחוד או"א יש ב' מדרי' יחוד חיצוני ויחוד פנימי, ונק' בע"ח זיווגא דלא שלים וזיווגא שלים, דזיווג חיצוני הוא לחדש הישנות לבד ויחוד פנימי הוא להולדת נשמות. ומבו' בע"ח דיחוד התדירי דאו"א הוא לחדש הישנות והוא שאו"א זוגייהו תדיר לצורך קיום העולמות כו', דחו"ב הן אין ויש ומהיחוד דחו"ב הוא שנמשך ההתהוות מאין ליש תמיד כו'. אבל יחוד פנימי דאו"א שהוא המשכת אור חדש והו"ע לידת הנשמות הוא רק לפרקים. וע"ז אמרו"ל ע"פ ולא אבוא בעיר שלא יכנוס לירושמ"ע בחי' בינה עד שנכנוס תחלה בירושמ"ט בחי' מל', וזהו ידיד הוא בחי' דודי שהיחוד הוא לפרקים כו', ונמצא דידידי הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א דהיינו המשכת אור חדש כו'. והנה עבודת הנשמות הוא להמשיך בחי' יחוד פנימי דאו"א וכמ"ש במ"א בענין סולם דיעקב דמלאכי אלקים עולים ויורדים בו, דהעלאת מ"ן דמלאכים הוא להמשיך בחי' יחוד חיצוני דאו"א. וזהו שהמלאכים הם שלוחי השפעת דהיינו השפע החיות בעולם שהוא ע"י המלאכים כו'. אך מ"ש והנה ה' נצב עליו הוא שהמשכה לנש"י הוא מש' הוי' בעצמו שלא ע"י ממוצעים כו', והיינו כמ"ש בהבי' דונקדשתי דיחוד פנימי דאו"א הוא שנמשך מבחי' עתיק ומבחי' עצמות א"ס שלמעלה מהמשכה דסדר השתל' בבחי' או"כ כו' ובהגהות לד"ה אשירה לה' שז"ע טוב ה' לכל וטוב ה' לקיו דנש"י ע"י תומ"צ ממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א כו'. ובהבי' הנ"ל שזהו ע"י מס"ב, והו"ע התפלה דק"ש הוא הקריאה איליו ולא למדותיו איליו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' מדותיו שהוא התלבשות אורות בכלים כו', ועי"ז הוא ההמשכה בשמו"ע ברוך אתה הוי' המשכת בחי' עצמות האור למטה וכמ"ש באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח שהאור ממש נמשך לשנות הנבראים מכמו שהם שיתרפא החולה וירד הגשם כו' דשרש ההמשכה הוא מעצמות א"ס והמשכת אור חדש כו' וכמ"ש במ"א בענין עושין רצונו של מקום כו'. וזהו שנש"י נק' ידידים שממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א המשכת אור חדש כו'.

ד) בד"ה הנ"ל ענין שבנימין נק' ידיד ה' שזהו שא' בחלקו של ידיד הוא עפמ"ש בב"י מאה"ז פ' חיי ע"פ והנה רבקה יוצאת, שיש נשמות הגבוהות מאד שהם נשמות כלליים וכמו נשמת בנימין ונשמת בניהו בן יהודע (הנה ידוע דבנימין הוא בחי' צדיק תחתון שהוא העלאת והתקשרות הנבראים באלקות, וכמ"ש בתו"א פ' תרומה בהבי' דמי יתנך ובלק"ת בד"ה ושמתי כדכד בענין שוהם וישפה ובמ"א בד"ה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וא"כ אינו.)

ולקחת את שתי אבני שוהם. וזהו שהוא נשמה כללית שהוא כח העלאת מ"ן דנש"י בחי' התקשרות באלקות כו'. כי בנימין הוא רוחא דשדי בגווה שזוהו עצם הכלי של המקבל המעלה מ"ן, וכמ"ש בענין גביעי הכסף, ועמ"ש בד"ה וילקט יוסף פר"ת וכן בניהו הוא בחי' מ"ן דמל' וכמ"ש בלק"ת מהאריז"ל פ' חיי בד"ה ענין אליעזר אשר לפיכך בעלותן בבחי' מ"ן ונכללים ביסוד דנוק' דאצי' הנה בהן עצמן נעשה היחוד והזיווג דז"ת שהן עצמן הכלי המעלה מ"ן דנוק' ברשפי אש שלהבת י"ה, ואח"כ יורד המ"ד דמ"ה ונשפע ונמשך לתוכן ממש להתייחד עמהם ממש מפני שהם מרכבה לאלקות לכך מתייחד עמהם ממש כו'. והענין הוא כמש"ש דהעלאת מ"ן דמל' הוא העלאת הנצוצות שנפלו בשבה"כ שמתבררים ונכללים בבחי' מל' וזה נעשה בחי' העלאת מ"ן דמל' להיות המשכת מ"ד כו' (ועמשנת"ל בפסוק הרעשתה ארץ או"ד) וידוע שיש ב' בחי' בירור ראשון ובירור שני, בירור ראשון הוא שמתבררים מן ההיפך שהיו תחלה מעורבים בטו"ר דבחי' ק"נ וע"י הבירור הוא שמתבררים ויוצאים מן הרע כו'. ועם היות שעולים ונכללים הבירורים בבחי' מל' מ"מ אין זה שנכללים ממש בבחי' מל' כי הביטול הוא בבחי' ביטול היש בלבד שהוא עדיין יש רק שהיש בטל, ובחי' מל' דאצי' היא בחי' אלקות ממש וא"א שבחי' יש יהי' נכלל ממש בבחי' מל', רק בעלייתן בבחי' ביטול היש ה"ה מתבררים בבחי' בירור שני והוא שנמשך בהם מבחי' ש' מ"ה להיות בבחי' ביטול אמיתי כו' וכמ"ש באורך בתו"א בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים. וזהו בסתם נשמות שעבודתם בענין הבירורים והביטול שלהם הוא בבחי' ביטול היש בלבד, ובד"כ הוא במדר"ה הבינונים שעבודתם הוא בבחי' אתכפ"י לבד, שאינם מהפכים מהות הכחות דנה"ב רק בבחי' כפ"י וחלישות לבד שזוהו בחי' ביטול היש כו'. אבל נשמות הגבוהות והן נשמות הצדיקים שהן בבחי' ביטול במציאות ממש ע"כ הן נכללים ממש בבחי' מל' דאצי' ומאיר בהם ממש בחי' ש' מ"ה ומתייחד עמהם ממש כנ"ל. משא"כ בכל הנשמות שהביטול שלהם הוא בבחי' היש בלבד אינם כלים להיות בהם ממש הגילוי דש' מ"ה, רק שמאיר בהם בחי' ש' מ"ה ע"י נשמות הצדיקי' מפני שהם נכללים בנשמות הצדיקים שהן נשמות כלליות כנ"ל ה"ה מבררים את הנשמות הפרטיים בכח בחי' מ"ה שנקלט בהם כו' (וכמו יוסף והשבטים דכת' והנה תסובינה אלומתיכם ותשתחווין לאלומתי, דהיינו שנכללים בבחי' מ"ה דיוסף להתברר בבחי' בירור שני כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה הנ"ל. ואפשר דזה ע"י בחי' בנימין שהרי יוסף הוא בחי' מ"ה ממש, ולפי מש"ש הרי הבירור דשבטים הוא שאינם נכללים עדיין בבחי' אלקות ממש, וע"כ י"ל שזוהו ע"י בנימין בחי' צ"ת כו') (וי"ל שזוהו מ"ש בסש"ב ספ"ב בענין הדביקות בת"ח כו') ולכאן אינו מובן והלא גם הנשמות הצדיקים הנ"ל שהן מבחי' מל' הרי כללות הביטול שלהם הוא בבחי' ביטול היש שכן הוא גם בחי' הביטול דמל' בבחי' ביטול היש כו', וא"כ במה מובדלים המה מסתם נשמות שהן בבחי' ביטול היש. ואם הביטול שלהם הוא בבחי' ביטול אמיתי א"כ מה מתחדש בהם ע"י גילוי ש' מ"ה המאיר בהם. אך הענין הוא דהביטול שלהם עם היותו ביטול היש ה"ז בבחי' ביטול במציאות, ומ"מ אין זה כמו בחי' ביטול דמ"ה המתחדש בהם ע"י שמאיר בהם ש' מ"ה כו'. ויובן זה עפמ"ש בבי' מאה"ז פ' וישב ע"פ אך אל הפרוכת שלא נדפס ההפרש בין משה ואל"י דשניהם היו בבחי' ביטול

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

72

במציאות ועכ"ז יש הפרש ביניהם. הדנה אלי' הי' מלאך ממש גם בהיותו בגופו הגשמי שהרי הי' טס באויר ממדינה למדינה וכמ"ש ורוח ה' ישאך כו', וכמו שאמרז"ל אלי' בארבע וכמ"ש בזהר בראשית דמ"ו ע"ב ע"פ ורוח ה' ישאך כו'. והיינו מפני שגופו לא הי' חומרי כלל, וע"כ הי' טס באויר כמו המלאכים. ואח"כ עלה בגופו השמימה ונעשה כגופות המלאכים ממש כו'. והרי מצינו במשה שהי' בו בחי' הביטול במציאות ביותר וכמ"ש ונחנו מה שהי' בבחי' מ"ה בלי מהות ממש ואעפ"כ לא הי' גופו פורח וטס באויר ולא עלה בגופו השמימה אלא שנקבר בקבר וכמ"ש ויקבר אותו כו'. אך הענין הוא כידוע שבכ"מ יש בחי' פנימיות וחיצוניות שהן בחי' מ"ה וב"ן. והנה משה שנא' בו ונחנו מה הוא שהי' בבחי' הפנימיות והיינו בחי' מ"ה דמ"ה בחי' אין בעצם, וע"כ הי' בו הביטול בבחי' פנימיות יותר מאלי' שהי' בבחי' ביטול עצמי ממש כו', וזהו שהי' כבד פה וכבד לשון שלא הי' יכול לבוא לגילוי בבחי' יש ודבר בדבור וכה"ג להיותו בחי' אין כמו שהוא בעצם בלתי יוכל לירד ולהתלבש בלבוש חיצוני כלל להיות נגלה בבחי' יש ודבר כו'. אבל אלי' הי' ג"כ בבחי' הביטול דש' מ"ה אך לא בבחי' הפנימיות כ"א בבחי' החיצוניות בחי' ב"ן דמ"ה, והיינו שהי' בחי' אין שלו נמשך למטה בחיצוניות הנראה ליש להיות גם הוא בבחי' אין וע"כ הי' גופו טס באויר מפני שנמשך בחי' מ"ה ואין גם בגופו החומרי להיות בבחי' ביטול במציאות והי' בבחי' אין. ובמעלה זו הי' אלי' מובדל ולמעלה ממשה והאבות, וע"כ גם בהיותו בגופו הי' כמו מלאך ממש כו'. ונמצא משה ואלי' היו שניהם בבחי' ביטול במציאות ממש ומ"מ הי' הפרש ביניהם והי' בכ"א יתרון מעלה. דמשה הי' בבחי' אין דמ"ה ממש כמו שהוא בעצם והי' בבחי' ביטול במציאות בלי מהות ממש והי' זה בפנימיותו היינו בנשמתו, אבל גופו עם היות שהי' בטל לא הי' בו אופן הביטול הזה כמו בנשמתו שהי' גוף חומרי (ובכ"א מבו' שגופו הי' בטל במציאות עד שעמד על עמדו בעת הנבואה מפני שגופו הי' כלי לאלקות, ומ"מ הי' גוף חומרי לא כמו גופו של אלי' כו', וע' לקמן) ואלי' הי' ג"כ בבחי' ביטול דמ"ה אך בחי' חיצוניות מ"ה והיינו בחי' ב"ן דמ"ה והוא בחי' אין דמ"ה שנמשך לבטל את היש והי' הביטול שלו בגופו שלא הי' גוף חומרי כלל כ"א גוף רוחני כמו מלאך, ובפנימיותו היינו בנשמתו לא הי' בו הביטול באופן כזה שבזה הי' יתרון מעלה במשה כו'. ועד"ז יובן בצדיקים הנ"ל שהן מבחי' ש' ב"ן, דהנה כמו שבשם מ"ה יש בחי' מ"ה דמ"ה וב"ן דמ"ה כנ"ל כמו"כ בש' ב"ן יש בחי' מ"ה דב"ן וב"ן דב"ן (עמ"ש בד"ה תקעו, פר"ת). וי"ל דהנה באמת הרי היש אינו בבחי' מציאות כלל דכל מציאותו הוא רק האלקות המהווה אותו רק שנראה בבחי' מציאות יש אבל באמת כל מציאותו הוא רק האלקות כו' וכמ"ש במ"א באורך, וזהו דבחי' מ"ה דב"ן הוא בלתי המציאות של היש, ובחי' ב"ן דב"ן הוא בחי' המציאות שלו, והרי גם בחי' ב"ן דב"ן הוא שהיש בטל אך הוא בבחי' ביטול היש בלבד שהוא יש רק שבטל, ובחי' מ"ה דב"ן הוא שבטל במציאות ממש. ועד"ז אין עוד שיהי' לעתיד שיהי' הגשמי אלקות ממש כו', וכמ"ש בבה"ז פ' בשלח הנז"ל או"ב, והיינו בחי' ביטול העצמי דש' ב"ן כו'. וה"ז כמו באלי' שהי' הביטול בגופו החומרי כו' כנ"ל. ומ"מ יש הפרש ביניהם ויש בכ"א יתרון מעלה, דהנה ביטול הגוף דאלי' הי' מבחי' אין דמ"ה המבטל את היש, דש' מ"ה הוא בחי' ביטול אמיתי דכללות ההפרש בין מ"ה

וב"ן הוא דמ"ה הוא ביטול אמיתי וב"ן ביטול היש, ובאלי' שהי' ביטול היש שלו ע"י גילוי בחי' אין דמ"ה ע"כ הי' בו הביטול שהי' הגוף רוחני ממש כמו בחי' אין דמ"ה. אך אין זה הביטול בעצם היש שמצ"ע כ"א מהגילוי דבחי' אין דמ"ה כו'. ובצדיקים הנ"ל דבחי' ב"ן הוא שהי' ביטול היש שלהם (בגופם ונה"ב ובהבירורים שלהם) מבחי' מ"ה דב"ן וע"כ הי' גופם לא גופים רוחניים כ"א גופם חומרים אבל הי' בהם הביטול בעצם המציאות של היש שלא הי' בבחי' מציאות כלל (ועמ"ש במ"א ההפרש אם האור בא במקום החשך או שהחשך נעשה אור כו') והי' המעלה באלי' שגופו הי' רוחני (והוא ע"י גילוי ש' מ"ה בגופו) והמעלה בצדיקים הנ"ל כבנימין ובניהו שהיש במציאות הי' בבחי' בלתי מציאות ממש כו'. וי"ל דכמו"כ הי' גופו של משה שהי' מבחי' מ"ה דב"ן וע"כ הי' כלי לגילוי הנבואה (וכמו בצדיקים הנ"ל שבהם עצמם הוא היחוד כו' כנ"ל) מפני שגופו כמו שהוא במציאות הי' בטל במציאות ממש כו'. וכן מובן מהמד"ר פ' ברכה ע"פ ולא קם עוד נביא כמשה א"ל הקב"ה למשה אתה העדת עלי' אין עוד ואף אני מעיד עליך ולא קם נביא עוד כו'. וידוע דהביטול דאין עוד הוא שהיש הוא ממש האלקות המהווה אותו כו', וזהו שא' משה אין עוד, ומבו' במד"ר אין עוד אפי' בחללו של עולם, ומבו' בדרוש מים רבים, רל"ו, דהיינו בבחי' הרשימו מקור היש כו', ועז"א ולא קם עוד היינו שהי' היש שלו בבחי' הביטול דאין עוד כו'. ולפ"ז הי' מרע"ה בפנימיותו וחיצוניותו הכל בבחי' מ"ה והוא בחי' מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן כו'. וע"פ הנ"ל יובן דצדיקים הנ"ל הגם שהביטול שלהם הי' בבחי' ביטול היש מ"מ ה"ז נכלל ממש בבחי' מל' דאצי', כי ביטול היש הוא בחי' ביטול במציאות ממש וכמו הביטול דאין עוד כו', וע"כ נכללים ממש בבחי' מל' דאצי', דזהו ג"כ מה שבחי' מל' היא בחי' יש ואלקות היינו שהיש הוא האלקות המהווה כו', ומאיר בהם בחי' ש' מ"ה היינו שיהי' הביטול בפנימיותם כו', וזהו שמתחדש מש' מ"ה היינו הביטול בפנימיות ובבחי' ביטול אמיתי כו' כנ"ל. וסתם נשמות הן בבחי' ב"ן דב"ן, והיינו שהבירורים והביטול שלהם היא בבחי' ביטול היש לבד כו', וע"כ צריכים להתברר בירור שני ע"י ש' מ"ה כו'.

ה) והנה בענין ש' מ"ה הנמשך לצדיקים הנ"ל שנכללים ממש בבחי' מל' ובהם עצמם הוא היחוד דמ"ה וב"ן והמשכת ש' מ"ה של סתם נשמות ההפרש ביניהם ע"פ פשוט מובן דבנשמות* הרי הש' מ"ה הנמשך בהם הוא ע"י נשמות הצדיקים שהם המבררים אותם כנ"ל, א"כ ה"ז בחי' הארת ש' מ"ה שנמשך ע"י הצדיקים, משא"כ בנשמות הצדיקים הוא שמאיר בהם ש' מ"ה עצמו הנמשך מלמעלה כו' (וי"ל שזהו ע"ד המבו' במ"א בענין הממוצע בין העליון לתחתון שהתחתון מובדל בערך מן העליון הרי אין אור העליון ממש נמשך אל התחתון כ"א ע"י שמתעצם תחלה בהממוצע וממנו הוא ההמשכה אל התחתון כו' וכמו המתורגמן שמקבל השכל מהרב המשפיע ומתעצם ההשפעה בשכלו שתופס ומקבל את שכל הרב והוא משפיע כפי שכלו וחושם שלו. ועם היות שזהו השפעת שכל הרב המשפיע ה"ז כפי שתופס הוא ומקבל את שכל הרב כו'. וכמו"כ הוא למעלה דבחי' כתר הוא הממוצע בין אוא"ס

* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דבנשמות סתם.

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

74

המאציל אל הנאצלים דבחי עתיק הוא המשכת העצמות דא"ס דעש"ז נק' עתיק ל' העתקה כנודע, ומ"מ זהו כמו שנמשך מעצמותו להיות בבחי' ממוצע כו' וכמ"ש במ"א, ובחי' ומדרי' זו היא בבחי' העתקה והבדלה מהנאצלים, ומה שנמשך להיות מקור לנאצלים הוא בחי' אריך שזהו מה שנמצא מבחי' עתיק כו'. וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג בב' מדרי' שבכתר א' הוא הבחי' היותר תחתונה ושפלה מכל בחי' א"ס (עמ"ש בהבי' דשחורה אני בהג"ה שם) כו'. והנה בזו המדרי' התחתונה שבא"ס יש בה כללות כל שלמעלה הימנה ומקבלת מכולם כנודע ומדרי' זו התחתונה היא האצילה את בחי' השני' שהיא המדרי' העליונה מכל מה שבכל הנאצלים ויש בה שורש כל הנאצלים כו' עכ"ל. ועמ"ש בהוספות דתו"א בהבי' דקחו מאתכם תרומה פ"ג, ועמ"ש על מאה"ז פ' חיי שרה בענין מאה שנה כו'. וכמו"כ הוא בהמשכת ש' מ"ה שבנשמות הצדיקים נמשך ש' מ"ה עצמו ומתעצם ומתעלם בהם וההמשכה לסתם נשמות הוא מה שנמשך מנשמות הצדיקים כו'. אמנם ההפרש בעצם מדרי' דש' מ"ה (שהרי בסתם נשמות הוא בכדי לבררם ולתקנם בבחי' בירור שני משא"כ בנשמות הצדיקים כו'. וי"ל שהוא היחוד לצורך הולדות נשמות כו' וכמ"ש במ"א שגם מיחוד זו"נ נולדים נשמות דאצ"י ממש כו' וכמו ביחוד יצחק ורבקה בחי' מ"ה וב"ן הנ"ל וכמשי"ת הי' הולדת יעקב בחי' נשמה דאצ"י ועיקר בחי' התיקון כו' כנודע, ועמ"ש בד"ה הקבצו בס' בראשית ב' שזהו בחי' ואנשי קדש כו') הנה י"ל שזהו ע"ד משנת"ל ההפרש בין משה ואלי' דשניהם בחי' מ"ה ומשה הוא בחי' מ"ה דמ"ה דהיינו בחי' פנימיות מ"ה ואלי' בחי' ב"ן דמ"ה חיצונית מ"ה, והוא לעשות ביטול בהיש כו'. והוא כמו ב' המדרי' דעתיק ואריך כו'. ועמ"ש בענין משה ואלי' בהבי' דכי תצא שלא נדפס, דאלי' הוא בחי' חיצונית שבעליון כו'. אמנם יותר נ"ל שזהו כמ"ש בד"ה עם לבן גרתי דתקס"ה, שיש ב' בחי' אין הא' בחי' אין של העלם העצמיות כמו שהעצמיות הוא במהותו בעלם (בחי' עתיק והיינו כמ"ש במ"א דבחי'*) הוא המשכת העצמיות וה"ה הוא העצמיות כמו שהוא למעלה מבחי' המשכה ולכן נק' בשם העתקה דהיינו העתקת העצם ממקום למקום כו', ועמ"ש בהגהות לביאור דאתה הצבת בענין עתיק וכמו מל' שנעשית עתיק לברי' כו' וכמ"ש בע"ח שמ"ז פ"א שזהו עצם נקודת המל' כו'**.

סה"מ פר"ת ע' קיד

* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דבחי' עתיק.

** ע"כ נמצא בגוכי"ק.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

קיב

וזהו נתת ליראיך נס, שהו"ע הכה והעזו להתנוסס לאתנסאה, שהו"ע הנסיונות דע"י עבודה זו הנה מפני קושט סלה, יתגלה האמת דהטבע עצמו למעלה מן הטבע, ואז הנה הנהגת הטבע, היינו כל הענינים הגשמיים בישועה וגאולה הוא בדרך למעלה מן הטבע בטבע עצמה. וזהו דכתיב למען יחלצון ידידך כו'.

סה"מ תשי"א ע' 293

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א*

קיג

וזהו מה שממשיך בהכתובי למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני. דמזה שאומר למען גו' מובן, שכתב זה הוא המשך להכתוב הקודם נתת ליראיך נס גו', והיינו דזה שנתת ליראיך נס להתנוסס גו' שהו"ע עבודת הנסיונות, הוא בכדי (למען) שיהי' יחלצון ידידך הושיעה ימינך גו', והענין הוא דהנה איתא במדרש עה"פ השיב אחור ימינו, דקאי על ימינו של הקב"ה, דבזמן הגלות נאמר השיב אחור ימינו, ובעת הגאולה אותה ימין שהיא משועבדת כו' גאלתי את ימיני כו' (ועי"ז נעשה ג"כ גאולת ימין של כאו"א מישראל). וזהו הקשר לענין הנסיונות, כי בחי' ימין נמשכת ע"י העבודה דגורל, וכמו שבמביא במדרש שם (ע"ז שבעת הגאולה תהי' גאולת ימינו של הקב"ה) מש"נ בדניאל⁴ ואתה לך גו' ותעמוד לגורלך לקץ הימין. כי ימין שייכת להגורל. וביאור הענין הוא⁵ דאיתא במדרש שם שא"ל קיץ הימים או קיץ הימין, א"ל קיץ הימין, ומבאר בהדרושים⁶ דימין קאי על ימין שבא"א, ולמע' יותר, בחי' ימין שלמעלה מא"א (שהו"ע הרצון, כ"א), שהוא עתיק שכולא ימינא דלית שמאלא בהאי עתיקא⁷. דבחי' זו ישנה גם בזמן הגלות וכמש"נ⁸ ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל, אלא שבזמן הגלות היא בבחי' העלם שאינה מאירה בגילוי בנפש האדם, אבל כאשר האדם עובד עבודתו מצד ימין שבנפשו, העבודה מצד עצם נפשו (שלמע' מן הרצון,

* ביאורים נוספים הובאו לעיל במדור "כללות הפרק" ע' 7 ואילך.

(1) תהילים ס, ז.

(2) איכ"ר עה"פ. מדרש תהלים מזמור קלו. ועוד.

(3) איכה ב, ג.

(5) בסופו.

(6) בהבא לקמן ראה אה"ת שם ע' איסא ואילך. תרכ"ו שם (ע' רב ואילך).

(7) באיכ"ר שם: אחרית. אבל במדרש תהילים שם (ועוד) הוא כבפנים.

(8) לקו"ת סוכות עט, א ואילך. יהל אור לתהלים כאן. אה"ת פינחס שם, תרכ"ו שם.

(9) זח"ג קכ"ט, א. וראה שם רפט, א.

(10) תהילים קיח, טו.

מקיף הקרוב), שהו"ע הגורל, הנה עי"ז ותעמוד לגורלך לקץ הימין, שגורל שבאדם ממשיך גורל שלמעלה, דאתה תומיך גורלי כנ"ל, שהוא בחי' עתיק. והנה ע"י ימין, עתיק, נעשה ג"כ הושיעה ימינך וענני, שנגאל הימין דהשיב אחר ימינו שהיתה משועבדת. וזהו הקישור שבין ב' הענינים שבקץ הימין הא' ימין עצמה, שהיא עתיק כנ"ל, והב' קץ הימין דקאי על ספי' המלכות¹¹ (שלכן נקרא קץ ל' סוף ותכלית, כי תכלית וסוף ההמשכה דבחי' ימין הוא במלכות¹²) דספי' המל' היא למטה מכל הספירות, עד שרגלי' יורדות כו"¹³, עד לירידה בעולם התחתון שאין תחתון למטה ממנו. ודוקא בעבודה זו לגאול קץ הימין מירידתה למטה בא לידי גילוי ימין דותעמוד לגורלך לקץ הימין, עתיק, וע"ד משנת"ל דדוקא בעבודת הנסיונות, שהיא בענינים תחתונים ביותר, ובעיקר בנסיונות דדרא דעקבתא דמשיחא, שאז חושך הגלות הוא כפול ומכופל, באה לידי גילוי העבודה שמצד יחידה. וזהו הקישור בין נתת ליריאך נס להתנוסס גו' ללמען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני, כי ע"י עבודת הנסיונות נגאל הימין.

ד"ה נתת ליראך תשל"ו סה"מ מלוקט ח"א ע' קצח

(11) ראה אה"ת שם (ע' איסג ותרכו"ו שם (ע' רג) בשם הרמ"ז (לח"ב קס"א, ב) ומא"ר (אות ק, ג).

(12) אה"ת ותרכו"ו שם.

(13) משלי ה, ה. וראה ח"א קסא, ב. ובכ"מ. לקו"ת פרשתנו (פינחס) עה, ד. ובכ"מ.

קיד

למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני, ופירש בתרגום דידיך הם ישראל והוא מבקש שהם יחלצו בזכותו של יצחק, וממשיך בהפסוק, אחלקה שכם, ופירש בתרגום, בבני יוסף. וצלה"ב המשך הפסוקים, דקודם הפסוק למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני הנה מקודם לזה הוא אומר² נתת ליריאך נס להתנוסס מפני קושט סלה, ותרגם שהוא בזכותו של אברהם אבינו שבזכותו יש ענין הנסים, ואח"כ הוא אומר למען יחלצון ידיך, שהוא בזכותו של יצחק. שהחילוק עפ"י פשוט בין ענין הנסים לזה שיחלצון כו', דענין הנסים אין זה מורה שישנו איזה התנגדות וצרה שצריך לינצל ממנה, וכמו שארו"ל³ עשרה נסים נעשו לאבותינו בביהמ"ק, הרי לא הי' שם איזה מלחמה ומיצר שצריך נס לינצל מהמיצר, דכ"ז הוא בזכותו של אברהם, אבל בזכותו של יצחק, הנה גם כאשר יש צרה ומצוקה, ומ"מ יחלצון ידיך,

(1) תהלים ס, ז. מיוסד על ד"ה זה בסה"מ פר"ת ע' קיד.

(2) שם וא"ו.

(3) אבות פ"ה מ"ד.

דידידך הם ישראל, כדאי' במס' מנחות; יבא ידיד כו' ויתכפרו בו ידידים, דביהמ"ק הוא כפרה לישראל שהם ידידים.

ולהבין מהו ענין הידידות ומהו המעלה בזה, הנה ידידות הוא תוקף האהבה, ולהיות אשר כמים הפנים אל הפנים, יובן זה כמו שהוא בעבודת האדם לקונו, דבעבודת האדם יש ב' סוגי אהבה, אהבה כמים ואהבה כרשפי אש, דזהו ע"ד ההפרש בין העבודה דאברהם להעבודה דיצחק, דמדתו והנהגתו של אברהם הי' אהבה כמים, כמ"ש וזכור אב נמשך אחריך כמים, דאף אשר טבע המים הוא לחבר דברים נפרדים, דמים הו"ע הדביקות, דזהו ג"כ ענין האהבה, מ"מ הנה מזה עצמו שנקרא בשם אהבה כמים מובן מזה שאין בזה התלהבות והתלהטות כרשפי אש. דכללות הוא אהבה שעפ"י טו"ד, דלכן האהבה היא במדידה והגבלה, ולכן אין שייך לומר עלי' שהיא בלי גבול וכמעלת הזהב על הכסף, להיות שהיא בהגבלה דשכל. משא"כ אהבה כרשפי אש אמיתית הוא האהבה שלמעלה מטו"ד, שאין בה שום הגבלות, וכמו האש שפורץ כל הדברים המגדירים ועולה למעלה. ויובן ביותר החילוק בין ב' אהבות אלו, דהנה ידוע כללות החילוק בין אהבה ליראה, דאהבה הוא מצד קרוב ויראה מצד ריחוק דכמו"כ הוא בעבודה, דכאשר הוא מתבונן בהאלקות שבהתלבשות בעולמות וההתבוננות היא בטו"ד עד אשר תופס הענין בשכלו, אז הנה השגה זו היא כמו ענין דנהנה מזיו השכינה, ע"ד המלאכים שהמזון שלהם הוא זיו השכינה, היינו מה שמשגיגים האלקות המהוה ומחי' אותם וכללות העולם שבערך השגתם, דכמו"כ הוא גם בהנשמה, שההשגה היא חיותו, והאהבה היא כמו אדם האוהב את חיינו כמ"ש לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חיך, דע"י האהבה הוא מתדבק עם אלקות, אמנם זה במדידה לפי אופן השגתו שמשגיג. והיראה היא מצד הריחוק דוקא וכמו המלך שהוא רואה את המלך ויודע ממציאותו אבל אין רואין אותו כשהוא ערום ואין משתמשין בשרביטו מצד היראה, ומזה היא היראה, דכמו"כ הוא בעבודה, דכאשר הוא מתבונן בריחוקו מאלקות, שכל החיות שבעולמות אף שהוא רק בחי' הוד בלבד כמ"ש הודו על ארץ ושמים מ"מ ג"ז הוא בהתנשאות, הנה מזה תפול עליו היראה. אמנם כל זה הוא כאשר ההתבוננות היא בבחי' האלקות אשר בגדר השגה ותפיסא, אך כאשר ההתבוננות היא בפנימיות האלקות, בעצמות ומהות, דאז נעשה אהבה פנימית ויראה פנימית, הנה אז האהבה באה מצד ריחוק ויראה מצד קירוב. דכאשר הוא מתבונן איך אשר נשגב שמו לבדו ורק הודו על ארץ ושמים, ועאכו"כ עצמו"ה כו', הוא יודע ומרגיש אשר הוא נמצא בארץ צי' ועיף בלי מים, אז הוא מתעורר בתשוקה גדולה בלי

(4) נג, ב.

(5) ע"פ משלי כו, יט.

(6) תפילת גשם במוסף דשמע"צ.

(7) ראה תניא פ"ג.

(8) נצבים ל, ב.

(9) סנהדרין כב, א.

(10) תהלים קמח, יג.

גבול שהוא האהבה דבכל מאדך, שהאהבה היא למעלה מטו"ד כי ההתבוננות שבזה היא רק להסיר הדברים המעלימים והמונעים את האהבה אבל האהבה עצמה היא למעלה מטו"ד. ואהבה זו היא מצד הריחוק, שההתבוננות הוא בהאלקות שבהפלאה מהעולמות ובפרט בהעצמות אשר שם אין שייך לגמרי מציאות העולם, וכל המציאות היא רק הוא, כי רק הוא הוא אמיתית המציאות, שמצד זה הוא בא לבחי' אהבה דמי לי בשמים ועמך לא הפצתי¹¹ אז איך וויל נאר דיר אליין¹². והיראה היא מצד הקירוב אשר מתבונן איך שאת השמים ואת הארץ אני מלא¹³, שעצמו"ה בשוה ממש למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית¹⁴, הנה מזה יפול עליו יראה גדולה ביותר שלא לפי אופן הכלים שלו כלל. הנה אהבה זו שאינה בהגבלה דהשגה, שהרי האהבה היא מצד עצמו"ה שאינו בגדר השגה, הנה אהבה זו היא בתוקף, דזהו"ע הידידות שהוא תוקף האהבה, לא כהאהבה דאברהם שהיא אהבה כמים, כ"א אהבה כרשפי אש דוקא, אהבה בלי גבול.

וזהו מה שכתוב¹⁵ אשר קדש ידיד מבטן ופירש"י במס' שבת¹⁶ דידיד קאי על יצחק, דהנה אברהם אף שעבודתו היתה ג"כ בהאהבה דהלוך ונסוע הנגבה¹⁷, אמנם אהבה זו היא אהבה כמים שהיא בהגבלת הכלים, ואף אשר הי' מרכבה לאלקות כדאיתא בתניא¹⁸ אשר כל אבריהם וכל עניניהם הי' מרכבה, דזהו כמו עבודת האצילות, אמנם גם באצ"י הרי יש הכלים, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר¹⁹, שהוא בהגבלה, אמנם עבודתו של יצחק הוא בלי גבול, וכמו מעלת הכתר על החכמה. והנה עילוי זה הותחל בכללות עוד מאברהם, דלכן ניתנה לאברהם מצות מילה כדי אשר יצחק יהי' נולד מטיפה קדושה, דאף אשר גם קודם המילה הי' אברהם בבחי' קדש, לא קדוש (בוא"ו) כ"א קדש מלה בגרמיי²⁰, וכנ"ל שהי' בבחי' אצ"י, דבספירות היא ספירת החכמה שחכמה היא קדש²¹, מ"מ זה לא הספיק עדיין, כ"א הי' צריך ענין המילה דוקא, להסיר הערלה ועור הפריעה שאז הגיע למעלה מאצ"י, והי' תמים²², דבכל המדריגות שהי' לו מקודם, שנתגלה אליו האלקים וכו', הנה בכל זה לא הי' בו עדיין ענין התמימות, שתכלית השלימות והתמימות הוא בכתר שלמעלה מאצילות. ויובן זה, דהנה מצד האצילות יש נתינת מקום גם לקליפת נוגה ולמטה מזה, וראי'

(11) שם עג, כה.

(12) ראה דרמ"צ קלח, סע"א.

(13) ירמי' כג, כד.

(14) ראה סה"מ תשי"ד רד"ה ונחה עליו. וש"נ.

(15) נוסח ברכת מילה.

(16) קלז, ב.

(17) לך לך יב, ט.

(18) פכ"ג. ריש פל"ד.

(19) ספר יצירה פ"א מ"ד.

(20) חז"ג צד, ב.

(21) ראה חז"ב מג, ב. ועוד.

(22) לך לך יז, א.

ע"ז שהרי אור הקו בקע הפרסא עם חיצוניות הכלים דמל' דאצי²³ עד אשר בא גם בעוה"ז שרובו רע²⁴ והקליפות שולטים בו, וכמו הנפש שמחי' את כל אברי הגוף, גם האברים שיש בהם פרש וצואה ומ"מ מחי' גם אותם בפנימיות, דא"ז אשר הוא מתלבש בהפרש אך מ"מ הוא בהתלבשות בהאברים שיש בהם פרש, ובפנימיות ואין הפרש מניעה לזה, דכמו"כ יובן למעל' אשר חיצוניות הכלים דאצי', הנה הוא מחי' באופן פנימי גם העולם שיש בו ק"נ וגקה"ט, דכ"ז הוא מצד האצי', ולמעלה יותר מבחי' א"ק, מחיצוניות א"ק שהארתו הוא בדרך מקיף, אמנם מצד פנימיות א"ק שהוא פנימיות הרצון ופנימיות התענוג, הנה מצד זה גקה"ט ואפילו ק"נ מונעים. ומשום זה הנה בשביל לידת יצחק הי' צריך להיות מקודם ענין המילה, דהנה בחי' הפנימיות הוא כמו כח התענוג שהוא פנימי, ויצחק הו"ע התענוג כמ"ש²⁵ צחוק עשה לי אלקים, לכן בשביל לידת יצחק הי' צריך להסיר המום דערלה, אשר בעבודה הוא לכלות תאוות הגסות ולשנות לבוש הדק דקליפה שהוא בחי' אתכפיא אשר ע"י עבודה זו הוא והי' תמים, שע"ז אפשר להיות לידת יצחק דעבודתו הוא תוקף האהבה, בחי' ידיד. וזהו מ"ש בת²⁶ דמי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי', והיינו שמילה הוא למעלה מהוי'. דהנה מבואר בס"ק ובחסידות²⁷ אשר הד' אותיות הוי' הם באצי', יו"ד בחכמה כו' עד ה"א במל', אמנם מילה הוא למעלה מאצי', בחי' והי' תמים. ולכן נאמרה ג"כ והי', שהוא הד' אותיות דהוי' אלא שהאותיות הם בסדר הפוך, תחלה ו"ה ואח"כ י"ה, דהנה ארוז²⁸ אין והי' אלא שמחה, דהנה יו"ד הוא בחי' חכמה וה"א הוא בחי' בינה, דבכללות הוא העבודה דהשגה, אמנם ו"ה הוא עשי' בפועל, דוא"ו הוא לימוד התורה וה"א הוא קיום המצוות, הנה עתה הסדר הוא שבתחילה הוא ההבנה והשגה ואח"כ העשי' בפועל, אמנם לעתיד לבוא יתגלה אשר מעשה גדול²⁹, דזהו מה שוהי' הוא לשון שמחה, שהוא הגילוי דלעתיד, אך בכדי להגיע לזה הוא ע"י ענין המילה, שהוא הסרת כל ההגבלות, גם ההגבלה דשכל, אז מתגלה אשר מעשה גדול.

והנה זהו מעלת עבודת יצחק על עבודתו של אברהם, דעבודת אברהם הי' בגמ"ח והכנסת אורחים שהוא המשכה מלמעלה למטה, ולהיות שהוא המשכה מלמעלה יכולה להיות המשכה גם לא לפי אופן המטה ושלא יפעלו עליו, משא"כ עבודתו של יצחק הוא חפירת בארות, לגלות המים חיים בדרך עלי' מלמטה למעלה

(23) ראה אגה"ק ס"כ.

(24) ראה ע"ח שער ציור עולמות (שמ"ג). שער סדר אבי"ע (שמ"ו) פ"ד. הקדמה לדרוש הקליפות (שמ"ח) פ"ג.

(25) וירא כא, ו.

(26) נצבים ל, יב. תקוני זהר בהקדמה ב, ב. שם ת"ע קלא, א. וראה תו"א ואוה"ת ס"פ לך לך.

(27) ראה שערי קדושה להרח"ו ח"ג ש"א. תניא אגה"ת פ"ד.

(28) ראה ב"ר פמ"ב, ג. לקח טוב ואתחנן ו, י. אור תורה להח"מ ר"פ תבוא. לקו"ת ראה ל, ד. אוה"ת נ"ך ע'

תשד.

(29) ראה קידושין מ, ב. וראה סה"מ תקס"ז ע' שט ואילך. אוה"ת ואתחנן ס"ע רמו ואילך. רעו ואילך. שב

ואילך. ביאוה"ז להצ"צ ע' תעט ואילך. ובכ"מ.

(30) ח"א קמב, א.

(31) יתרו יט, כ.

ולהסיר את כל הדברים המעלימים על המים חיים, דהנה בעבודה זו עולים מההגבלה של המטה ואדרבה מעלים גם את המטה למעלה. וזהו מ"ש בזהר³⁰ דאברהם דא אור ויצחק דא חשך. ולכאורה א"מ מהו המעלה בחושך, אך הענין הוא, דבאופן הזיכוך והבירור יש ב' אופנים, בירור מלמעלה למטה, דזהו"ע האור, עבודת אברהם, ובירור מלמטה למעלה, דזהו בחי' חושך, עבודת יצחק. והטעם מה שאומרים על זה הלשון המשכה, הנה ידוע שיש ב' אופני עליות, עליית האורות ועליית הכלים, דעליית האורות הוא כמו העליות שבער"ח ובער"ה עד התקיעות והתפלות דר"ה, שאז הוא עליית האורות למקורם והכלים נשארים למטה, דלגבי הכלים הוא חושך ולגבי האורות הוא אור, ואין זה תכלית הכוונה כ"א התכלית היא שגם הכלי עצמו יתברר ויזדכך עד שתעלה למעלה, דזהו מה שנקרא בשם המשכה בדרך מלמטה למעלה, שהוא בירור ועליית המטה שעולה למעלה ונמשך בו האור, והוא ע"ד ההפרש בין מ"ת והגילויים דלעתיד, דאף אשר שניהם גילוי אלקות מה שנגלה עליהם בכבודו ובעצמו, מ"מ הנה במ"ת כתיב³¹ וירד הוי' על הר סיני בלי הכנה כדבעי של המטה, והיינו שהגילוי אינו שייך להמטה מצד מצבו, משא"כ לעתיד הנה כל הגילויים שיתגלו לעתיד יתקיימו בהמטה לפי שגם המטה עצמו יתברר ויזדכך עד אשר יהי' וראו כל בשר כי פי הוי' דיבר³². וזהו עבודתו של יצחק שנק' בשם ידיד ולעתיד יאמרו ליצחק דוקא³³ כי אתה אבינו, דלהיות אשר לעתיד יהי' עליית הכלים כנ"ל, הנה זהו ע"י עבודתו של יצחק דוקא בדרך מלמטה למעלה, צחוק עשה לי אלקים שהוא בירור דבר ההפכי, שע"ז ישנו גילוי העונג למעלה, וגם הכלי להיות שהוא בזיכוך הנה גם הוא יכול לקבל בתוכו גילוי העונג באופן פנימי.

והנה, כמו שעבודת יצחק חלוקה ונעלית על עבודתו של אברהם, הנה כמו"כ גם בהמשכות שהמשיכו בעבודתם, חלוקים הם. דהנה בהאלקות שבעולמות יש בכללות ב' סוגים, ממכ"ע וסוכ"ע, ולמעלה יותר הוא בחי' קו ורשימו, שבכללות הוא ב' התנועות דאי' בת"ז³⁴ למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית. ויובן זה כמו שהוא באדם התחתון, הנה אנו רואים שיש בו ב' כחות, וכמו בשכל הרי יש כח הגילוי של השכל, שמצד כח זה יתגלה השכל בלי גבול, אמנם כאשר יתגלה כמו שהוא בלי גבול הנה אז לא יהי' בתפיסא והשגה מאחר שהוא בלי גבול, וגם כאשר יתצמצם שיהי' בהשגה ותפיסא, מ"מ להיות שאין בזה עדיין ההגבלה הראוי' להיות, ילך בדרך עקלתון, וגם אם יתצמצם יותר שלא ילך בדרך עקלתון, מ"מ לא יוכל להכריע. דהנה בהשכל יש בו נטי' לימין ולשמאל, ובכדי שיוכל להכריע צריך שבכל אחת משתי הפנים יהי' בהגבלה כדי שיהי' נתינת מקום גם לסברא השני', שהסברא לזכות תהי' בהגבלה ויהי' נתינת מקום להסברא דחוב, והסברא דחוב יהי' בהגבלה כדי שיהי' נתינת מקום להסברא דזכות, אבל כאשר הסברא היא בלי גבול, לא יהי'

(32) ישע"י מ, ה.

(33) שבת פט, ב.

(34) ראה סה"מ פר"ת שם ס"ע קיח - בשם הגהות הרמ"ז באוצ"ח.

(35) תנחומא נשא טו. תניא פל"ו. ועוד.

ההכרעה ולא יבוא על אמיתית השכל, ובכדי שיהי' בהשגה ותפיסא וילך בדרך הישר ויהי' ההכרעה, מוכרח להיות כח ההעכבה של השכל. ומזה אשר כח ההעכבה הוא מעכב את כח הגילוי, מזה עצמו מובן שהוא גדול מכה הגילוי ומושרש בעומק יותר בהנפש מכה הגילוי, דלכן הוא יכול לעכב אותו. וכמו שהוא בכח השכל, כמו"כ בא בכללות גילוי הכחות מהנפש, שיש בזה כח הגילוי ויש בזה כח הגבול וההעכבה, דכה הגבול הוא נעלה ביותר, שלכן הוא מגביל את כח הגילוי. וכמו"כ יובן למעלה בהב' תנועות דלמעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, אשר התנועה דלמטה מטה עד אין תכלית שהוא הגילוי דאלקות שהוא עד למטה מטה, הנה בתנועה זו לא ניכר התוקף דאלקות כמו שהוא בהתנועה דלמעלה מעלה עד אין קץ, שהרי הוא מגביל גם בהלמטה מטה. וכמו"כ הוא בקו ורשימו שהוא גילוי והעלם, הנה הרשימו הוא למעלה יותר, שהרי הקו נמשך מהעיגול שנגע בו הצמצום והרשימו הוא רושם מכללות האור, גם מהאור שלא נגע בו הצמצום. ומה שמובא לפעמים³⁶ שאדם הישר נמשך מבחי' שלא נגע בו הצמצום, הנה זהו כמו שהקו נמשך מבחי' ת"ת הנעלם, שהו"ע נעלה יותר בהקו, והוא פנימיות הקו, אך הקו כמו שהוא בא למטה מטה עד אין תכלית, הנה זה נמשך מבחי' מל' דא"ס שבאור זה נגע בו הצמצום, וא"כ הרי הרשימו הוא נעלה יותר, להיות שההעלם שרשו למעלה מהגילוי. והנה מהרשימו שהיא העלם נתהוו ממנה הכלים, לפי שהרשימו עצמה ענינה העלם, הנה בהכלים דוקא הוא תכלית הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים³⁷. אמנם תכלית הכוונה וגם שיהי' בגילוי מעלת הכלים הוא ע"י שהכלי בטל להאור ונעשה כלי אליו עד אשר הוא מתאחד עמו, הנה עי"ז דוקא נתגלה מעלת הכלי ותכלית הכוונה, ונמשך בו גם האור שלמעלה מהכלים עד עצומ"ה, וכנ"ל בענין בירור המטה, שהעבודה היא עם המטה בדרך העלאה דוקא. וזהו מ"ש אשר קדש ידיד מבטן, ואיתא בסה"ק³⁸ דבטן הוא יסוד בינה, שהחילוק בכללות בין חכמה לבינה הוא שהחכמה היא אורות בלי כלים ובבינה הוא התחלת הכלים, אמנם הכלים כמו שהם בבינה, הרי הוי' בנקוד אלקים הוא בבינה, היינו שהאורות וכלים הם בשם אחד והכלים הם בנקוד דוקא שהנקוד הוא העלם לגבי האותיות, היינו שהאורות והכלים הם ביחוד והכלים הם בביטול להאורות, דזהו עבודתו של יצחק שעבודתו היא בכלים להעלותם ולגלות בהם הוי', דבזה משלים הכוונה דדירה בתחתונים, ולכן נקרא ידיד.

והנה מצד עבודתו של יצחק הנה גם השכר הוא מדה כנגד מדה, אשר בזכותו של יצחק יהי' למען יחלצון ידידך. דבזכותו של אברהם שעבודתו היא מלמעלה למטה, הנה בזכותו הו"ע הנסים שהוא המשכה שלמעלה מהטבע בלי התחשב עם מצבו של מטה, אבל בכדי אשר גם בעת צרה שהוא מצד העלמות והסתרים ששרשה הוא מצד הגבלות הכלים, הנה גם אז יהי' יחלצון, הנה זהו בזכותו של יצחק דוקא שעבודתו היא בדרך העלאת המטה. וכמו"כ הוא גם בראשי ישראל דאף אשר ענינם

36 ראה סה"מ פר"ת ס"ע קיט - בשם היאיר נתיב במאו"א מע' ב' אות י"ח (מהת"ז).

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

82

הוא להאיר אור בעולם ולזאת עבודתם מצד עצמם הוא בדרך המשכה, מ"מ הנה בכדי שיהי' למען יחלצון ידידיך אלו ישראל משו"ו הי' בהם גם העבודה בדרך העלאה, ובזכותו של יצחק וואס ער האט צובראכן מיט מס"נ אלע העלמות והסתרים, יהי' למען יחלצון ידידיך אלו ישראל, ואחלקה שכם בבני יוסף, וכמו הראש שממנו נמשכת חיות לכל האברים עד מטה מטה בכל הקומה שלימה, כמו"כ מס"נ הלזה פועל לכל השייכים אליו ולכל ישראל תוספות כח והתחזקות בעבודה, אויף דורכטאן בעולם שיעשו ממנו וע"י דירה לו יתברך בתחתונים.

ד"ה למען יחלצון תשי"ד סה"מ תשי"ד ע' 147, בלתי מוגה

קטו

און אָט דאָס איז די וועג מיט וועלכע דער רבי דער שווער איז געגאַנגען, ווי ער האָט געזאָגט אז ער איז אַלעמאַל געווען אַ בעל חוב, וואָרום וויפל געלט ס'איז ניט געווען האָט מען געזען אז די הוצאה זאָל זיין נאָך אַ גרעסערע, אָבער דערפאַר איז געווען די צווייטע זאָך, וואָס דער רבי האָט מסיים געווען, אַז ער איז ח"ו קיין מאָל ניט געווען באַנקראַט.

וואָרום בשעת מ'גייט מיט דעם אויבערשטן, און מען באַווייזט דעם אויבערשטן די וועג, אַז מ'קוקט ניט אויף קיינע העלמות והסתרים במילא נעמט מען דאָך אַרויס דעם ניצוץ פון דעם נסיון, איז אָט דעמולט ווערט דאָך דער נסיון כלא הי', ביז אַז עס ווערט אין בו ממש. און וויבאַלד אַז אין דעם ניצוץ "ליגט" דאָך דער "כל הגדול גדול ביותר", איז דאָך "יורד למטה מטה ביותר" - במילא ווערט דערנאָך די הכנסה בדרך הצלחה מופלגה.

נאָר וואָדען, פונקט אַזוי ווי אין אַ נסיון, איז דאָך ניט דער סדר אַז מ'שטעלט פריער אויס אַ תנאי אַז איך גיי אויף דעם נסיון ע"מ שיעשה לי נס, נאָר מען דאַרף גיין "נתת ליראיך נס" - מ'גייט אויף דעם נסיון "מפני קושט סלה", דערפאַר וואָס דער אמת איז אַזוי, און אויב ס'איז אַ נסיון איז דאָך דאָס אַנטקעגן דער רצון הבורא, און דערפאַר ווערט מען דערפון ניט נתפעל דערפאַר וואָס דאָס איז העדר המציאות.

דערנאָך האָט מען דעם צווייטן פסוק, די הבטחה "למען יחלצון ידידיך", אַז דערנאָך וועט זיין אַז ס'וועט בדרך ממילא מקויים ווערן אַז מ'וועט זען ווי אַזוי דער נסיון איז גאַרניט, און ס'וועט זיין הצלחה מופלגה.

משיחת י"ג תמוז תשי"א, בלתי מוגה

קטז

"למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני":

מכיון שכל אחד ואחת מכם הוא "ידיד" של הקב"ה (ע"י ההנהגה באופן המתאים לכך) - אזי נפעל הענין ד"הושיעה ימינך וענני", היינו, שהקב"ה

מושיט לו ואוחזו ביד ימינו, ועונה על כל בקשותיו בכל המצטרך, ונותן לו את כל עניניו ביד ימין - מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

משיחת י"א סיון תשמ"ג, בלתי מוגה

קיז

"למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני":

"ידידך" קאי על ישראל, שכל א' מהם הוא "ידיד" של הקב"ה, וכדאיתא בגמרא (מנחות נג, ב) "יבוא ידיד כו' ויבנה ידיד כו' ויתכפרו בו ידידים כו' ידידים אלו ישראל".

וזהו "למען יחלצון ידידך", היינו, שבנ"י ("ידידך") נחלצים מכל צרה, ובכללות - צרת הגלות, ויוצאים מן המיצר אל המרחב, ובאופן ד"הושיעה ימינך וענני", היינו, שתמורת הענין ד"השיב אחור ימינו" (שכתוצאה מזה הי' כללות ענין החורבן, ועד למצב שעכו"ם מרקדין בהיכלו כו') - מחזיר הקב"ה את ימינו, ובאופן ד"הושיעה ימינך וענני".

ויש לקשר זה עם כללות הענין דברכת כהנים ("יברכך ה' גו' יאר ה' פניו אליך וגו') שבפרשת השבוע דמינ"י אולינן - מכיון שהענין ד"ירא ה' פניו אליך גו"י מורה שיהודי הוא בבחי' "ידיד" להקב"ה.

[ולהעיר - שבמאמר דשבת זו (ד"ה וידבר גו' כה תברכו דש"פ נשא) נתבאר רק ההוספה ד"ויחונך", שזוהי המשכה באופן דאתעדל"ע, למעלה ממדידה והגבלה, ולמעלה אפילו מן האתעדל"ת, ואילו בנוגע לעצם הענין ד"ירא ה' פניו אליך" - מבואר בלקו"ת שזוהו הענין דאתעדל"ע הנמשכת ע"י האתעדל"ת, היינו, המשכת כל עניני התורה ומצוותי' לאחרי וע"י עבודת התפילה].

ולאח"ז נפעל הענין ד"ישא ה' פניו אליך", בחי' נשיאת כפים שלמעלה אפי' מהבחי' ד"ירא ה' פניו אליך ויחונך", וכמארוז"ל שמכיון שבנ"י מדקדקים על עצמם כו', באופן של הידור מצוה, עי"ז נפעל הענין דנשיאת פנים.

"וישם לך שלום", היינו, שמקבלים גם את ה"כלי" [ע"ד הענין ד"הוא יכלכלך", כידוע הפירוש בזה שהקב"ה נותן גם את ה"כלים" כו'] להמשכת כל ברכותיו של הקב"ה - כמארוז"ל "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום" [שזוהו כללות ענין התורה, על"י נאמר ה' עוז לעמו יתן גו', כמבואר במדרו"ל]. ועד לתכלית השלימות בענין השלום - בגאולה העתידה, כמבואר בדרושי אדמו"ר האמצעי שאמיתית ושלימות ענין השלום יהי' לעתיד לבוא.

ב. וזהו הפירוש הפנימי בכללות הענין ד"נתת ליראך נס להתנוסס", ובהמשך לזה "למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני" - בהוספה על המדובר לעיל לילדי

קובץ י"א ניסן שנת הק"ח

84

ישראל, "צבאות השם".

ומובן, שכללות הענין שייך גם לילדי ישראל:

בנוגע לקבלת התורה ("נתת ליראך נס להתנוסס") - הרי התורה ניתנה באופן של ירושה ("מורשה קהלת יעקב") אפילו לקטן שנולד זה עתה, ואדרבה: בנינו ערבים בעדינו, היינו, שגכללות הענין דנתינת התורה הי' בזכות ילדי ישראל הקטנים.

ובנוגע לענין הגאולה ("למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני") - הרי נוסף לזה שכל אחד ואחת מילדי ישראל הקטנים יוצאים מהגלות בתוככי כלל ישראל, ישנו גם הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גו' להשבית אויב ומתנקם", היינו, שע"י לימוד התורה (שנקראת "עוז") של ילדי ישראל, "עוללים ויונקים", נפעל הענין ד"להשבית אויב ומתנקם", ועד לשלימות שבוה - באופן ד"מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך", היינו, שעוד בזמן הגלות פועלים ילדי ישראל מעין ובדוגמת ענין הגאולה.

ומזה מובן גודל העילוי הנפעל בכנס של "צבאות השם":

כאשר ילדי ישראל הקטנים, "עוללים ויונקים", מתאספים יחדיו "כאיש אחד בלב אחד", ועומדים מוכנים לקיים את רצונו של המפקד העומד בראש "צבאות השם" - הרי זה מעורר את גילוי אהבת הקב"ה לבנ"י ("בחביבותא תליא מילתא") באופן נעלה ביותר, כמ"ש "כי נער ישראל ואוהבהו", "זכרתי לך חסד נעורייך".

ועי"ז נפעל הענין ד"יחלצון ידידיך" - היינו, שמתבטלים כל הענינים הבלתי-רצויים, "להשבית אויב ומתנקם" "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" עד ליציאה מכללות ענין הגלות (גלות פנימי וגלות חיצוני),

ובאופן ד"הושיעה ימינך" - יד ימין דוקא, בחסד וברחמים, "וענני" - היינו, שהקב"ה עונה לתפילתם של ישראל שמתפללים כמה פעמים בכל יום: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . כי לישועתך קוינו כל היום", ואפילו בשבת ויו"ט שאז נמצאים במצב שלמעלה מכללות ענין של גלות - מתפללים: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים".

וענין זה ("וענני") נפעל באופן ד"טרם יקראו ואני אענה" - דמכיון ש"הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין" (רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה), נמצא שאצל כל בני ישנו העילוי דבעלי תשובה, והרי בנוגע לבעל תשובה פוסק הרמב"ם (שם ה"ז) ש"צועק ונענה מיד, שנאמר והי' טרם יקראו ואני אענה".

וכאמור - "מיד הן נגאלין", ובאופן ד"קהל גדול ישו בו הנה" - "ישו בו" גם מלשון תשובה, ובאופן ד"שמחת עולם על ראשם", במהרה בימינו ממש.

משיחת ליל י"ב סיון תשמ"ג, בלתי מוגה

קח, ז - למען יחלצון ידידך הושיעה ימינך וענני 85

קיה

וכדי להדגיש את ענין השמחה,

- שזהו ענין עיקרי בעבודת ה', וקשור גם עם היציאה מהגלות, כי עי"ז שבנ"י מוסיפים בקיום התומ"צ מתוך שמחה, היפך מ"ש "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וטוב לבב", הנה עי"ז מתבטלים כל הענינים המוזכרים בפסוקים הנ"ל (כללות ענין הגלות) ונפעל הענין ד"יחלצון ידידך", היינו, שיוצאים מהגלות הפנימי (באם ישנו ח"ו), ועאכו"כ יציאה מהגלות החיצוני, ובאופן ד"הושיעה ימינך וענני", "טרם יקראו ואני אענה" (כנ"ל סכ"ג) - נסיים בניגונים הידועים, ניגוני שמחה.

וביחד עם זה - קבלת החלטה טובה לקיים את הציווי ד"מעלין בקודש", ובאופן ד"אין להם מנוחה", היינו, שלא מסתפקים במצב ההווה, אלא משתדלים תמיד להעלות בקודש, לדרגא נעלית יותר.

ומכיון ש"הושיעה ימינך וענני" - בודאי מצליחים בכל זה.

משיחת ליל י"ב סיון תשמ"ג, בלתי מוגה

קח, ח - אלקים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד כ"ק אדמו"ר הצ"צ

קיט

אלקים קדושים הוא. בירושלמי פ"ט דברכות ה"א אלקים קדושים המה אין כתיב כאן אלא אלקים קדושים הוא כו' בכל מיני קדושות, דרכו בקדושה דבורו בקדושה וישבו בקדושה חשיפת זרועו בקדושה אלקים נורא ואדיר בקדושה, דרכו בקדושה אלקים בקדש דרכך תלים ע"ח, הלוכו בקדושה הליכות אלי מלכי בקדש, מושבו בקדושה אלקים ישב על כסא קדשו, דבורו בקדושה אלקים דבר בקדשו, חשיפת זרועו בקדושה חשף ה' את זרוע קדשו, נורא ואדיר בקדושה מי כמוכה נאדר בקדש רבות בראשית פ"ח. של"ה קס"א א' ענין לה"ק מזה יובן דבורו בקדש, וע' ס"פ כ"ב שזהו ענין והייתם קדושים לאלקיכם. עמה"מ ש"ו ספ"ז שט"ז פ"ו.

אוה"ת נ"ך ע' 1

קח, ט – לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי כ"ק אדמו"ר הצ"צ

קכ

ובזה יובנו כמה פסוקים שנו' חקיקה כמ"ש הן על כפים חקתיך כו', לבי לחוקקי ישראל כו', במחקק במשענותם (תהלים ס') יהודה מחוקקי (ישעי' ל"ג) ה' מחוקקנו, כי שרשן מבחי' אותיות החקיקה. וזהו התשכח אשה עולה כו' גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך, דאע"פ שעובר ירך אמו הוא וברא כרעא דאבוה, הרי אח"כ נעשה דבר נפרד ממנה ושייך ע"ז שכחה, אבל אנכי לא אשכחך כיון דעל כפים חקתיך מבחי' אותיות החקיקה שהן דבר א' ממש עמו כביכול כמו הטפה במוח האב כו', ולכן ארו"ל ואנכי היינו מעשה סיני דהיינו גילויי בחי' אנכי במ"ת, שזהו בחי' אותיות החקיקה שבלוחות.

אוה"ת ויקרא ע' תתקכו ואילך

קכא

מד"ר נשא פי"ד דרנ"ו ע"ג ד"א לי גלעד כו' אליהו שמגלעד הקריב באיסור במה כו' אני הוא שאמרתי לו שיעשה כך שנאמר ובדברך עשיתי כו' וכ"ה במדרש רבה בקהלת בפסוק ידעתי כי כל כו' והיינו שהקריב בחוץ שחוטי חוץ שזהו הפך התורה שהקרבות הן בבהמ"ק דוקא כידוע ענין בהמ"ק שהוא בחי' גבוה מאד בחי' קדה"ק כו' ועוד כמ"ש גדול הוי' כו' בעיר אלקינו אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו כו' ששם דוקא יכול להיות המשכת ריח ניתוח להוי' וכמ"ש והוי' בהיכל קדשו כו' היכל גימט' אד', ולכן הכהנים ששימשו בבית חונוי שלא בעיר אלקינו הם כבעלי מומין מו"ם גימט' אלקים יניקת החיצונים משם אלוקים כי בבחי' חוץ א"א להיות ריח ניתוח להוי', אלא שזהו הרבותא ובדברך עשיתי ע"י המשכה וגילויי מבחי' שלמעלה מהתורה (ע"ד שאלו לתורה נפש החוטאת כו' שאלו להקב"ה ר"ל בבחי' שלמעלה מהתורה) כמו שירדה בצמצומים בבחי' או"פ חצבה עמודיה שבעה ז' מדות כו' ושרש זה ע"פ קו המדה כמ"ש בביאור בשעה שהקדימו שמשם נמשך להיות זה כשר זה פסול אבל ע"י גילויי ובדברך מל' דא"ק ששם כחשיכה כאורה חוץ ופנים שוין כי הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. ובמ"א כתבתי כי הנה פי' רז"ל הפסוק כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום קאי על התשובה שהוא בחי' אשר אנכי מצוך העלאת מ"ג למקור המקיפים כו' משא"כ המצות נקראו מצות הוי' אור פנימי ועז"נ לא בשמים היא לומר מי כו', כי הנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה סולם דא צלותא או כנס"י ומלאכי אלקים הם המצות כו' עולים בו כו' וע"ד ישמחו השמים ר"ת י"ה אבל התשובה לא בשמים היא אלא מבחי' את השמים ואת הארץ אני מלא. והנה סולם זה הכבש ראשו מגיע השמימה ריח הקרבנות כו' לכן הקרבנות דוקא בבהמ"ק בחי'

קח, ט - לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי 87

סולם אבל אליהו הקריב בחוץ י"ל ב' טעמים א' שהוא עצמו הסולם כמ"ש מהרמ"א פ' ויצא בענין יעקב לכן הי' צריך לזה זכות אבות שלהם ניתנה הארץ, גם כמ"ש ע"פ אתהלך לפני ה' בארצות החיים כו' ארצות החיים וא"כ אפ"ל אליהו יכול להמשיך מארץ עילאה, הב' שאליהו המשיך בחי' תשובה שלכן נאמר ב"פ הוי' הוא האלקים שבבחי' זו א"צ לסולם כנ"ל, לכן יוכל להקריב בחוץ ואדרבה ע"ז נאמר אמצאך בחוץ אשקך אלא שאח"כ אנהגך ואביאך אל בית אמי כו', ואפ"ל עד"ז הפרה אדומה שנעשה מחוץ למחנה שהוא בחי' תשובה. והנה ענין לי גלעד כענין עד הגל הזה שהוא הפרסא המפסיק בין יעקב ללבן עיין מזה בסידור שער ל"ג בעומר ע"פ עד הגל, ואליהו שהקריב בחוץ וזהו חוץ להפרסא ואעפ"כ לי גלעד כו' ועמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה הסיבי עיניך מנגדי בענין שגלשו מהר גלעד, משם מובן שזהו הר ומסך ומבדיל בין הקדושה ובין הסט"א וזהו הרבותא לי גלעד שאפילו בחוץ יכול להיות גילוי וע' עוד בלק"ת סד"ה שובה ישראל דרוש הראשון בענין הרי בתר כו' ואפ"ל עוד דוגמא לזה ממ"ש בת"א סד"ה לבסומי בפוריא בענין פורים שהוא כמו יוהכ"פ בחי' גורל והנה בחי' ביוהכ"פ הי' בחי' זו בקדה"ק דוקא ובפורים הי' בחי' זו במדי כו', וע' מזה ג"כ סד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון וזה הי' רק לפי שעה לכן נקראת המגילה אגרת אף שנקראת ג"כ ספר וענין האגרת שקורין אותו לפי שעה ואח"כ א"צ לו וגם לפי שעה הי' ההמשכה בבחי' פרס ומדי ז' נערות אסתר ואח"כ נסתלק כו', משא"כ ס"ת זהו דבר קיים לעולם, ועד"ז מה שהקריב אליהו בהר הכרמל זה הי' הוראת שעה אבל הקרבנות בבהמ"ק זהו דבר הקיים לנצח כמו"כ יובן בעינין הקרבן ובדברך עשיתי וע' בסידור על פסוק ישלח דברו וימסם דפי' דברו יש לפרש ג"כ מ' דא"ק כו'.

אוה"ת נ"ך ע' ע ואילן

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

קכב

פ"ב דיומא דך"ו ע"א אמר רבא לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא דאתי משבת לוי או משבת ישכר, לוי דכתי' (דברים ל"ג) יורו משפטיך כו', ישכר דכתי' (דה"א י"ב) ומבני ישכר יודעי כו' ואימא יהודה דכתי' (תהלים ס') יהודה מחקקי, אסגוקי שמעתתא אליבא דהלכתא קאמינא, והקשה בתדא"ג ממארז"ל בסנדהרין דצ"ג מדטד דוה' עמו שהלכה כמותו בכ"מ כנ"ל וה"נ אמרינן בעירובין דוד דגלי מסכת כו', ותי' שהיינו דוד גופי' שהי' מלך, אבל שאר אנשי' הגם שהיו חכמים לא זכו להיות הלכה כמותם, משא"כ לוי וישכר.

סה"מ תרכ"ז ע' רפ

קח, י – מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת אתרועע האריז"ל

קכג

נעילת הסנדל של עור ביי"ה אסור, דע, כי הקליפות הם מנעל השכינה, והוא סוד פסוק והדריך בנעלים. וגם ז"ס, על אדום אשליך נעלי. ואע"פ כי גם יש לה מנעלים אחרים, והוא סוד מטטרון וסנדלפון, אמנם הם נעלים של שבת וי"ט.

פנ"ח, שער יום הכפורים, פרק ד

קכד

וילך בלעם עם שרי בלק ר"ת ובעש"ב ירמוז כי לקח עשבים לעשות בהם כשפים כנגד ישראל וכנזכר בספר הזוהר בפ' בלק על פסוק מואב סיר רחצי בענין אותה קדירה מליאה עשבים וכשפים נטמן תחת הקרקע וכנזכר שם בספר הזוהר בענין כחות העשבים.

עץ הדעת טוב, פרשת בלק

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

קכה

מה יפו עוז והדר לבושה מהלבושים נמשך תפארת ת"ת עולה עד הכתר, ועד"ז גם היופי בנעלים שיהי' יפו פעמיך, ע' תלים סי' ק"ח יו"ד ע"פ על אדום אשליך נעלי ובפירש"י שם, ועפ"י י"ל שע"ז מה יפו פעמיך בנעלים כי הנעל הוא מט"ט והוא שרו ש"ע ע"כ ע"י יוכנע אדום אל דוד וכמו"כ ביצ"מ נא' קח מטך כו'.

אוה"ת שה"ש ע' תרא

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

קכו

והענין כי מצוה ל' צוותא וחיבור שבהם חיבור המאציל א"ס ב"ה שיאיר בע"ס דאצ"י, וכמו"כ עשר יריעות המשכן כי רש"י ז"ל פי' ע"פ עלי פלשת התרועעי, התחברי, ובשורש ישע פי' יריעה ל' ריעות או רועה, והיינו כענין ריעי

קח, י - מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת אתרועע 89

האהובים מדות שלמעלה מהשכל, שאין שם התחלקות, גם המל' נק' יריעה והיינו שמחברת אצ"י עם ב"ע ונעשית עתיק לבי"ע, וזהו נוטה שמ"י כיריעה, וגם ע"ס נק' עשר יריעות כי ע"ס זהו להיות התחברות אין סוף לבי"ע, וז"ע עשר יריעות המשכן ג"כ.

ד"ה ועשו לי מקדש תרל"ב

קכז

זוה"ע יריעות המשכן כי יריעות הוא מלשון חיבור כמ"ש עלי פלשת התרועעי ופרש"י מלשון ריעות וחיבור, ויריעות נקראים המצות כי על כל מצוה אנו מברכים אשר קדשנו כו' וצונו מלשון צוותא וחיבור כי המצות שרשם מרצה"ע ב"ה וע"י שמקיים המצוה ע"ז מתחבר לרצה"ע ב"ה, וגם לפי הפי' מלשון ריעות ואהבה וחיבה ג"כ אתי שפיר כמ"ש שמח תשמח ריעים האהובים שהוא מדות שבכתר והמצות הם לבושים לנפש וזהו המקיפים, וא"כ ישנו במצות כל הבחי' שהיו במקדש המקיפים והפנימים.

ד"ה ועשו לי מקדש תרל"ב

קח, יג - הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם
הבעש"ט

קכח

מהבעש"ט זלה"ה פי' על מה שאמרו בוהר שדנין את האדם בכל היכל והיכל ומגרשין אותו מהיכל פירוש כי הדיבורים נקראים היכלות שהשכל שורה בהן והאדם המתפלל הוא הולך מאות לאות ומתיבה לתיבה וכשהוא אינו כדאי מגרשין אותו והיינו שזורקין לו מחשבה זרה וממילא הוא בחוץ וזהו וימלוך באדום בלע בן בעור אדום נקרא התלהבות האדם שמתפלל בהתלהבות לשון אדמה לעליון דומיה תהלה והבן ושולטת עליו מ"ו נקרא בלע לשון כריתה בן כשהוא מבין את זאת המ"ז מה היא בעור מבער אותה שמכחה בא להתלהבות הבורא ית' כידוע ושם עירו כלומר מפני מה נתעורר עירו לשון התעוררות דנהבה שנותן את דעתו ומשים אל לבו שזהו נתינת הדין ר"ל שדנין אותו וזהו פירוש הבה לנו עזרת מצר שתהא העזרה באה מכח הצרה בתפלה צריך לשים כל כחו בהדיבורים וילך כך מאות לאות עד שישכח מגופניות ויחשוב שהאותיות מצטרפים ומתחברים זע"ז וזהו תענוג גדול דמה אם בגשמיות הוא תענוג גדול מכ"ש ברוחניות וזהו עולם היצירה ואח"כ יבוא לאותיות המחשב' ולא ישמע מה שהוא מדבר וזהו בא לעולם הבריאה ואח"כ הוא בא למדת אין שנתבטלו אצלו כל כוחותיו הגשמיים וזהו עולם האצילות מדת חכמה.

כש"ט סרפ"ז

הרב המגיד

קכט

זוה ויסעו ממרה ויבאו אלימה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם מים המרים נקרא השכל שבמדריגת התחתונים מים התחתונים בוכים אנן בענין למהוי קדם מלכא וזהו כמו מי סוטה הנלקח מקרקע המשכן בשבירה ואם לא ניתן מחשבתו נהפך המחשבה זרה אצלו זרע שמכחה מתחזק לעבודתו ית' כידוע דבכל רע יש דבר טוב אבל עם הוא נטמא ר"ל שמחשבתו אינה זכה אזי ח"ו רע לו וזהו ויבאו מרתה שנפלו לדבר רע ולא יכלו לשתות כי מרים הם פי' העם לא היו טובים דאם היו כדאי אדרבה הי' באה להם משם טובה יתירה דכל דין יש בתוכו חסד ואם היו שוברים את הדין הי' בא להם טוב וזהו ויסעו ממרה ויבאו אלימה דאותיות אלימה הוא אותיות אלקים רק הצירוף הוא כך אלימה נקרא דבר שהחסד שבו אינו מושג וזהו אלי הוא החסד שאינו מושג ואלי לשון אל י' החסד הנמשך מהחכמה הי' וזה פי' הבה לנו עזרת מצר שתהא העזרה באה מכח הצרה.

לקו"א 90ה

קל

ויסעו ממרה ויבאו אלימה. פי' ע"ד וילכו שלשת ימים ולא מצאו מים. ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. ארץ אוכלת יושביה היא. ויאמרו כי עלה נעלה. למשל דאיתא בתיקונים שהקב"ה ברא העולמות בשביל התגלות המדות. למשל אהבה ויראה כלולים בהמחשבה. רק האהבה היה מקודם ישינה. וכשבא לפני האדם בנו החביב נתעורר בתוכו אהבה ובאהבה כלולים כל המדות מחמת אהבת אדם שונא את שונאו וכל המדות כידוע ומחמת אהבה מדברים דיבורים של אהבה ואפילו דיבורים אחרים מדברים עמו מחמת אהבה. כמו גבי שאול שדיברו עמו מכח יפיו וסוף מעשה במחשבה תחילה למשל אם אני רואה שאדם מוליך עצים מן היער אני מבין שרוצה לבנות בית. כך הקב"ה ברא כל העולמות בשביל עולם המעשה. ולמשל אדם רוצה לבנות בית מחשב במחשבתו איך לבנות הבית ואוהב שיהיה בבית כך וכך חדרים. ושונא שיהיה נבנה בחדרים אחרים. שכן מפואר אצלו הבית הזה ומדבר לעבדיו שיעשו הבית נמצא שבוה כלולים כל המדות וכל המדות באים מכח הרצון. שרוצה לבנות הבית וברצון אינו ניכר התחלקות המדות. ואפילו הטעם לא נתגלה בהרצון. כי כשרוצה לבנות הבית אינו יודע בשביל מה ומאיזה טעם. רק אח"כ מיישב את עצמו מפני מה אבנה בית זה כדי שאדור בתוכו. וכל זה ברצון הקב"ה וצימצם את עצמו בהמדות והכל בשביל עולם המעשה. ישראל עלה במחשבה. התפארת עלה לפניו יתברך במחשבה כדי שתתגלה תפארתו לפני בני אדם וכשאדם עובד את הקב"ה. יש להעולמות עליה. כמשל שר שעובד את המלך. וכשעולה לגדולה גם העבד עולה לגדולה כי נעשה חשוב למלך וזהו פי' דרכים מבקשים תפקידם שהדרכים רוצים שילכו בהם בני אדם עולי רגלים. כמשל בן החביב שעושה מעשה

נערות יש להאב תענוג כמו אם היה עושה דבר שכל. ואם לא היה עושה כלום לא היה לאב תענוג כלום. כך הוא ית' מתענג מכה עלייתם לרגל. נמצא התענוג הוא מכה הדרך וזהו פי' ארץ אוכלת יושביה. שבכל דבר יש הי' מדות. וזהו פי' כל התורה שעשוע של הקדוש ב"ה אפילו המעשיות המדברים מאיזה המדה מאהבה או מיראה. וזהו התלבשות הקדוש ברוך הוא. רק האדם צריך ליוזר בכל מחשבה ומחשבה שיעלה אותם. הן למדת אהבה אם הוא מדבר של אהבה או למדת יראה. אבל לא ישב בתוכה בקביעות. כי זהו שטות גדול כמשל אדם שנוסע לעיר לסחורה. וישב שם ועזב את בני ביתו. וכי יש שטות גדול מזה. כך הקב"ה שלח את האדם להמחשבה שיעלה אותה. ואם ישב בה ולא ישיב אותה להקב"ה. היש שטות גדול מזה. וזהו ארץ ארציות אוכלת מכלה את היושב בה בקביעות. אמנם כלב אמר כי עלה נעלה כי הלא המדות האלו הם אחדות עמו ית' והוא ית' יעלה בוודאי ג"כ נעלה. וזהו ויסעו ממרה ויבואו אלימה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. מים המרים נקרא השכל שבמדריגות התחתונות. מים התחתונים בוכים אנא בעי למיהוי קדם מלכא. וזהו כמו במי סוטה שנלקח מקרקע המשכן שנתמשכן בשבירה ואם לא טמא הוא נהפך המחשבה וזה אצלו לזרע שמכחה נתחזק לעבודתו ית' כידוע שבכל דברים רעים יש דבר טוב. אבל אם הוא טמא ח"ו. אזי רע לו וזהו ויבואו מרתה שנפלו לדבר רע. ולא יכלו לשתות. שהאהבה שבגבורה לא נתגלה להם כי מרים הם פי' העם לא היו טובים שאם היו טובים היה אדרבא משם בא להם טובה יתירה שבכל דין יש בתוכו חסד. ואם היו שוברין הדין היו באים להטוב. וזהו ויסעו ממרה ויבואו אלימה. כי אלימה הוא אותיות אלהיים רק הצירוף הוא כך. אלי מ"ה נקרא דבר שאינו מושג והחסד שבדין אינו מושג. וזהו אל"י הוא החסד. ומ"ה לשון אינו מושג ואל"י לשון אל החסד הנמשך מהחכמה וזהו פי' הבה לנו עזרת מצר שתהא העזרה באה מכה הצרה.

או"ת סקני"ב

קח, יד - באלקים נעשה חיל והוא יבוס צרינו האריז"ל

קלא

נבאר ענין ההפרש שיש בין ז"א לנוקבא בענין המוחין שלהם כי הנה ע"ד ששיעור ז"א הוא מן הת"ת דאמא עד למטה כן נוקבא דז"א הוא מן ת"ת דז"א ולמטה אלא שיש הפרש א' ביניהן והוא כי הנה הנוקבא דז"א מקומה הוא בתחלה כאשר נאצלה באחורי ז"א מהחזה של ז"א ולמטה כיצד עד החזה הוא שלישי עליון של הת"ת דז"א וממקום סיום החזה עד סוף הת"ת דז"א יש ב"ש תחתונים אחרים. והנה שיעור כתר של נוקבא דז"א הוא שיעור מקום ב"ש התחתונים דת"ת דז"א וז"ס פסוק ושמתי כדכד שמשותיך וגו'. והענין הוא כי הנה נודע כי ה"ת מתפשטין בז"א מהחסד שבו עד הוד שבו והנה חסד גימטריא ע"ב והנה חסד המתפשט בתוך ת"ת של ז"א בהיותו מתחלק לג' שלישים יהיה כל שלישי ממנו במספר כ"ד כי ג"פ כ"ד גי' ע"ב והם כמנין

חסד הנ"ל והנה כתר דז"א הם ג"פ אור אור אור כמנין כתר אבל נוקבא הכתר שלה הוא ב"פ אור אור שהם גימטריא ב"ת כנודע כי הנוקבא נקראת בית ואלו ב"פ אור שיש בכתר דנוקבא הם בחי' ב"ש של ת"ת דז"א שלקחתם הנקבה לכתר שלה אשר כל א' מהם הוא כ"ד וז"ס ותמלא כדה ותעל כ"ד ה' וז"ס כ"ד אותיות שיש בפסוק בשכמל"ו כנוכר בזוהר וז"ס כ"ד ספרי דאורייתא ולכן הנקבה נקראת ד"ך וענייה לפי שחסר ממנה כ"ד שהיא שלישי הראשון והיא ד"ך וענייה ממנו. וז"ס שארז"ל משחרב בית המקדש אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה כי בעת שנחרב ב"ה שהיא הנקבה הנקראת בית לסבת לקיחת הכתר שבה ב"פ כ"ד כ"ד הנ"ל שהם ב' פעמים אור כמנין ב"ת ולכן מאז ואילך אסור לשחוק כי שחוק הוא גימטריא ב' פעמים או"ר או"ר וכיון שנסתלק או"ר או"ר אין שחוק בעולם ולע"ל כשיבנה בית המקדש נאמר או ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך כי אז יחזור לה ב"פ כ"ד כ"ד הנ"ל הנקרא שמשותיך על שמאירין כשמש וגם לפי שלוקחתן מגוף הת"ת דז"א הנקרא שמש כנודע להיות לה בחי' הכתר שבה ונמצא שהם ב"ש מן השמש ויהיה כ"ד כ"ד שמשותיך כי הז"א כולו נקרא שמש וגם בחי' הת"ת שבו נקרא שמש. והענין כי כל חסד נקרא אור בסוד האור דאתברי ביומא קדמאה דמעשה בראשית והנה טעם לקיחתה ב"ש תחתונים לבד הוא לפי שיסוד של תבונה מתלבש בשליש עליון של ת"ת דז"א כנודע שהוא עד מקום החזה ומשם ולמטה האורות של החסדים הם מגולים לכן אין כתר דנוקבא יכול להתחיל אלא בסוף סיום שלישי עליון דתפארת כי שם התחילו החסדים להתגלות ומכח האורות המגולים שם או יוצא שם כתר שלה מבחי' ב"ש החסד המגולין והמאירין ולכן הם ב' פעמים אור אור וזהו מ"ש למעלה כי ב' פעמים אור הוא גימטריא שחוק והנה ב' אלפין שבב"פ אור אור אלו הם שרשים שלהם הנשארים בז"א ושאר האותיות שהם ו"ר ו"ר מאירין בנוקבא ואז נעשה בה בחי' בית ולכן משחרב בית המקדש אסור שימלא שחוק פיו בעולם הזה אבל בהיותה לוקחתם נקראת אשת חיל עטרת בעלה כי ח"ל גימטריא כ"ד כ"ד הנ"ל ולעתידי לבא שתקחם כתיב באלהים נעשה חיל שהיא רחל והוא יבוס צרינו שע"כ נבוס צרינו בעת שיבנה בית המקדש וז"ס ג"כ וישראל עשה ח"ל כי ז"א הנק' ישראל עושה ח"ל לנוקבא ונותן ב"ש שלו לכתר שלה ונתבאר לקמן בענין ב' אורות אלו היטב ע"ש.

ע"ח שער כא, פרק ב מ"ת

כ"ק אדמו"ר הצ"צ

קלב

ז"ל הבחיי בפ' שלח ע"פ ועתה יגדל נא וע"ד הקבלה ועתה יגדל נא יושפע וימשך הכח הפנימי במדות (י"ל היינו שפע הבינה שבה התגלות עתיק, וכענין חצר הפנימי' בתי גוואי, גם ע"ד מלגאו איהו שם מ"ה דאיהו אורה אצילות כו') ולא יסתלק למרום מרומים (ע' בת"א בד"ה וארא אל אברהם) וביאור הענין כי כשישראל מקיימין התורה והמצוות השם יתברך רוכב שמים וזהו רוכב שמים בעזרך בפ' וזאת הברכה ל"ג

כ"ו, כלומר בעזר ישראל (כדלקמן בענין היה לך לעזרני) משפיע כחו במדותיו (שהם הנק' שמים ז"א דאצי' ועמ"ש ע"פ השמים כסאי בת"א ר"פ בראשית וע' זח"ג ואתחנן דרס"ה ע"ב ע"פ היושבי בשמים וזח"ב תרומה קס"ה ב' ע"פ סולו לרוכב בערבות, ועמ"ש בענין קדיש בשמי מרומא עילאה בית שכינתיה) ובוה מוסיפים כח בגבורה שלמעלה שנאמר באלקים נעשה חיל (וע"כ נק' כנס"י אשת חיל והיינו ע"י ב"פ כ"ד אתוון דבשכמל"ו שחרית וערבית שהם כחשבון חיל) וכשאינן מקיימין התורה והמצות הוא מתרחק ממדותיו שנאמר ובגאותו שחקים בפ' הברכה שם כלומר שהוא מתגאה ומסתלק למרום מרומים (וזה דוחק קצת בפ' הפסוק כ"א זה מבואר בפסוק מאנה להנחם כו' כי איננו ושאר הפסוקים) ואינו משפיע כחו במדותיו ובוה מתישין כח שלמעלה שנא' צור ילדך תשי בפ' האוינו ל"ב י"ה, ולפי שהיו ישראל חייבין כלייה במקום הזה והיו מתישין כח שלמעלה הוצרך משה לומר עתה בתפלתו ועתה יגדל נא כח אד' כדי להמשיך ולהשפיע הכח הפנימי (היינו בינה שהיא הנק' כח כמ"ש בפרדס בעה"כ וז"ל כח בפ' מלה זו הארכנו בשער פרטי השמות הוא שער כ"א פ"ד בענין כ"ח אותיות והעונה אמן בכל כחו אמנם כלל העולה משם כי כח היא בכינה בהצטרפות חכמה כח מ"ה, ור' משה קרא לתפארת כח אד' ופי' הטעם כי הוא הנותן כח להמל', ואם כדבריו צריכים אנו לומר שנותן לה כח הבינה בדוקא ואז נק' כח אד' ובזח"ג פ' שלח לך דקס"א פי' כי השפע הנשפע למל' מלמעלה ע"י המדרגות מכתר אל חכמה ומחכמה אל הבינה ומשם אל המל' או נק' כח אד' כו' ע"כ עיקר דבריו, עכ"ל הפרדס, ועמ"ש בענין המשכה מבחי' כתר למל' בד"ה קול דודי הנה זה בא מדלג בפ' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים כו' ובד"ה כי אתה נרי גבי יחיד חי העולמים מלך, שבא שרש המשכה מבחי' יחידו של עולם ע"י חי העולמים לבחי' מלך שהוא מל', וא"ש עם מ"ש השערי אורה דלעיל שהמשיך מבחי' אל חי כו', וע' בוהר ר"פ תולדות דקל"ה ע"פ וישב יצחק עם באר לחי רואי, וע' בוהר בתחלתו ד"ו ע"א ע"פ ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבציאל שם מתבאר איך היסוד מושך השפע מדרגא דעין לא ראתה כו' ועמ"ש בלק"ת פ' במדבר בד"ה וארשתך לי בענין לבי ובשרי ירננו אל אל חי וע' בסידור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח האלף דאד' המשכה מבחי' פלא כו') במדות ושלא יסתלק למעלה (היינו כפשוטו כי הכח הוא הכח שיש בהעלם באדם והוא בחי' הפנימית) וזהו לשון יגדל, כיוצא בו אמר דהע"ה ישישו וישמחו בך כל מבקשיך ויאמרו תמיד יגדל הוי' אוהבי תשועתיך תלים סי' מ"ם י"ז.

אוה"ת במדבר ע' חטט ואילך

כ"ק אדמו"ר מהר"ש

קלג

ואמנם צ"ל שהרי ארוז"ל בפרק שנו חכמים, כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי כו', וכתוב כל פעל

ה' למענהו, ולפי מה שנת"ל בפי' כי אמרתי עולם חסד יבנה משמע להיפך שהוא רק חסד חנם להיטיב לברואיו לבד. אך הענין הוא דהנה קושי' זו עצמה יש ג"כ במעשה המצות שהרי ארז"ל בילקוט האזינו רמז תתקמ"ה בשם הפסיקתא בשעה שישאל ערש"מ מוסיפים כה וגבורה שנאמר ועתה יגדל נא כה אד' שע"י מעשה המצות נעשה הגדלה בבחי' כה אד' וכתוב הבו גודל לאלקינו, תנו עוז לאלקים, שישאל ע"י עבודתם במעשה"צ מוסיפים כה כו', ולהיפך ח"ו כשמכעיסים אותו כביכול כתיב צור ילדך תשי, וכ"ה במד"ר איכה בפ' ויצא מבת ציון, רע"ז בשם ר"י בר' סימון בזמן שישאל ערש"מ מוסיפים כה בגבורה ש"מ כד"א באלקים נעשה חיל (תילים ס') ובזמן שאערש"מ כביכול מתישים כה ש"מ דכתיב צור ילדך תשי (דברים ל"ב) וכנ"ל נמצא מובן היטיב שמעשה המצות פועלים שינוי למעליותא, ובמד"ר בראשית ר"פ מ"ד משמע להיפך דאיתא התם ע"פ אמרת ה' צרופה (תילים י"ח ל"א) וכי מה איכפת לי להקב"ה אם שוחט מן הצואר או מן העורף, אלא שנתן הקב"ה את המצות כדי לצרף בהם את הבריות הה"ד אמרת ה' צרופה וכ"ה בפ' שמיני, וכן יש פסוקים בפירוש שאומרים אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח, ונמצא לכאורה סותרים זא"ז. אך הענין הוא דשניהם אמת, דהנה מה שע"י המצות מוסיפים כה וגבורה זהו בבחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כמראה אדם, שבחי' אדם הוא בכלל בחי' ג' קוין תח"ן בג"ה דת"י כנ"ל, ובפרט בחי' אדם הוא רמ"ח איברים דז"א הוא בעל ט"ס, טפ"ט הם פ"א רת"ס הם רמ"ג וה"ח המגדילים הם רמ"ח איברים דמלכא, וע"י המצות נעשה תוס' אור כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח איברים דמלכא שכמו שהאבר ממשיך גילוי חיות הנפש שמלבד שהוא כלי הנה הוא ממשיך גילוי אור הנפש כמ"ש במ"א, כמו"כ ע"י המצות שעושיין רצוש"מ, עי"ז ממשיכים גילוי אוא"ס בבחי' כמראה אדם שיהי' נמשך בחי' גילוי אור בבחי' תוס' מרובה על העיקר כידוע שתוספתו של הקב"ה הוא מרובה על העיקר, אבל כשמכעיסים ח"ו, אזי אינו מאיר בהם גילוי אוא"ס בבחי' גילוי כ"א בבחי' העלם כו' וזהו שגלות מצרים נמשל לשינה וכמ"ש עורה למה תישן הוי', וכמו כמו עד"מ באדם כשהוא ישן יש בו כל כוחות הנפש ממש כמו שהוא בהיותו ער רק שהם בהעלם ואינם מאירים בו בגילוי בחי' כוחות הפנימי' כמו שכל ומדות, עד שבחלום יכול להיות דברים שלא יתכן כלל ע"פ השכל כו', משא"כ בהיותו ער מאירים בו בגילוי כוחותיו הפנימיים שכל ומדות כו'.

ד"ה אם כסף תלוה תרל"ח

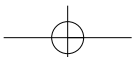
השמטה

כ"ק הרה"ג והרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק

יז

והשיר הוא כפול שיר מזמור הוא מה שנתמתקו הגבורות דנו"ה שהם גבורות כפולים קס"ת הסופר שהוא ב"פ מנצפ"ך (ובכלל ידוע שהגבורות כפליים כההסדים. והרא"י כי סאתים שעורים הם כמו סאה א' חטים בשויים, כמ"ש במלכים ב' סי' ז' סאה סלת בשקל וסאתים שערים בשקל. וכן טיפה מלמעלה חסדים. וטפיים מלמטה גבורות. וכן ימי טומאה וטהרה דלידת נקבה הוא כפליים דטומאה וטהרה בזכר. שנוקבא היא גבורות, ודכר הוא חסדים. וכן בשרש חכ' דכורא הוא אות א' י' של שם. ובינה נוקבא הוא ב' אותיות ד"ד דמלוי הי'. וכן יעקב ז"א הדכורא הוא אחד, עם שיש לו ב' שמות יעקב וישראל אך הכל הוא בגוף א' כי יעקב גופא הוא הנקרא אח"כ ישראל. ונקבותיו הגבורות הם שתים לאה ורחל בב' גופים מחולקים), שיר הוא בנצח ומזמור הוא בהוד.

לקלו"י הערות לזהר ח"ב ע' רפב

ספר זה נדפס לזכות
כל המתעסקים והמסייעים בעריכת
והדפסת ספר זה

מתנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לכבוד י"א ניסן, תחילת שנת ה-108

מרדכי צבי בן רחל	סימון בן חיי צבי
אברהם ישעי' בן סלוח	מאיר שלמה בן חוה
יוסף יצחק בן אסתר	מנחם מענדל שלמה בן רחל
אברהם בן זלאתה	מנחם מענדל בן איילה
נתן יצחק בן שושנה זיסל	שמואל בן איילה
אליהו שם טוב בן אסתר	מנחם מענדל בן רחל
יהודה לייב בן חנה רחל	מנחם מענדל בן חנה חיי פרידה דבורה
ראובן בן חנה חיי פרידה דבורה	

יה"ר שיזכו להוסיף בפעולות לנחת רוח כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
ולזירוז התגלותו תיכף ומיד ממש
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

מרת איילה בת רחל שתחי'

לחיים טובים וארוכים ולבריאות איתנה

ושתזכה לרוות נחת מכל צאצאי' שיחיו

ושיגרמו רוב נחת

לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

* * *

לזכות

חי' מוסיא בת ברכה

לרגל יום הולדתה

כ"ה אדר

לשנת העלחה

בגשמיות וברוחניות וכל טוב סלה

לע"נ

הרה"ת ר' יעקב זלמן חיים

בהרה"ח ר' אברהם מרדכי לוי יצחק ז"ל

סעמיועלס

נפ' ועש"ק כ"ג כסלו ה'תשמ"ו

נדפס ע"י הרה"ת ר' שמואל מאיר שיחי

וזוגתו מרת נחמה שתחי' ומשפחתם שיחי

סעמיועלס

לע"נ

הרה"ת ר' שמעון בהרה"ח ר' רחמים ז"ל

נפ' ה' אייר ה'תשס"ד

מוקדש על ידי יוצאי חלציו

לזכות

מרת חנה ציונה בת אסתר שתחי'
 מרת איילה בת רחל שתחי'
 ר' רחמים בן חנה ציונה שיחי'
 מרת רחל בת איילה שתחי'
 מנחם מענדל שלמה בן רחל שיחי'
 חיה מוסיא בת ברכה שתחי'
 שלום דובער בן חיה מוסיא שיחי'
 דבורה לאה בת חיה מוסיא שתחי'
 שיינא בת חיה מוסיא שתחי'
 חיים הלל בן רחל שיחי'
 צפרה חנה לבנה בת מכננתי שתחי'
 מנחם מענדל בן חיה צפרה חנה לבנה שתחי'
 יוסף צמח בן חיה צפרה חנה לבנה שתחי'
 שטערנא שרה בת רחל שתחי'
 מנחם מענדל בן יוכבד שיחי'
 שניאור זלמן בן רחל שיחי'
 שטערנא שרה בן רוזה שיחי'
 רבקה בת רחל שתחי'
 פנחס בן לבנה שתחי'
 דובער יעקב בן רבקה שתחי'
 חי' מושקא בת רחל שתחי'
 אסתר הדסה בת רחל שתחי'
 דבורה לאה בת רחל שתחי'
 משה בן רחל שיחי'
 ישראל נצח בן רחל שיחי'
 שיינא ברכה בת רחל שתחי'

לזכות
הילד חייל בצבאות ה'
מנחם מענדל שי'

לרגל יום הולדתו - י"א ניסן תשס"ג
יה"ר שיגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדן
ושיגרום רוב נחת להוריו שיחיו ולכל
משפחתו
לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ולזכות אחיותיו החיילת בצבאות ה'
נחמה דינה, חנה, וחיה מושקא שתחי'

נדפס ע"י הוריהם
ר' לוי יצחק וזוגתו מרת מירב שבית
שיחיו הלל

לזכות

ר' מיכאל נחמי'ה בן חוה אסתר

וזוגתו רחל יפה בת מינדל שיחיו

לזכות חי' רחל בת שפרינצא שנאל שתחי'

ולזכות אורי אהרן יואל בן מינדל

וזוג' בתיה רות בת שרה שיחיו

וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו

לזכות שושנה חסי'ה בת מינדל לזיווג הגון

לזכות דוד יעקב בן מינדל לרפוש"ש בגו"ר ולזיווג הגון

לזכות יוסף יצחק בן רייזל פרומה לברכה והצלחה בגו"ר

לזכות צבי בן חי' רחל לרפוש"ש וקרובה

לזכות אפרים יונה בן פאולי רות

וזוגתו רייזל רוחמה בת חיה רחל שיחיו

לזכות הרה"ח הור"ח הרה"ת

הרב ר' ישראל שמעון שו"ב שיחי'

לבריאות הנכונה

בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו

וברכות ה' עד בלי די

שיזכה להתגלות מלכנו

- ה"ה כ"ק אדמו"ר - משיח צדקנו

"נאו" מממש וממ"ש, אכ"ר

לעילוי נשמת האשה החשובה הצנועה

וחסידה מנשים באוהל תבורך

מרת חי' שרה בת הרה"ח ר' משה מאניע ע"ה

נפטרה יום ו', ז' מנחם-אב

ערב שבת קודש פרשת חזון ה'תשס"א

והובאה למנוחות באותו יום לאחר חצות

ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת בנם הרה"ח הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו שטערנא שרה

ומשפחתם שיחיו

קלמנסון

ספר זה נדפס
לזכות
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שליט"א
לרגל שנת המאה ושבע

* * *

ולע"נ
ר' משה ב"ר שלום ע"ה
נלב"ע כ"ג אייר ה'תשנ"ב
נדפס ע"י יוצאי חלציו

והקיצו ורננו שוכני עפר, והוא בתוכם תיכף ומיד ממש
בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לעילוי נשמת
ר' משה ע"ה
בן מרווארי ואליהו ע"ה
יששכר

נלב"ע א' טבת ה'תשס"ד
"והקיצו ורננו שוכני עפר" לחיי עולם והוא בתוכם
לאחר לגאולה האמיתית והשלימה כיד המלך העוטה אור כשלמה
לזכות אורה בת נעמי תחי' בתוך כלל ישראל
ולזכות פנינה בת אורה תחי' בתוך כלל ישראל

* * *

לעילוי נשמת
מרת רחל בת הרה"ח הרה"ת אבישי ואסתר ע"ה
אשת הרה"ח הרה"ת שמואל ע"ה צדק-שניאורסון
ולע"נ
בתה מרת יוכבד בת הרה"ח הרה"ת שמואל ורחל ע"ה
אשת יבדלחט"א הרה"ת הרה"ח ר' אהרן שיחיו חן
שליח כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א בקווינס, נ.י.

נלקחו לבית עולמם
יום ועש"ק פ' תשא י"ט אדר ה'תשס"ז

ספר זה נדפס
לזכות
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שליט"א
לרגל שנת המאה ושבע

* * *

ולע"נ

הרה"ת הרה"ח הרב הגאון ר' זלמן לייב ב"ר יצחק ע"ה

וזוגתו מרת רייזל ב"ר חיים בנימין ע"ה

ובנם בכורם הילד ישראל נח ב"ר זלמן לייב ע"ה

עסטולין

והקיצו ורננו שוכני עפר, והם בתוכם תיכף ומיד ממש

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

נדפס ע"י יוצאי חלציו

ר' נפתלי הערץ ומשפחתו שיחיו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ספר זה נדפס
לזכות
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שליט"א
לרגל שנת המאה ושבע

* * *

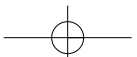
לזכות ר' אלימלך בן חנה
וזוגתו מרת שיינא מושקא בת חיענא

לחיזוק ההתקשרות
ולהצלחה בכל עניניהם בגשמיות וברוחניות
ויזכו לרוות רוב נחת חסידותי מיוצאי חלציהם:

חיענא בת שיינא מושקא
ובעלה שלום דובער בן רייזל רבקה
ובנם מאיר אלעיזר בן חיענא
שמוקלער
להצלחה רבה ומולפגה בגו"ר

יוסף יצחק בן שיינא מושקא
ברכה בת שיינא מושקא
מנחם מענדל בן שיינא מושקא
שטערנא שרה בת שיינא מושקא
פייגא רבקה בת שיינא מושקא
שיחיו

טיפענברון

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לרגל מאה ושבע שנה להולדתו

יה"ר שיראה הרבה נחת

משלוחיו, חסידיו, וכלל ישראל

ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו

וישמיענו תורה חדשה מפיו

בגאולה האמיתית והשלימה

תיכף ומיד ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

